

Chron. Hieron. Unde celebris adhuc est damnatio ad triremes sive gale-
 ras, ut nonnulli vocant. *Vide* Andr. Knichen. *im comment. de Sax. non*
prov. in verb. ducum c. 5. num. 283, 284. Prattæum & Calvinum *in lex.*
jurid. verb. triremes. Sic Quadriremes, Polyb. 1. 47. Quinqueremes
 Liv. l. XXI. c. 22. & Septiremes, vel secundum Scheferum Hepteres.
 Deinde sunt rates, navigii genus ex rudibus asseribus, & trabibus ne-
 xum l. 1. 14. ff. *de flum.* quanquam à navibus separentur in l. 1. §. 4. ff.
Nauta Cap. Stab. Unde Ratiarius, qui rates ducit l. 30. ff. *de pingn. act.*
 ut Lintrarii, qui lintrium exercitores appellantur, lintres autem sunt
 fluviatiles naves, quæ remis aguntur d. l. 1. §. 4. ff. *naut. Caup. Stab.*
 Adde Stlatam ein breitslach Schiff navigii genus à latitudine sic appel-
 latum à veteribus, qui verbo ab L. incipienti St præponebant. Erant
 & codicariæ naves, quæ & caudicariæ, quæ è caudicibus i. e. lignis
 crassioribus factæ sint. Blochschiff quo nomine appellatæ, quæ per
 Tiberim commeatus subvehebant. Sunt & ex navium genere Dromo-
 nes, navigia celerrima, quasi cursoria à Justiniano vocantur in l. 2. C.
de offic. præf. Prat. Afric. quas Celoces Latini appellant à celeritate, ut
 testatur Petr. Nonius. *Milites*, inquit Justinianus, *constituas, qui possint*
& ipsum trajectum servare, & omnia, quacunque in partibus Hispania, vel
Gallia, sive Francorum aguntur, viro Spectabili Duci denunciare: in quo
trajectu etiam Dromones, quantos provideris, ordinari facias, Dromoni
contrarius Musculus, curtum navigii genus Gothofred. *ad l. 2.*
 Ejusdem (sc. Dromonis) generis sunt Pontones de quibus Paulus in
 l. ult. ff. *de Serv. rust.* & *Cesar. lib. 3. de bello civili.* Calvinus *in lexic.*
jurid. voc. navis. Hisce adjunge lusorias in Danubio prohibendis Bar-
 barorum incurfibus idoneas l. 4. C. *de offic. Mag. offic.* Quæ vox resti-
 tuenda pro eo, quod hodie habetur *Clausurarum*, sicut hoc haud obscu-
 rè colligitur ex constitutione Impp. Honorii & Theodosii, quæ habetur
 in L. Un. C. *Theodos. de Lusoriis Danuvii.*

Quantum Mercatura auxilio Navium promoveatur, liquet, 7
 quæ antea tantum in partibus terrenis exercebatur, nunc autem o-
 mnis Orbis impletus est. Per quas in nullo terrarum angulo æquè, 8
 ac in fæderato Belgio viget ac fervet. Opes hinc in immensum au-
 ctæ. Unde splendor ille Amsterodamo obvenit, à multifariis nempe 9
 in Indias, & alias mundi partes secundis navigationibus. Non omnia
 complexus fuero, si dixerò, quicquid ingenium, & natura nobile pro-
 duxit, quicquid delitiæ excogitarunt, quicquid longè patens Ocea-
 nus

- 4 conabor Et pro declaratione notandum est, quod navis in genere sumatur pro qualibet fabricâ, quâ flumen, ubi magnitudo fluminis trans-euntibus impedimento est, trajicitur, idque probatur *ex tit. C. de navibus non excusand. § l. fin. ff. de fundo instruct.* Straccha de Navibus part. 1. n. 5. Sive marina, sive fluviatilis, sive in aliquo stagno naviget, sive schedia sit l. 1. §. 6. ff. de exercit. action. Straccha vero hic legit Synedria, quæ genus navis sit spatiandi causâ facta, in quâ sedilia sint. Potest etiam
- 5 considerari specialiter, in quâ significatione describi potest, quod sit ordinata compages. stabilis, & firma juncturisque aquam excludentibus spissa, & ad ferendum incursum Maris solida, gubernaculo parens, velox, & non sentiens ventum. Peckius in Comm. l. 4. §. cum autem ff. de Leg. Rhod. de jactu Calvin. in Lexic. Jurid. Voc. Navis.
- 6 Quædam marinarum navium, quæ & maritimæ vocantur L. 5. §. 5. ff. de Jur. immunit. dicuntur onerariæ: quædam ἐπιβατηγῶν sive vectorum ductrices per l. 1. §. 12. ff. de exerc. act. l. 2. ff. de captiv. Navis oneraria est, quæ oneri ferendo parata est, quæ non remis, sed velis administratur. Earum mentio fit apud Livium l. XXV, c. 27. l. XXVI c. 47. l. XXVIII. c. 46. & alibi passim. Sunt etiam illis sua nomina, ut Galeone, Fregata, Barcha, seu Tarchia & deinceps, ad hoc inductum est, ut certa navis demonstraretur, ne erretur in corpore arg. l. 7. §. 2. ff. supell. leg. § l. 4. ff. de leg. i. vid. Don. Garf. Mastrill. part. 2. dec. 82. n. 14. ἐπιβατηγῶν autem, seu secundum Straccham emphractæ in tract. de navibus n. 4. sunt naves tectæ à verbo græco ἐμφορτῶ obturo, vectoribus trajiciendis aptæ l. 1. §. 12. ff. de exerc. act. Inter fluviatiles naves numerantur Actuariæ, quæ contradistingvuntur Longis, suntque vel Majores vel Minores, quæ aliàs vocantur actuariolæ, de quibus Appianus in punicis. Hæ ut plurimum à scalmorum, & remorum numero nomen accipiunt, ut decem remorum Polyb. l. c. 73. Majores propriè actuariæ vocantur. Quæ enim, inquit Joh. Scheferus, Tract. de Navium varietate, plusquam XVIII. remis impellebantur, non actuariolæ sed actuariæ dictæ, & propriè loquendo voluptatis causa paratæ sunt d. l. 2. ff. de capt. Longæ erant vel sine ordinibus, quæ serie simplici per utrumque latus dispositos habebant remos L. & plures usque ad centum; dimidiam partem in uno, dimidiam in altero, vel cum ordinibus ut Triremes Liv. XXI. 22. Diod. l. XIII. quæ ternis utrinque in altitudine, distinctisque ordinibus remorum constabant, ut pluribus docet Josephus Scaliger animadvers. in Chron

Chron. Hieron. Unde celebris adhuc est damnatio ad triremes sive gale-
 ras, ut nonnulli vocant. *Vide Andr. Knichen. in comment. de Sax. non
 prov. in verb. ducum c. 5. num. 283, 284. Prattæum & Calvinum in lex.
 jurid. verb. triremes.* Sic Quadriremes, Polyb. 1. 47. Quinqueremes
 Liv. l. XXI. c. 22. & Septiremes, vel secundum Scheferum Hepteres.
 Deinde sunt rates, navigii genus ex rudibus asseribus, & trabibus ne-
 xum l. 1. 14. ff. de flum. quanquam à navibus separentur in l. 1. §. 4. ff.
Nauta Cap. Stab. Unde Ratiarius, qui rates ducit l. 30. ff. de pingn. act.
 ut Lintrarii, qui linternum exercitores appellantur, lintres autem sunt
 fluviatiles naves, quæ remis aguntur d. l. 1. §. 4. ff. naut. Caup. Stab.
 Adde Stlatam ein breitschiff Schiff navigii genus à latitudine sic appel-
 latum à veteribus, qui verbo ab L. incipienti St præponebant. Erant
 & codicariæ naves, quæ & caudicariæ, quæ è caudicibus i. e. lignis
 crassioribus factæ sint. Blochschiff quo nomine appellatæ, quæ per
 Tiberim commeatus subvehebant. Sunt & ex navium genere Dromo-
 nes, navigia celerrima, quasi cursoria à Justiniano vocantur in l. 2. C.
 de offic. præf. Prat. Afric. quas Celoces Latini appellant à celeritate, ut
 testatur Petr. Nonius. *Milites*, inquit Justinianus, *constituas*, qui possint
 & ipsum trajectum servare, & omnia, quæcunque in partibus Hispania, vel
 Gallia, sive Francorum aguntur, viro Spectabili Duci denunciare: in quo
 trajectu etiam Dromones, quantos provideris, ordinari facias, Dromoni
 contrarius Musculus, curtum navigii genus Gothofred. ad l. 2.
 Ejusdem (sc. Dromonis) generis sunt Pontones de quibus Paulus in
 l. ult. ff. de Serv. rust. & Caesar. lib. 3. de bello civili. Calvinus in lexic.
 jurid. voc. navis. Hisce adjunge lusorias in Danubio prohibendis Bar-
 barorum incurfibus idoneas l. 4. C. de offic. Mag. offic. Quæ vox resti-
 tuenda pro eo, quod hodie habetur Clausurarum, sicut hoc haud obscu-
 rè colligitur ex constitutione Impp. Honorii & Theodosii, quæ habetur
 in L. Un. C. Theodos. de Lusoriis Danuvii.

Quantum Mercatura auxilio Navium promoveatur. Iliquet, 7
 quæ antea tantum in partibus terrenis exercebatur, nunc autem o-
 mnis Orbis impletus est. Per quas in nullo terrarum angulo æquè, 8
 ac in fœderato Belgio viget ac fervet. Opes hinc in immensum au-
 ctæ. Unde splendor ille Amsterodamo obvenit, à multifariis nempe 9
 in Indias, & alias mundi partes secundis navigationibus. Non omnia
 complexus fuero, si dixero, quicquid ingenium, & natura nobile pro-
 duxit, quicquid delitiæ excogitarunt, quicquid longè patens Ocea-

- 4 conabor Et pro declaratione notandum est, quod navis in genere sumatur pro qualibet fabricâ, quâ flumen, ubi magnitudo fluminis trans-euntibus impedimento est, trajicitur, idque probatur *ex tit. C. de navibus non excusand. § l. fin. ff. de fundo instruct.* Straccha de Navibus part. 1. n. 5. Sive marina, sive fluviatilis, sive in aliquo stagno naviget, sive sche-dia sit l. 1. §. 6. ff. de exercit. action. Straccha vero hic legit Synedria, quæ genus navis sit spatiandi causâ facta, in quâ sedilia sint. Potest etiam
5 considerari specialiter, in quâ significatione describi potest, quod sit or-dinata compages. stabilis, & firma juncturisque aquam excludentibus spissa, & ad ferendum incursum Maris solida, gubernaculo parens, ve-lox, & non sentiens ventum. Peckius in Comm. l. 4. §. cum autem ff. de Leg. Rhod. de jactu Calvin. in Lexic. Jurid. Voc. Navis.
- 6 Quædam marinarum navium, quæ & maritimæ vocantur l. 5. §. 5. ff. de Jur. immunit. dicuntur onerariæ: quædam ἐπιβατη-
γοὶ sive vectorum ductrices per l. 1. §. 12. ff. de exerc. act. l. 2. ff. de ca-
ptiv. Navis oneraria est, quæ oneri ferendo parata est, quæ non remis, sed velis administratur. Earum mentio fit apud Livium l. XXV, c. 27. l. XXVI c. 47. l. XXVIII. c. 46. & alibi passim. Sunt etiam illis sua nomina, ut Galeone, Fregata, Barcha, seu Tarchia & dein-ceps, ad hoc inductum est, ut certa navis demonstraretur, ne erretur in corpore arg. l. 7. §. 2. ff. supell. leg. § l. 4. ff. de leg. i. vid. Don. Garf. Mastrill. part. 2. dec. 82. n. 14. ἐπιβατηγοὶ autem, seu secundum Strac-cham emphractæ in tract. de navibus n. 4. sunt naves tectæ à verbo græco ἐμφορῆσαι obturo, vectoribus trajiciendis aptæ l. 1. §. 12. ff. de exerc. act. Inter fluviatiles naves numerantur Actuariæ, quæ contradistin-gvuntur Longis, suntque vel Majores vel Minores, quæ aliàs vocantur actuariolæ, de quibus Appianus in punicis. Hæ ut plurimum à scalmc-rum, & remorum numero nomen accipiunt, ut decem remorum Polyb. l. c. 73. Majores propriè actuariæ vocantur. Quæ enim, inquit Joh. Scheferus, Tract. de Navium varietate, plusquàm XVIII. remis impel-lebantur, non actuariolæ sed actuariæ dictæ, & propriè loquendo vo-luptatis causa paratæ sunt d. l. 2. ff. de capt. Longæ erant vel sine ordi-nibus, quæ serie simplici per utrumque latus dispositos habebant re-mos L. & plures usque ad centum; dimidiam partem in uno, dimidi-am in altero, vel cum ordinibus ut Triremes Liv. XXI. 22. Diod. l. XIII. quæ ternis utrinque in altitudine, distinctisque ordinibus re-morum constabant, ut pluribus docet Josephus Scaliger animadvers. in Chron

Chron. Hieron. Unde celebris adhuc est damnatio ad triremes sive gale-
 ras, ut nonnulli vocant. *Vide* Andr. Knichen. *im comment. de Sax. non*
prov. in verb. ducum c. 5. num. 283, 284. Prattæum & Calvinum *in lex.*
jurid. verb. triremes. Sic Quadriremes, Polyb. 1. 47. Quinqueremes
 Liv. l. XXI. c. 22. & Septiremes, vel secundum Scheferum Hepteres.
 Deinde sunt rates, navigii genus ex rudibus asseribus, & trabibus ne-
 xum l. 1. 14. ff. *de flum.* quanquam à navibus separentur in l. 1. §. 4. ff.
Nautæ Cap. Stab. Unde Ratiarius, qui rates ducit l. 30. ff. *de pingn. act.*
 ut Lintrarii, qui lintrium exercitores appellantur, lintres autem sunt
 fluviatiles naves, quæ remis aguntur d. l. 1. §. 4. ff. *naut. Caup. Stab.*
 Adde Stlatam ein breitflach Schiff navigii genus à latitudine sic appel-
 latum à veteribus, qui verbo ab L. incipienti St præponebant. Erant
 & codicariæ naves, quæ & caudicariæ, quæ è caudicibus i. e. lignis
 crassioribus factæ sint. Blochschiff quo nomine appellatæ, quæ per
 Tiberim commeatus subvehebant. Sunt & ex navium genere Dromo-
 nes, navigia celerrima, quasi cursoria à Justiniano vocantur in l. 2. C.
de offic. pref. Prat. Afric. quas Celoces Latini appellant à celeritate, ut
 testatur Petr. Nonius. *Milites,* inquit Justinianus, *constituas, qui possint*
& ipsum trajectum servare, & omnia, quæcunque in partibus Hispania, vel
Gallia, sive Francorum aguntur, viro Spectabili Duci denunciare: in quo
trajectu etiam Dromones, quantos provideris, ordinari facias, Dromoni
 contrarius Musculus, curtum navigii genus Gothofred. *ad l. 2.*
 Ejusdem (sc. Dromonis) generis sunt Pontones de quibus Paulus in
 l. ult. ff. *de Serv. rust.* & *Cesar. lib. 3. de bello civili.* Calvinus *in lexic.*
jurid. voc. navis. Hisce adjunge lusorias in Danubio prohibendis Bar-
 barorum incurfibus idoneas l. 4. C. *de offic. Mag. offic.* Quæ vox resti-
 tuenda pro eo, quod hodie habetur *Clausurarum*, sicut hoc haud obscu-
 rè colligitur ex constitutione Impp. Honorii & Theodosii, quæ habetur
 in L. Un. C. *Theodos. de Lusoriis Danuvii.*

Quantum Mercatura auxilio Navium promoveatur, liquet, 7
 quæ antea tantum in partibus terrenis exercebatur, nunc autem o-
 mnis Orbis impletus est. Per quas in nullo terrarum angulo æquè, 8
 ac in fæderato Belgio viget ac fervet. Opes hinc in immensum au-
 ctæ. Unde splendor ille Amsterodamo obvenit, à multifariis nempe 9
 in Indias, & alias mundi partes secundis navigationibus. Non omnia
 complexus fuero, si dixerò, quicquid ingenium, & natura nobile pro-
 duxit, quicquid delitiæ excogitarunt, quicquid longè patens Ocea-
 nus

DISPUTATIO JURIDICA *19.*
DE
JURE NAVIUM,

QVAM
FAVENTE DIVINO NUMINE
CONSENSU ET AUTORITATE
MAGNIFICI, VENERANDÆ FACULTA-
TIS JURIDICÆ SENATUS, IN ILLUSTRIS ET CELE-
BERRIMA ACADEMIA BRANDEN-
BURGICA,

PRÆSIDE
DN. SAMUELE STRYKIO,
J. U. DOCT. ET NOVELLARUM PRO-
FESSORE PUBLICO DIGNIS-
SIMO,

publico Eruditorum Examini subjicit
IN AUGUSTO ICTORUM COLLEGIO
BALTHASARUS GOTHOFRED. Kramer,
SERVESTA-ANHALTINUS.

Aut. & Respond.
AD DIEM 2. MAJIS ANNO SALUTIS REPARATAE.
M. DC. LXVIII.

Cam Privilegio
Denuo edita MDCCXVIII.

V. I. D. XI.
Sumptibus Jeremiae Schrey;

10

JURIS PRINCIPALIA

IN REBUS
FACIENDIS
CONTRA
REUS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS

REUS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS

FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS

FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS

FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS
FACIENDIS

P R Æ F A T I O.

SI omnibus hoc naturâ incumbit, ut ea potissimum studia addiscant, quæ aliquando viris factis utilia ac honorifica sunt futura; certè tempus non inutiliter terunt ii, qui totam curam in Mercaturam intendunt, quâ sine vix est, ut societas civilis queat subsistere, testibus locupletissimis Xenophonte, & summæ prudentiæ atq; autoritatis Platone, referente *Callistrato in l. 2. ff. de Nund.* Quantum enim commodi ex eâ redundet ad Rempublicam, in propatulo est. Quicquid natura cuilibet terræ invidit, negotiatione compensatur. Ex eâ quoque homines multarum, & maximarum rerum usum & experientiam percipiunt. Imò Baldus *in l. Maced. in fin. C. ad Sc. Macedon. & consilio 348. facta fuerunt n. 4. volum. 1.* affirmare non dubitavit: *Mercatorum, & campforum massam summum bonum esse, & quintum elementum.* Hinc Cicero *1. off. Mercatura*, inquit, *si magna & copiosa, multa undiq; apportans, multisq; sine vanitate impertiens, non est vituperanda; atq; etiam si satiata quæstu, vel contenta potius, ut sæpe ex alto in portum, ex portu ipso in agros, possessionesq; contulerit, videtur jure optimo posse laudari.* Sic Sen. *lib. 4. de benef. c. 12.* *Mercator ita urbibus prodest, ut Medicus ægroto, mango venalibus.* Sciunt, qui antiquitatem sciunt, veterum opulentiam, si ad centum millia ascenderit, maximam habitam fuisse, sed Amsterodami auri milliones plebejâ teruntur linguâ. Inde calent artes Opificum, uberior est quæstus pauperum, efflorescunt honestissimarum disciplinarum studia, ubi Mercatura viget, ac fervet, cum unusquisq; non vile laboris sui pretiû accipiat, Etenim nihil à quoquam expetitur, nisi cujus fru-

Et ante providerit, Nec scientia gratuito contingit. Omittuntur curæ familiares, ut eò impensius quis in Rempublicam incumbat. Sublatis igitur studiorum pretiis, etiam studia peritura sunt, ut minus decora, sunt verba *Suillii & Cossutiani* apud Tacitum *lib. 11. annal. c. 2.* Porro cum ob bene merita tantummodo honores in Republicâ decernantur, suapte sponte profluit, Mercatoribus præmia, & honores patere, Joh. Marq. *de jure Mercat. lib. 3. c. 6, n. 75.* Nam etsi non animi, tamen fortunæ dotibus Rempubl. adjuvare possunt, maximè tempore belli, ubi exhausto ærario pecunia in commune conferenda est, tributa studio concivium facultatibus lapsorum inferunt, sine quibus bellum geri nequit. Sic *Petilius Ceriale* *Treveros ac Lingonas* inter cætera ita alloquentem introducit Tacitus *hist. lib. 4, c. 17.* *Neque quies gentium sine armis, neq; arma sine stipendiis, neq; stipendia sine tributis haberi queunt.* Et expedit Reipubl. subditos habere locupletes §. *fin. Inst. de his, qui sunt sui vel alien. jur.* Quid? quod Leoni Belgico tanta felicitas ab institutâ commercii Societate provenit, ut omnibus, & quidem potentissimis Monarchis terrorem incusserit, cui nulla alia in tam angustâ terræ capacitate in tota terrarum Machina respondet. Cum vero commercia sine navigatione exerceri haud possint *l. 1. ff. de exercit. Actio.* quæ non modo utilis, sed & summè necessaria est, & ad multiplices res facilius, minorique impensâ transferenda maximè conveniens. Quare mercator.

. . . *Mox reficit rates* (Horat. 1. od. 1.)

Quassas indocilis pauperiem pati.

Ideo in præsens de Navibus materiam solum exercendi ingenii causâ colligere, & quæ de iis in jure nostro sancita videmus, exponere, est animus. Cum autem res tenuissimi mei ingenii vires longius egrediatur, & jus istud satis difficile sit, siquidem Nautæ sunt homines sæpe improbissimi, inde controversiæ, atque ex controversiis, ut in aliis rebus omnibus usu venit, lites oriuntur gravissimæ: Ideo præcisâ longiori verborum ambage propositum, Christo Duce & auspice, quo omnes possumus superare difficultates *l. 2. in pr. C. de Off. Præf. Præt. Aphr.* aggredior.

CAPUT I. De navibus in genere.

SUMMARIA.

<p>1. <i>Prefamen.</i>
 2. <i>Navis etymologia.</i>
 3. <i>Definitionis partes.</i>
 4. <i>Navis descriptio.</i>
 5. <i>Navis descriptio specialior.</i>
 6. <i>Distinctio navium.</i>
 7. <i>Navium utilitas in mercatura conspicitur.</i>
 8. <i>Ubivis, potissimum tamen in Belgio.</i></p> | <p>9. <i>Hinc immensa Belgii divitia.</i>
 10. <i>Hinc splendor & opes Amsterodami.</i>
 11. <i>Mercatores tempore nundinarum conveniri aut arrestari nequeunt.</i>
 12. <i>Tam quoad res, quàm personas.</i>
 13. <i>Ratio, favor mercatura.</i></p> |
|--|---|

Nitium hujus exercitii facturum de Navibus, quarum sanè materia diffusa, & admodum utilis ex Disputatione ipsa apparebit, non opus fore existimavi, omnia, quæ circa Naves versantur, earumque vocabula, & Nautarum officia percensere, nonnulla autem enumerare, de quibus in jure nostro fit mentio, non abs re erit. Descendere verbum Navis à No verbo, quod est nato, quidam ajunt, alii deducunt à græco ναῦς quod à ναίω sive ναύω, quod est, fluo. Straccha de Spon. p. 4, c. 10. n. 3. Quicquid verò ejus sit, illud Philologorum Jure relinquimus judicio.

Cum autem definitio pro sui naturâ demonstret essentialia rei definitæ, secundum Baldum in l. 1. ff. de usufr. Proinde constare debeat ex genere, & differentia, ut Bartolus inquit in l. 1. ff. de testam, & cum suo definito, ut bona sit, converti debeat l. 1. §. dolum 2. ff. de dolo. Ideoque omnis definitio in jure civili est periculosa, sic ut facile subverti possit l. 202. ff. de Reg. Jur. Joh. Marquard. de jure mercat. lib. 2. c. 8. n. 88. Quare si definire non poterò, saltem describere, quid sit navis,

- 4 conabor. Et pro declaratione notandum est, quod navis in genere sumatur pro qualibet fabricâ, quâ flumen, ubi magnitudo fluminis trans-euntibus impedimento est, trajicitur, idque probatur *ex tit. C. de navibus non excusand. § l. fin. ff. de fundo instruct.* Straccha de Navibus part. 1. n. 5. Sive marina, sive fluviatilis, sive in aliquo stagno naviget, sive sche-dia sit l. 1. §. 6. ff. de exercit. action. Straccha vero hic legit Synedria, quæ genus navis sit spatianti causâ facta, in quâ sedilia sint. Potest etiam
5 considerari specialiter, in quâ significatione describi potest, quod sit or-dinata compages. stabilis, & firma juncturisque aquam excludentibus spissa, & ad ferendum incursum Maris solida, gubernaculo parens, ve-lox, & non sentiens ventum. Peckius in Comm. l. 4. §. cum autem ff. de Leg. Rhod. de jactu Calvin. in Lexic. Jurid. Voc. Navis.
- 6 Quædam marinarum navium, quæ & maritimæ vocantur L. 5. §. 5. ff. de Jur. immunit. dicuntur onerariæ: quædam ἐπιβατη-
γοὶ sive vectorum ductrices per l. 1. §. 12. ff. de exerc. act. l. 2. ff. de ca-
ptiv. Navis oneraria est, quæ oneri ferendo parata est, quæ non
remis, sed velis administratur. Earum mentio fit apud Livium l.
XXV, c. 27. l. XXVI c. 47. l. XXVIII. c. 46. & alibi passim. Sunt etiam
illis sua nomina, ut Galeone, Fregata, Barcha, seu Tarchia & dein-
ceps, ad hoc inductum est, ut certa navis demonstraretur, ne erretur in
corpore arg. l. 7. §. 2. ff. supell. leg. § l. 4. ff. de leg. i. vid. Don. Garf.
Mastrill. part. 2. dec. 82. n. 14. ἐπιβατηγοὶ autem, seu secundum Strac-
cham emphractæ in tract. de navibus n. 4. sunt naves tectæ à verbo græco
ἐμψεκτῶ obturo, vectoribus trajiciendis aptæ l. 1. §. 12. ff. de exerc.
act. Inter fluviatiles naves numerantur Actuariæ, quæ contradistin-
gvuntur Longis, suntque vel Majores vel Minores, quæ aliàs vocantur
actuariolæ, de quibus Appianus in punicis. Hæ ut plurimum à scalmc-
rum, & remorum numero nomen accipiunt, ut decem remorum Polyb.
l. c. 73. Majores propriè actuariæ vocantur. Quæ enim, inquit Joh.
Scheferus, Tract. de Navium varietate, plusquam XVIII. remis impel-
lebantur, non actuariolæ sed actuariæ dictæ, & propriè loquendo vo-
luptatis causa paratæ sunt d. l. 2. ff. de capt. Longæ erant vel sine ordi-
nibus, quæ serie simplici per utrumque latus dispositos habebant re-
mos L. & plures usque ad centum; dimidiam partem in uno, dimidi-
am in altero, vel cum ordinibus ut Triremes Liv. XXI. 22. Diod.
l. XIII. quæ ternis utrinque in altitudine, distinctisque ordinibus re-
morum constabant, ut pluribus docet Josephus Scaliger animadvers. in
Chron

Chron. Hieron. Unde celebris adhuc est damnatio ad triremes sive gale-
 ras, ut nonnulli vocant. *Vide* Andr. Knichen. *in comment. de Sax. non*
prov. in verb. ducum c. 5. num. 283, 284. Prattæum & Calvinum *in lex.*
jurid. verb. triremes. Sic Quadriremes, Polyb. 1. 47. Quinqueremes
 Liv. 1. XXI. c. 22. & Septiremes, vel secundum Scheferum Hepteres.
 Deinde sunt rates, navigii genus ex rudibus asseribus, & trabibus ne-
 xum l. 1. 14. ff. *de flum.* quanquam à navibus separentur in l. 1. §. 4. ff.
Nautæ Cap. Stab. Unde Ratiarius, qui rates ducit l. 30. ff. *de pingn. act.*
 ut Lintrarii, qui lintrium exercitores appellantur, lintres autem sunt
 fluviatiles naves, quæ remis aguntur d. l. 1. §. 4. ff. *naut. Caup. Stab.*
 Adde Stlatam ein breitslach Schiff navigii genus à latitudine sic appel-
 latum à veteribus, qui verbo ab L. incipienti St præponebant. Erant
 & codicariæ naves, quæ & caudicariæ, quæ è caudicibus i. e. lignis
 crassioribus factæ sint. Blochschiff quo nomine appellatæ, quæ per
 Tiberim commeatus subvehebant. Sunt & ex navium genere Dromo-
 nes, navigia celerrima, quasi cursoria à Justiniano vocantur in l. 2. C.
de offic. pref. Prat. Afric. quas Celoces Latini appellant à celeritate, ut
 testatur Petr. Nonius. *Milites,* inquit Justinianus, *constituas, qui possint*
& ipsum trajectum servare, & omnia, quaecunque in partibus Hispania, vel
Gallia, sive Francorum aguntur, viro Spectabili Duci denunciare: in quo
trajectu etiam Dromones, quantos provideris, ordinari facias, Dromoni
 contrarius Musculus, curtum navigii genus Gothofred. *ad l. 2.*
 Ejusdem (sc. Dromonis) generis sunt Pontones de quibus Paulus in
 l. ult. ff. *de Serv. rust.* & *Casar. lib. 3. de bello civili.* Calvinus *in lexic.*
jurid. voc. navis. Hisce adjunge lusorias in Danubio prohibendis Bar-
 barorum incurfibus idoneas l. 4. C. *de offic. Mag. offic.* Quæ vox resti-
 tuenda pro eo, quod hodie habetur *Clausurarum*, sicut hoc haud obscu-
 rè colligitur ex constitutione Impp. Honorii & Theodosii, quæ habetur
 in l. Un. C. *Theodos. de Lusoriis Danuvii.*

Quantum Mercatura auxilio Navium promoveatur, liquet, 7
 quæ antea tantum in partibus terrenis exercebatur, nunc autem o-
 mnis Orbis impletus est. Per quas in nullo terrarum angulo æquè, 8
 ac in fæderato Belgio viget ac fervet. Opes hinc in immensum au-
 ctæ. Unde splendor ille Amsterodamo obvenit, à multifariis nempe 9
 in Indias, & alias mundi partes secundis navigationibus. Non omnia
 complexus fuero, si dixero, quicquid ingenium, & natura nobile pro-
 duxit, quicquid delitiæ excogitarunt, quicquid longè patens Ocea-

nus fert, omne illud pulcherrimæ urbis Mœnibus concludi, orbem in urbe dixeris, si domum Indicam perlustraveris, illic Croci, piperis, cario-
 phyllorum, cinnamomi, omnium denique aromatum species, tanquam congestos aggeres miraberis. Ad quam felicitatem profectò non ascen-
 disset, sine re nauticâ, cum ad summam Reipublicæ pertineat Navium exercitio, ut Ictus inquit in l. 1. §. 20. ff. de exercit. action. Porro ut nul-
 lus nundinator tempore nundinarum propter debitum civile, & priva-
 tum conveniri, aut detineri potest, vel arrestari, l. unic. C. de nund. quod generale tam quoad personas quàm res tradit Coler. de process. exe-
 cut. p. 2. c. 3. n. 156. Idque ideo, quo merces majori copiâ invehantur, & Mercatores in exercendis commerciis non impediuntur. Petrus Peckius de jure sistendi c. 7. num. 3. & 10. num. 7. Berlich. part. 1. concl. 53. n. 2. Magnif. Dn. Brunnem. Præceptor meus devenerandus ad l. unic. C. de nund. & repet. Wesenb. quest. 2. d. t. Ita ad tuendam navigationem, si-
 ve rem nauticam, etiam jus speciale constitutum est, quod circa Sta-
 tum, Dominium, Debitum, & Delictum nauticum versatur.

CAPUT II. De statu Nautico.

SUMMARI A.

1. Status nauticus quid sit? 2. In statu nautico summus est Princeps. 3. An mare proprietatis capax sit? aff. 4. Ratio dubit. Prima. 5. Responsio ad eam. 6. Ratio dubit. Secunda. 7. Resp. ad eam. 8. Rat. dub. Tertia cum respons. 9. Dominium maris arguit injectio annuli annua apud Venetos. 10. Origo qua sit istius injectionis so-
lennis? 11. Præfectus Maris vel Classis sub Im-
peratore, in re navali constitui-
tur. | <ol style="list-style-type: none"> 12. Ejus Jurisdictio. 13. Inducias inire potest. 14. Trierarchi & Nayarchi quinam? 15. An subditi innocentes hostium
possint bonis spoliari? Aff. 16. Probatur rationibus. 17. Et legibus. 18. Capta in bello cuinam cedant? 19. Res quoque sacra, religiosa & pu-
blica capientium fiunt. 20. In conflictu navali fraudes virtuti
miscetur. 21. An Princeps paciscendo damna
tempore belli subditis illata remit-
tere possit? 22. Negantium fundamenta. 23. Affirmantium fundamenta. |
|---|---|

24. An compensatio necessaria? N.
25. Limitatur.
26. Praefectus portus describitur.
27. Quis sit Dominus navis & quis Exercitor?
28. Nobilibus mercaturâ lucrativa interdictum est.
29. Ratio (1.) ne avocentur ab offic. milit.
30. Quod ostenditur exemplô Johanneitarum.
31. Ratio (2) Ut facilius sit emend. vendendique commercium.
32. Limitationes duae Juris antea dicti.
33. Quando Principes mercaturam politicam facere possint?
34. Nobiles etiam per alios mercaturam exercere prohibentur.
35. Quid sit Institor, quid Magister?
36. Gubernator, Proreta, Navicularius, navium custos & dietarius describuntur.
37. Quid sit dieta.

38. Nauta, Mesonauta & nautipibata describuntur.
39. De collegio naviculariorum nonnulla.
40. Praecipuum coll. navis. erat in insula Rhodia.
41. Inde verò Invidia Saracenorum Jus nauticum aliud traxit.
42. Et quidem in oppidum Wisbur.
43. Tandem Jus hoc Lubeca tenere coepit.
44. In collegio naviculariorum concurrunt omnia collegium demonstrantia.
45. Decidit illud controversias nauticas.
46. Collegium Syndico indiget.
47. An hic nomine collegii jurare possit? Pro aff. arg. adducuntur.
48. Sed negativa praevalet.
49. Ratio.
50. In praxi recepta est haec sententia.
51. Quam Carpzov. ad juram. quoque calumnia extendit.

Dicitur Status Nauticus Conditio eorum, ad quos res nautica, sive publica, sive privata spectat. In illâ summus est Princeps, 1
 cujus Nutu publicæ Naves reguntur, per quas suam jurisdictionem 2
 in littora & maria exercet, se defendendo contra turbantes, propulsando eos, qui non mercandi causâ, sed eorum usum impediendi maria ingrediuntur. Namque natura maris proprietati non repugnat, ut multis locis levincitur, licet dissentiat Zœsius de rer. divis. 3
 num. 3. Grotius de mar. lib. c. 5. & Vinnius ad §. 1. Inst. de rer. divis. n. 4.
 Quanquam enim hi ipsi naturalem rationem huic occupationi repugnare velint, dum vastissima maris magnitudo omnibus hominibus sufficere poterat, ut inde ab uno alterove commodè occupari nequeat; Insuperque subjectum habile ad possessionem hic deficiat, dum fluvibus

V. I. D. XI. B etibus

Etibus imperare nemo potest, nec terminos in ipso mari constitue-
 re: Non tamen hæc ipsa satis valida pro contraria opinione sun-
 5 argumenta. Nam nec vastissima Regna occupari potuissent, si illi
 ratio quadraret ubivis, quod pluribus hominibus talia regna suffice-
 re potuissent. Sed dixeris forsan, multum interest, an de tractu
 terræ quæram, an de vastissimo pelago. Ast parum intererit, si ra-
 tionem oppositam attendas, quia & in terrâ æqualis sufficientia in-
 gratiam omnium hominum à naturâ constituta, occupari tamen po-
 tuit. Nec vastitas Oceani sola refragabitur: Fateor quidem eandem
 haud facile actualem occupationem admissuram. Si idem de terrâ
 instantiæ loco dixerò, hæc enim etiam ab uno possideri non pote-
 rit, ut taceam varia terræ loca dari, quæ adhuc hodie pro incultis,
 & nondum possessis reputantur; Inde tamen malè infertur, ergo
 terra possessionis incapax est, quod ad mare quoque facili negotio
 6 applicatur. Nec ulterius obstabit terminorum finalium defectus, qui
 in mari constitui non possunt, ut ea propter quantum cujusque sit,
 7 non pateat Nam nec hoc adeo stringit, Terminos enim in mari
 posse constitui, & jam aliquos constitutos esse, nautis, & Geogra-
 phis notissimum est, nunquam enim ad portum pervenirent nautæ,
 si quo loco maris sint, non sciverint exactè. Patet hoc ex accura-
 tissimis illis Hydrographiis, quarum Hispania, Anglia, & Hollandia
 pene multas novit, ubi quævis marium loca manifestò satis videbis
 distincta. Carterum quibus remediis limites in mari constitui possint,
 8 Vid, ap. Joh. Seldenum *de Mari clauso* c. 22. De Jure Justiniano contra-
 ria sententia probabilior videtur (modo fas fuerit controversias Juris
 Gentium inde ut ex infallibili Principio determinasse) ubi mare inter
 res jure naturali cujusvis usus expositas refertur; Attamen nec eodem
 jure Maris naturam repugnare, quo in certis partibus occupari possit,
 probabile videtur. Probatur id per §. 5. *Inst. de ver. divis.* Ubi usus litto-
 rum, & maris asseritur esse publicus, nihil autem aliud est publicum,
 quàm quod populi Romani est, id verò, quod occupatum non est,
 manet nullius, quò collimat Justinianus his verbis *Proprieta d. §. ad-*
de l. 15 & 16. ff. de verb. signif. Et notandum est, hic Imperatorem lo-
 qui adversè, dum dicit, mare publicum esse, & juris gentium, ad ex-
 cludendum publicum jure genitum, quod quâ proprietatem, quâ
 usum est populi proprium, non verò quo ejus usus pro derelicto est.
 Deinde non daretur conductoris maris interdictum, ut conductione
 suâ

sua fruatur, si omninò proprietatis non capax esset. *l. 13. §. ult. ff. de injuriis l. 3. ff. ne quid in loc. publ.* Sic quoniam littora populi Romani sunt *d. l. 3.* ejusdem juris mare censendum, cujus naturam hæc sequuntur *§. 1. Inst. de rer. divis.* & licet maris usum communem omnibus hominibus esse, ut aeris affirmet, tamen eatenus verum esse interpretatur, quatenus eo usus communis non impeditur. Ex quo itaque maris usui modus præfigitur, exinde apparet imperii maritimi ratio, facit *l. 10. ff. de rer. divis. l. 14. ff. de injur. l. 9. ff. de judic. l. 51. ff. contrah. empt. l. 50. ff. de acqu. dom.* Ubi Decretum Prætoris intervenire debet, priusquam in mari ædificetur *l. 9. ff. de L. Rhod. de jactu conf. Dn. Struv. exerc. 3. §. 79. & exerc. 41. §. 30. Strauch. de imperio maris c. 2. l. unic. C. del. Clasficis & ibidem Magnif. Dn. Brunnem.* Imo Leo Imperator communionem maris sustulisse videtur *Nov. 56. Auth. Navigia C. de furt.* Inde Dux Venetus quotannis in Festo Ascensionis Christi duo illa castella ad ingressum, sinus sibi invicem opposita prætervectus Bucentauro, annulum in Mare projicit in argumentum dominationis, quam hac arrha Senatus Venetus sibi despondet. Originem Ceremoniæ referunt ad Alexandrum III. Pontificem, cui etiam imperium Maris se debere fatentur. Namque bello inter hunc, & M. Othonem Friderici Ahenobarbi filium exorto, Othonis copiæ in agrum Alexandri Pontificis effusæ disjectum ita confectatæ sunt, ut ad Venetos perfugere coactus fuerit Pontifex, ubi in Monasterio Charitaris, quum aliquandiu ignotus latitasset, tandem agnito, multaque ab iis comitate culto, & inde educto non solum perfugium, sed etiam subsidium ferre promiserunt. Congressus igitur Otho cum venetis prælio navali funditur, & captus, vectusque Venetias traditur Pontifici. Tunc Duci Venetorum Sebastiano Ziano Pontifex annulum digito suo detractum obtulit dicens: *Auctoritate meâ hoc annulo fretus Oceanum tibi subjicies, & quotannis tibi Posterisque eo die, quo hanc Victoriam pro ecclesiæ defensione obtinuisti, desponsabis Mare, uti sciant omnes, maris tibi Dominium concessum, quia sedis Apostolicæ tuendæ curam & studium feliciter suscepisti. Sit hoc tibi quasi pignus benedictionis, & secunda sortis in futurum.* Narrat hæc Villamontanus *lib. 1. peregrin. suâ C. 34.* quem citat Henr. Kornman. *tract. de triplici annulo part. 2. n. 13.*

Sub principe creantur Magistratus maritimi, quos Clasibus, vel classicis copiis præficit. Sic diviso in Orientem, & Occidentem imperio,

rio, Præfectus Prætorio Orientis XI. classibus Orientis præerat. In occidente sub Præfecto Prætorio Italiæ erant Classis Veneta, Ravennas, Comensis, Misenas, Viennensis, Bracaria, Masiliensis, Ararica, Andertiana, vide Onuph. Panv. *descript. Imp. R. l. 3 fol. 418.* eorum dignitas eandem cum Imperatoribus Exercituum terrestrium rationem habet. Ut enim inferiores peditum, equitumque Præfecti uni Imperatori, sic Trietarchi, & Navarchi omnes Præfecto Maris vel Classis, qui Archicubernus, utpote omnium Gubernatorum primus *l. 46. ff. ad Sc. Trebell.* hodie peregrinâ voce in latinam terminationem deflexâ *Admiralius vel Thalassarchus*, insignitur, parent; De cujus vocis derivatione *Vid. Wissenbach Vol. 1. Disq. 28. ad ff. th. 9. in fin.*

12 Hujus Jurisdictio ad causas Maritimas, vel quæ intra territorium maritimum contingunt, extenditur, prout sublimissimâ Præfecturam obtinet *l. 1. C. de preposit. sacri Cubiculi*, ut minimè dubitandum sit, latum arbitrium super bellum habere, classiariis, ut vitam periculis exponant, jubere, eos punire, & absque Processu more belli, & more turbæ causam celeriter examinare, litesque sine strepitu, & figurâ Judicii dirimere posse: Idque colligere est ex terrestribus Imperatoribus, quibus summa rerum ac Judiciorum cura committitur. Hortensius Cavalcanus *tractatu de Brachio regio part. 1. num. 278.* Quid quod ejus Potestas olim ferè absoluta fuit, sicut fertur Annibal M. cum Philippo Macedoniæ Rege de rebus maritimis foedus icisse, nullâ Senatus, populi que Chartaginensium factâ mentione, Simile quid recenset Livius de *Hieronimo Siculorum Rege l. XXIV.*

13 Inducias tamen breves, cum pertineant ad bellum administrandum, non conficiendum, cum hostibus pacisci injussu Principis possunt, dummodo Ducis solertis & ingeniosi officio fungantur, actusque ad utilitatem Superioris redundet. Nam non tantum ea dicuntur concedi, quæ in causis singulis conceduntur, sed etiam, quæ sub nomine officii veniunt. Siquidem bello sunt sua commercia, sine quibus non solum feliciter non geri, sed nec omninò geri potest. Deinde arbitrio Ducis relinquendum est præliandi tempus, sæpe hostis ingruit, & necessitatem pugnæ affert; ideoque hostis impetum, si comprimere non valet, retardare induciis factis, aut aliâ ratione necesse habet, nisi se præsentissimo periculo objectare malit. Ex re ergo fuerit quietem sibi conciliare, ut deinceps vires augere, aut resumere possit. Eleganter apud Tacitum *l. 3. histor. c. 20. Antonius summa*

verum praefectus inquit: Divisa inter exercitum, ducesque munia, militibus cupidinem pugnandi convenire, duces providendo, consultando, cunctatione sapius quam temeritate prodesse, Quod si singula cognoscere velit Princeps, quæ ab Imperatoribus fiant, non solum incautos futuri reddet Duces, sed etiam sæpe occasio pugnandi præripitur. Dn. Strauch. de induciis c. 2. n. 3.

Archicuberno associantur Trierarchi, qui Trirèmbus præficiuntur, & Navarchi, quos vulgus *Capitaneum, aut caput armata marina Navis* vocat, singulis in Classe Navibus præsunt. *Peckius comment. lib. 1. n. 1. C. de Navicul. lib. 11.* Quibus licentiam paciscendi cum hostibus inducias etiam Dn. Strauch *d. l. §. 5*: attribuit, si summa Potestas separatim ab exercitu certas in bello partes eorum fidei commisit, quas tamen Pares servare non obstringuntur, sed æquè ac si induciæ non essent pactæ, hostilia facere possunt.

Unde in illud inquirere operæ pretium est, an licitum sit innocentibus hostium subditos deprædari? Quod affirmamus, quia bellum geritur, ut quærat Pax, quam difficulter obtinebis, si milites prædam facere supersedeant, neque sese avidos diruendarum civitatum munitarum, quæ sunt semina belli, præstent. Sic *Transrhenanis gentibus invisa civitas Agrippinensis erat, opulentia actuque. Neque alium finem belli rebantur, quam si promiscua ea sedes omnibus Germanis foret; aut disjecta, Ubios quoque dispersisset.* Tacitus *histor. lib. 4. c. 15.* Et aurum, opesque præcipuas bellorum causas esse ipse fatetur *Cerialis inter duces exercitus assumptus apud Tacitum hist. lib. 4. c. 17.* Deinde hisce tantum Militum vulnera, exantlati labores quos impenderunt, & belli onera pensantur. *can. dicat aliquis c. 23. q. 5.* Ideoque universum Flaviani Exercitus robur etiam in umbrante vespera pergere Cremonam, & victos in deditionem accipere aut expugnare deposcit, namque arbitrabantur, si lucem overiantur, jam pacem, jam preces, & pro labore, ac vulneribus, clementiam ac gloriam inania laturos sed opes Crepronensium, in sinu Praefectorum, legatorumque fore. *Expugnatae urbis in adam ad militem, dedita, ad duces pertinere sunt Taciti verba Hist. libr. 3. c. 4.* Ut hac viâ coerceatur improbitas hostis, & discat se melius habere Si enim privatim vim vi repellere licet ex jure naturæ, quidni & publicè per bellum? Nobis etiam leges subscribunt, ut sunt *l. 5. §. ult. ff. 17 de A. R. D. §. 17. Inst. de rer. divis. l. 36. C. de donat. Treutl vol. 2. disp. 20. th. 2. lit. D.* ubi traditur, ea, quæ ex hostibus capta fuerint, jure gentium

tium statim capientium fieri. Hostium enim res jure gentium hostibus non alio sunt loco, quàm quo sunt res nullius, ac proinde eorum fiunt, qui primi possessionem earum apprehenderint *l. 1. §. 1. ff. de acquir. vel amitt. possess.* sive per se sive per alios. Non tantum enim filii familias, & servi, sed & liberi homines statim iis quibus operam suam ad venandum, aucupandum, aut piscandum, locaverunt, ejus, quod ceperunt, possessionem, & dominium acquirunt *l. 53. ff. de acquir. rer. domin. l. 1. §. 2. ff. de acquir. vel amitt. poss.* Cum quodcumque quis per alium facit, per se ipsum facere videatur *l. si quis 7. §. ult. ff. de Jurisdic. l. 1. §. 1. ff. de eo per quem factum erit, quo minus quis l. 5. §. quod si quis ff. de administr.* Inde tam mobilia, quàm immobilia, tam animata quàm inanimata per milites in actu publico capta, cedunt populo, aut principi, cujus auspiciis bellum geritur per *l. 20. §. 1. ff. de capt. & postlim.* Ubi agri ex hostibus capti dicuntur publicari *l. 31. ff. de jure fisci l. 4. §. 1. ff. de stat. homin. l. penul. ad L. Jul. Pecul. d. c. 23. q. 5.* Dn, D. Brunnem. in Coll. text. ad d. l. 20. ff. capt. & postl. N. A. zu Augspurg de An. 1500. sub rupr. Was dem Hauptmann von Brandeschagung folgen soll & traditur in Ordinatione bellica Maxim. II. Neuerbestallung An 1570. ausgerichtet art 84. & 96. Da auch Städte, Schlösser, Flecken, Land und Leute erobert wurden, sollen dieselbigen, sambt den darzu gehörigen Geschütz, Munition, und den Vorrath von Proviant, in allewege Uns, und dem H. Reich zustehn, folgen, und bleiben. Zu dem sollen dieselbigen eroberten/ gehuldigte, auf genommene Stadt, Schlösser, Flecken, Land und Leute, nach dem sie aufgenommen seyn, weiters nicht beschädiget, noch gebrandschaget werden, aber alle andere Haab, so nach Kriegs Gebrauch preiß, soll ihnen bleiben. Propterea milites solum ea acquirunt plenè ac irrevocabiliter, etiam Duce belli non dividente, quæ in actu privato sub jure belli, & Auctoritate publica, vel ejus qui τὸ κρείον in Republica, & jus belli habet, ceperunt. Quod fit vel concessione tacita; utpote quod non in procinctu, sed in injussis excursionibus, & singulari conflictu hosti abstulerunt, quia non censentur capere ut ministri, quod extra actum publicum capiunt, & ita intelligenda *l. 51. §. 1. ff. de acquir. rer. domin. l. 12. pr. ff. de capt. & postlim.* Vinnius ad d. §. 17. Inst. de rer. divis. vel expressa, quod in di-reptionibus oppidorum, præliis, & expugnationibus à Duce permis-sis, sua opera, & manu quisque facit proprium Dn. Struv. exerc. 41.

18
19
th. 18. Grot. de Jur. B. & P. lib. 3. c. 6. n. 18. Res quoque sacrae religiosae & pu-

& publicæ capientium potestati, & imperio subjiciuntur *l. 36. ff. de religiof. & sumpt. l. 4. ff. de sepulch. violat.* desinunt enim tales esse, res ab hostibus occupatæ *d. l. 36.* Nec sepulchri vio'ati actio intentari potest per *d. l. 4. Berlich. part. 5. concl. 47. n. 31.* dum abstineant à vexatione corporis humati Grot. *de I. B. et. P. lib. 3. c. c. 5. n. 3.* quia id contra jus esset hominum sepeliendorum, & ne hostes quidem sepulturam invidere legimus apud Tacitum *Annal. lib. 1. c. 6.*

In ipso conflictu, quando naves inter sese concurrunt, Gubernatores instrumenta invicem corrumpunt, navesque deprimere conantur, videmus sæpenumero fraudes misceri Virtuti, dum Navēs incendiariæ variis ignium alimentis fartæ, ac repletæ, classem hostilem succensam Vulcano Neptunoque immolant, & sæpe ultimâ perniciæ ita superant hostem, ut omnis recolligendi se spes præcisa sit, armaque simul deponere, & bellum conficere cogantur. Inde exsur-
git quæstio: An Princeps paciscendo damna tempore belli subditis
illata remittere possit? Sunt qui negant obsequentes leges *l. 2. l. 3. 7. C. de Prec. Imperat. offer. l. ult. C. si contra jus vel utilitatem publ. l. 4. & 5. ff. de Natalib. restituend. l. 5. C. de locat. predior. Civil. quibus accedunt l. 4. C. de legib. l. 16. C. de transact. l. ult. Sentent. rescind. non posse. l. 3. C. unde Vil. 4. C. de emanc. liber. l. 2. §. 10 & 16. ff. ne quid in loc. publ.* His tamen non obstantibus; cum procedant in terminis habilibus
sc. quando nulla causa subest, aut eorum consensus, qui damnificati
sunt, omissus, affirmativam sententiam cum Gailio *lib. 2. obs. 57. & 2. de pace publ. cap. 19. n. 25. & Mynsingero cent. 4. obs. 9. & cent. 5. obs. 97.* amplector ob communem & publicam utilitatem, si aliter Pax haberi nequeat, nisi per talem damnorum remissionem *text. in c. in nostra de injuriis in l. 5. ff. de pactis. Angelus ibidem in fin. Fachin 8. contr. 63. Pinel in rubric. C. de rescind. vendit. c. 2. n. 1. Treutler. vol. 1. disp. 15. th. 8. lit. G. Myns. Respon. 21. n. 65. & seqq. Afflict. decis. 361. n. 4. & seqq. Vafq. 1. Illustr. controv. 5. n. 13. 15. add. Pereg. de Jure Fisci lib. 1. n. 66. Vinn. ad §. fin. n. 3. Inst. de his qui sui vel alien. Decius cons. 520. n. 4. Quia ob pacem publicam Princeps remittendo damnum, subditorum negotium utiliter gessisse censetur *l. 5. §. ult. ff. de injur. l. 51. §. 2. in fin. ff. ad L. Aquil. l. 14. C. de oper. publ. siquidem publicæ utilitati privatam cedere omnes consentunt Grot. de Jure B. & P. lib. 3. c. 20. n. 7. & favorem publicum privatæ utilitati præferendum esse textus est elegans in C. Imperialis pr. de prohibet. alien per Lothar. l. 3. C. de primipilo l. unic. §. 14.**

§. 14 C. de caduc. tollend. §. quamobrem Novell. 39. Sic publicæ utilitatis gratia à regulis Juris Communis receditur, multaue permittuntur, quæ alias sunt interdicta & prohibita *text. in l. 51. §. 2. vers. multa ff. ad l. Aquil. text. in c. Albate §. fin. vers. præsertim de sentent. & re Jud. in 6. l. Barbarius ff. de Offic. Prator.* Namque Reipublicæ indoles id efflagitat, ut dominium quoddam habeat eminens in singulorum bona ad necessitates, aut utilitates publicas. Deinde non removeretur occasio discordiæ, quæ ex litibus, & contentione nascitur *l. 20. vers. sed si aliqua ff. de oblig. & action. l. 6. §. 2. vers. sin autem res in fin. C. de bonis quæ liberis.* & ideo ad Officium principis pertinet compescere, ne Partes in arma & rixas concirentur *facit text. in l. 13. pr. ff. de Offic. Præsid.* An autem compensatio debet fieri iis, quibz hac ratione Princeps præjudicavit? Non putarem, quippe generaliter factum est per viam legis *Alex. in Consil. 190. maturè digestis lib. 2. Bartol. in lege toties ff. de poll. Gail. 2. obs. 56. n. 18.* & non solum jus suum extremum ad personas subditorum, sed ad omnia quæ subditorum sunt, extendit; non tantum subditis imperat: verum bonis quoque eorundem dominatur, præsertim si exinde ad integram Remp. redundet utilitas. Aliàs ad æstimationem rei tenetur, quando particulari personæ specialiter jus suum abstulit. *Gail. d. loc: n. 8.*

Haftenus de Statu Nautico publico actum est, cui accedit etiam Præfectus Portus, qui in naves, unde veniant, quid vehant, quo tendant, ad quem spectent, & similia inquirat *l. unic. C. de litt. & itin. custo d. Johann. Marquard de Jure mercat. lib. 1. c. 15. num. 22.* Sequitur jam ut ad Statum privatum faciamus progressum. In quo confidendi sunt Domini, & Exercitores Navium. Et Dominus est, qui proprietatem, sive dominium navis habet. Exercitor germanicè *der Rheder*, ad quem omnes obventiones, & redditus navis perveniunt, sive sit Dominus sive conductor Navis per aversionem i. e. uno pretio & in universum conductæ, non pro certo numero rerum, ut colligitur ex *l. fin. §. fin ff. ad L. Rhod. de jactu ad tempus, sive in perpetuum §. 2. Inst. quod cum eo qui in alien pot. l. 1. §. 15. ff. de exerc. act. Gothof. & Vinnius ibidem add. Francisc. Stypman c. 15. n. 16. & seqq.* Plerumque sunt plebeia conditionis, quibus contemptis literis in eo stant consilia, quid sibi conducere putent. Verum Principum, & nobiliorum diversa fors est, quibus præcipua rerum ad famam dirigenda, ideo ad mercaturæ exercitium minimè decurrendum, non quod ali-

quid

quid eorum ordini & Natalium splendori detrahatur, ut in hanc sententiam inclinant Guido Pap. *decis. 196. § 391. Cæpoll. in tract. de imper. mil. delig. in materia nobilitatis opin. 18. Chassan. in catalog. glor. mundi part. 8. consid. 16. § p. 11. consid. 41. Tiraquell. de nobilitate c. 27. § 33. § Mynsinger. cent. 6. observ. 54.* Sed quod Reipublicæ perniciosum sit, dum mercimoniis se dantes à Virtutis studio, & Rei-
publicæ curâ abstrahuntur, quibus propterea optima prædia solen-
nibus cæremoniis concessa, ut pro patriâ, ac religione perpetuò in
palestra bellicâ contra hostes Imperii excubarent, & dignitatem opi-
bus sustentarent. In perpetuo enim procinctu stare tenentur, ac o-
mnibus momentis, si necessitas Domini id efflagitaverit, militare,
germ. Lehn oder Ritterdienste thun 1. F. 1. §. notandum est 1. F. 5. pr. 2. F. 23. in fin. 55. §. firmiter. Siquidem Johannitæ, qui olim erant equi-
tes Rhodii, ex quâ Insula Ao. 1523. à Solymmano Turcarum Tyranno
ejecti à Carolo V. Anno 1529. Maltham Insulam dono acceperunt, unde
hodie dicuntur Malthesii, contra Turcas, piratasque pugnare semper
debent esse parati. Deinde ut inter plebejos, & negotiatores facilius
sit emendi & vendendi commercium. Nobiles enim opibus, & poten-
tia pollentes civibus alimenta detrahunt, dum sibi soli mancipando po-
testatem mercandi reddunt difficilem, aut monopolia affectant, & ita
tenuioris fortunæ negotiatores multis modis opprimuntur, commer-
ciaque minuuntur. Unde cum Nobilibus contrahendi non adeo fre-
quens est occasio; quippe quum emptores ab his quid ementes, auda-
cter liceri non præsumant *text. in l. 3. C. de commerc. § Mercat. l. 12. §. 3. C. de cohortal. l. nequis C. de dignit. Bocerius in tract. de Regalib. c. 2. n. 52. Bodin. de republ. c. 8. Peregrin, vol. 3. concl. 111. num. 6. Andr. Rauchbar quest. 12. num. 6. part. 2. Berlich. decis. 31. num. 2.* Quapropter gen-
tium secundario jure commerciorum usus restringendus fuit, quo ef-
sent, qui agriculturæ studerent, necessaria importarent, superfluaque
exportarent, & patriam tutarentur ab omnibus incursionibus, quod
probè intellexit Rex Poloniæ Sigismundus, ut videre est apud Ke-
ckerman. *lib. 1. System. polit. c. 14.*

Hinc nobilibus tenuis fortunæ pro sustentandâ familiâ suâ
mercaturâ Oeconomicâ non interdicitur per *c. quod non est licitum de reg. Jur. Johann. Marquard de jure Mercator, lib. 1. c. 10. n. 81. Mynsin- ger cent. 6. obs. 54. n. 10.* quia necessitas tollit & frangit leges. Et omni-
bus in communem usum fructus ex propriis fundis ubertim per-

ceptos licitum est distrahere, & alienare, quoniam hoc casu palmaria prohibitionis causa cessat, non enim omnis mercatura, sed tantum ea, quæ urbibus perniciofa existit, nobilibus est prohibita per *d. l. 3. C. de commerc. & mercat.* Bocer. *d. loc. num. 53.* emere enim, & vendere est juris gentium §. *jus gentium J. de Jur. N. G. & C.* Bartol. in *l. 1. ff. de contr. empt.* Treutler. *vol. 1. disp. 28. §. 1. lit. D.* Decian. *vol. 4. consil. 44. num. 118.* Zæsius in *C. de contrah. empt.* Servandus quoque haud dubiè est mos, & consuetudo, si aliud induceret Alciat. in *l. merces ff. de verb. signif. & in tract. presum. Reg. 1. presum. 48.* quemadmodum apud Venetos, Genuenses, & Italos Nobiles, Principes, & Comites mercaturam exercent, & Hispanos ad negotiandum natos esse testatur, Conzen. *lib. 8. pol. c. 10. §. 9. confer Tiraquell. de Nobilitate c. 33. num. 1.* Mynsinger. *d. obs.* Illud quoque admonendi sumus, Principem absque Existimationis jacturâ, & suspicione monopolii aliquarum mercium mercaturam vice Regalium sibi vindicare posse, si (1) Saburra solvendi æris alieni urgeat, & subditi onus contributionis sufferre nequeant, si (2) magna & pretiosa sit adeo, ut privati sumptibus classi instruendæ impendendis, quo tutò naves eant, & redeant, non sufficientes impediantur, si (3.) lucrosa nimis essent commercia, quibus nimium ditescerent subditi, aut (4) tempore carestiae propriam pariter, cum publicâ augeat utilitatem, puta quando aliunde frumentum coemi, deinceps verò subditis venditum distribui curat. Quanquam præ reliquis iis debetur laus, qui suis subditis pecuniam adnumerant ad juvandam Patriam, partem lucri inde percepturi, uti sentit Petrus Gregor. Tholos. *c. 7. de Republ. vid. Naurath. in addit. Zæf. ad C. de commerc. & Marquard. de jure mercat. lib. 1. cap. 10. num. 14. 15. 16. & seqq. & l. 4. cap. 7. per totum.*

Cæterum nec per alios insistere possunt mercibus Nobiles, cum
 34 & hoc casu allegatæ in *d. l. 3.* rationes fortiter militent, ne opibus & potentiâ suâ commerciorum totam utilitatem ad se trahant. In fraudem enim legis acturi essent, si ipsi per se hanc intermittentes mercaturam, nihilominus per alios illam exercere conarentur *arg. l. unic. C. quibus ad conduct. præd. fisci lib. 11 l. 2. §. 1. ff. de administr. rer. ad civ. pertin.* Niellius *disp. feud. 2. th. 6. L. A. Wehner. in obs. præd. verb. durch sich selbst, oder die seine* Bocer. *de reg. d. c. 2. n. 36.* Linnæus *de jure publ. lib. 6. c. 5. num. 75.* Nam quod prohibitum est in termino, id etiam est prohibitum in viâ per *c. cum quid una de reg. Jur. l. fin. C. de rebus alienis non alien.*

Hi per quos Mercatura exercetur, vocantur vel institor vel 35
 Magister Navium der Schiffer. Ille præponitur Tabernæ, vel cui-
 libet alii negotiationi *l. 3. ff. de instit. act.* puta rebus emendis, locan-
 dis, permutandis, ut declarant exempla *l. 5. eod. tit.* Hunc accipere
 debemus, cui totius Navis cura mandata est, & qui magis, quàm
 reliqui diligentiam, & sollicitudinem rebus, quibus præest, debet *l. 57.*
ff. de verb. signif. qui græcè *πισικὸς ἀπὸ τῆς πίστεως* dicitur, quod ejus
 fidei committatur cura totius navis, maximè quidem cui ab Exerci-
 tore, sed tamen etiam, cui a Magistro, propter utilitatem, ignoran-
 te exercitore *l. 1. §. 2. ff. naut. caup. Stab.* Item si scit, & patitur eum
 in navi Magisterio fungi, ipse eum imposuisse intelligitur. Sed quid
 si sic Magistrum præposuit, ne alium ei liceret præponere, scilicet si
 nominatim prohibuit, ne Titio Magistro utatur? Et placuit eo usque
 producendam utilitatem navigantium, ut pro Magistro habeatur *l. 1. §.*
1. junct. §. 5. ff. de exercit. action. Vinnius ad *§. 2. Inst.* quod cum eo qui in
 alien. potest.

Proximæ dignationis Gubernatores nobis erunt, quos binos 36
 singulis Navibus olim decretos fuisse patet ex *l. 11. §. 2. ff. de publ. &*
vectig. Gubernator audiebat, qui Puppim, Proreta, qui proram re-
 gebat hōvet Bosman *d. l. 11. ff. de publ. & vect.* Ad horum officium
 notitiam Syderum, ventorum, portuum, & locorum maritimorum
 pertinuisse constat. De Naviculariis & Naucleris crebra fit mentio
 in *tit. C. de Navicul. lib. 11,* & aliis locis, de quibus *vid. Bud. ad l. 1. ff.*
Naut. Caup. Stab. inquit enim Navicularii navium sunt Domini, qui
 græcè *ναυκληροί* vocantur, meritorias naves habentes, quos Patronos ap-
 pellamus. In *l. 5. verò §. 3. ff. de jure immunitatis* sunt, qui annonæ urbis
 serviunt. Ex imis videmus in navibus, qui custodiæ gratiā præpo-
 nuntur navibus, ut *ναυφύλακες* i. e. navium custodes, & Dietarii,
 cujus sub cura erant cubicula, & cœnationes, ubi arcæ, & merces de-
 ponuntur *add. l. 12 §. 4. ff. de instruct. legat. l. 43. §. 1. de legat. 1. l. 55. §. 3.*
de legat. 2. Franc. Stypman. *de jur. marit. p. 3 c. 5. n. 25.* Dn Struv. *exerc-*
8. 0. 110. Dn. Gothofredus *ad d. l. 1. §. 3. ff. N. C. stab.* accipit hos pro
 administrantibus annonam urbis, Antonius Faber *verò rational. in d. l.*
§. 3. mavult interpretari de Ministris in diætâ, & loco ipso, quo victus
 sumitur, deservientibus. Diætâ enim est cubiculum, sive cœnacu- 37
 lum, in quo vivimus, versamurque æstate ad umbram, hyeme ad so-
 lem aut etiam domuncula in hortis erecta voluptatis causâ *d. l. 43.*

38 §. 3. ff. de legat. 1. Reliqui Nautæ Schiffgesellen und Matrosen dicuntur, qui navis navigandæ causâ in nave sunt, veluti Remiges, Mesonauta, quem non mediocrem, aut meliorem nautam, ut ridicule Accursius, interpretamur, sed eum qui medium locum tenet inter summos, & imos nautas, quique ex eo loco remigibus præbet signum remigandi Dn. Struvius dict. Exerc. th. 110. Cujus quoque munus, ut ostendit Scheferus, tum exhaurire sentinam, tum anchoram dimittere, levare, & qui in mediâ navi ad omnium imperia, & nutum præsto est Ant. Faber ration. in l. 1. §. 1. ff. naut. caup. Stabul. Deinde sunt Nautipibatæ seu ναυτεπιβάται l. 7. ff. d. t. qui remum pro naulo, & vecturæ pretio solvunt, & sic consimiles.

39 Priusquam ad dominium Nauticum transgrediar, quædam de Naviculariorum Collegio addenda sunt. Et quidem Urbs Romana mercaturam tanti fecit, ut Collegium mercatorum instituerit Livio lib. ab urbe cond. 2. teste. Postea è Republicâ esse intelligens Navium usum, Collegium Naviculariorum singulari concessione non solum permittit & approbavit, l. 1. pr. ff. quod cujusque univers. Verum etiam tantam prærogativam attribuit, ut in decidendis controversiis nauticis Insulam Rhodiam (in quâ præcipuum erat collegium) Antonius Imperator Maris dominam appellaverit, earum cognitione, & adjudicatione à se rejectâ, eique communicatâ l. 9. ff. ad L. Rhod. de jact. Profectò hæc Insula legum præstantiâ & navalis rei peritiâ adeo valuit, ut multum diuque in imperio esset.

41 Verum insitum & innatum Mortalibus, aliorum felicitatem ægris oculis aspicere. Sic invidia & habendi cupido in arma movit Saracenos contra istam Insulam, & non amplius navigiis frequentari impedimento fuerunt. Exinde jus Nauticum in oppidum cujusdam Insulæ Gottlandiæ tum temporis commercii gloriâ florens nomine Wisbue translatum est, ibi controversiæ nauticæ cognitæ, & direptæ sunt. Unde est das Wisbuisch Schiffrecht vid. Matth. Steph. de jurisdict. lib. 2. cap. 7. n. 7. Tandem in LUBECAM civitatem Baltici Maris omnis potestas & facultas juris nautici est transportata, Conf. Johann Marquard de jur. mercat. lib. 3. cap. 1. n. 27. & seqq.

44 Porro, ut aliorum, quibus permissum est, habere corpus Collegii, Societatis, sive cujusque alterius eorum nomine, proprium est, ad exemplum Reipublicæ habere res communes, arcam communem, & actio-

& actorem, sive Syndicum, per quem tanquam in Republicâ, quod communiter agi fierique oporteat, agatur, fiat *l. 1. §. 1. ff. quod cujusque universit.* Ita etiam hic omnia signa Collegium demonstrantia concurrunt: ut sunt Confirmatio Superioris per *d. l. 1.* Sigillum commune, arca communis *gemeine* & ade Vinnius *ad §. 6. l. de rer. divis.* Item Notarius, Syndicus, & Pedelli, per quos expediuntur res collegiales, collegiatique ad exercendos tractus collegiales negotiorum communium convocantur. Cui Præsides, Rectores sive Seniores, qui vocantur *Älterleute* sive *Ältermänner*, penes quos omnis est directio, & Autoritas. Etenim de omnibus causis, quas Collegati⁴⁵ ratione possessionis inter se habent, aut extraneus quis ratione rei nauticæ alicui movet, cognoscunt *Magn. Dn. Brunnem. preceptor meus venerandus repet. Wesenb. de Jurisd. quest. 26. Dn. Struv. exerc. 2. th. 42.* Quin leges & statuta, ipsorum professionem concernentia condunt *l. 2. §. ult. C. de constit. pecun. Nov. 4. c. 3. §. ult.* dumne quid ex publicâ lege corrumpant *l. fin. ff. de Colleg. Magnif. Dn. Brunnem. repet. Wesenb. quest. 3. d. t. Dn. Struv. ibidem,* arbitrariè in eum animadvertunt, qui contra hæc committunt, *vid. Alex. in l. 2. ff. si quis jus dicenti. Berlich. decis. 150. n. 11.* Quippe quoniam iis data est à Lege Jurisdictio mediante electione istius Collegii *d. l. fin. vid. P. de Castr. in l. fin. de jurisdiction. omn. judic. Berlich. d. loc. n. 9.*

Sed cum notissimi juris sit, Universitates (i. e. societates, Col⁴⁶ legia, & corpora) actionem instituendo, vel elidendo semper teneri Syndicum constituere, aliàs non audiri *d. l. 1. §. 1. l. 2. 3. §. 7. ff. quod cujusque univers.* & Anton. Faber *ration. ad d. l. Gail. de pac. publ. lib. 2. c. 9. num. 3. Bartol. in l. solent in fin. ff. de aliment. §. cib. legat. Nicol. de Tudesch alias Panormitan. in c. unic. de Syndico Losæus tract. de jure Univers. p. 2. c. 1. num. 2. §. seqq. Mynsing. cent. 4. obs. 76. n. ult. Carpz. part. 1. c. 13. def. 15. Zœf. ad tit. ff. quod cujusque univ. n. 3.* hic an nomine Collegii jurare possit, quæstionis est. Et primâ facie videtur conclu-⁴⁷ dendum, quod prædictus Syndicus debeat admitti ad jurandum consentiente Adversario, etiam absque speciali mandato, si ad utilitatem Principalis juramentum præstetur per *l. nam posteaquam 9. jus jurandum 6. ff. de jurejurand l. ult. §. penult. eod.* Potest etiam quis de jure Canonico constituere Procuratorem cum clausulâ, quod juret in animam Domini, qui eum sic ad jurandum constituit *c. fin. de jurjur. propter calum, in 6. & ad hoc adducitur glossa in c. ut circa §. fin. de elect. in 6. Et*

facit cum his Glossa quod quis facit per alium de reg. Jur. in 6. & quod notat glossa in c. tibi Domino 63. dist. quibus addenda est glossa in verb. proprio chirographo glossa in c. licet mulieres in verb. proprio de jurejur. in 6, quæ dicit, quod illud dicatur proprium juramentum, quando quis jurat per procuratorem habentem ad hoc speciale mandatum in animam Domini jurandi. Verum cum hi textus non loquantur de Syndicis, sed de Procuratoribus: Ideoque meritò contraria opinio prævalet, juramentum Collegio vel universitati delatum non posse præstari per Syndicum, sed per tres vel quatuor Seniores collegii, quibus res optimè cognita l. Municipibus 97. ff. de condit. & demonstr. l. municipes 14. ff. ad municipalem. Ratio diversitatis hæc est, quod Universitas non habeat animam intellectivam. Innocent. in c. gravem de sentent. excomm. Bart. in l. 2. C. de juram. calum. Gail. de pac. publ. lib. 2. c. 9. n. 12. Fachin. lib. 1. contrav. c. 12. n. 3. Chilian & König Process. de Syndico pag. mihi 175. Hæc sententia tanquam communis in praxi recepta est Cammergericht's Ordnung part. 2. tit. 10. const. Elect. Saxon. 13. p. 1. Capzov. d. constit. Joachim à Beust. ad rubr. ff. de jur. jur. n. 71. Anton. Faber in Cod. lib. 4. tit. de rebus creditis & jur. jur. def. 40. per tot. Daniel Moller. ad Const. Saxon p. 1. const. 13 num. 1. & seqq. Berlich p. 1. concl. 24. num. 15 & 17. Magnif. Dn. Brunnem. repet. Wesenb. ff. quod cujusque univ. quest. 38.

51 Dn. Struv. d. tit. th. 44. ubi Dn. Carpzovium id etiam de juramento Calumniæ affirmare scribit, cui sententiæ Magnif. Dn. Brunnem. ob l. 2. §. 2. C. de jur. jur. propter calumn. subscribit Processu. Civili c. 15. num. 10. licet aliter res sese habeat Jure Canonico c. 3. 4. & c. ult. de juram. calum.

CAPUT III.

De Dominio Nautico

SUMMARI A.

1. In quas res persone nauticæ dominium habcant? 2. Membra navis quæ sint? 3. Artemon & Carchesium non sunt membra navis. 4. Armamenta navium describuntur.	5. Cibaria nautarum quando pro bonis communibus habeantur? 6. Nemo rem suam vendere cogi potest 7. Ampliatio. 8. Exceptiones aliquot. 9. Furtum non committitur, esculentis vel

- tis vel potulentis extrema famis necessitate surreptis.
 10. Rationes nonnullae.
 11. Imo peccat, qui in tali casu dicto modò sibi non consulit.
 12. Roboratur sententia dictò Ambrosii.
 13. Limitatur in casu, ubi ceteri in simili necessitate existunt.
 14. In acquisitione domini rerum nautic. consid. sunt persona & modi.
 15. Acquirere possunt eas, qui non prohibentur.
 16. Quinam prohibeantur naturà?
 17. Lege prohibentur (1.) piratae.
 18. (2.) Senatores.
 19. (3.) Praesides & procuratores Caesaris in ea provincia, cui praesunt.
 20. (4.) Extranei, quamdiu civis adest, qui velit emere. Si scil. statutum ejusm. alicubi viget.
 21. Modi acquirendi sunt nat. vel civiles.
 22. Naturalium tres sunt.
 23. Quorum primus est occupatio rerum vel personarum.
 24. Concessa de Jure quoque Can.
 25. Ratio.
 26. Judicare tamen piratas & similes quis non tenetur.
 27. Quod in foro conscientiae fallit.
 28. Magistratus piratas in aliud territorium fugientes persequens quid agere debeat?
 29. Judex loci, ubi quis prehenditur consideret, an ad persequentis petitionem reum remittere, an verò ipsum punire in loco deprehensionis satius sit.
 30. Hodie remissiones criminorum in usu non sunt.
 31. An bona captorum insequentis, an verò apprehendentis sint?
 32. Rationes pro apprehendentibus.
 33. Rationes pro insequentibus firmiores.
 34. Respondetur ad argum. contraria.
 35. Accessio describitur & dividitur.
 36. Accessio artif. dividitur in confusionem & conjunctionem.
 37. Conjunctio describitur.
 38. Exemplis declaratur.
 39. Quid Juris, si quis carina sua navis antè dissoluta tabulas alterius superstruxerit?
 40. Quid sit Carina?
 41. Opinio Vinnii & aliorum de quaest. modò all.
 42. Autoris decusum de Vinnii sententia.
 43. An tabula adjuncta vindicari possint?
 44. Rationes dubitandi.
 45. Ratio decidendi pro aff.
 46. Limitatio.
 47. Traditio modus tertius acqv. dom. de Jure G.
 48. Ejus requisita.
 49. Differentia inter hunc modum acqv. & praedictos.
 50. Ad

50. Ad traditionem donatio refertur
 51. An donatâ nave scapha præstan-
 da sit? N.
 52. Quomodo dominus ratem suam,
 vi fluminis in alterius agrum
 delatam recuperet?
 53. De quo damno, præterito an futu-
 ro, tunc cavendum sit?
 54. Quid, si dominus, cujus ratis in
 alien. agr. delata est, ignore-
 tur?
 55. Quid per usumfr. navis intelli-
 gatur?
 56. An nave dissolutâ ejus ususfr. ex-
 tinguatur?
 57. Servitus in navi consistere ne-
 quit.
 58. Navium usus interdum restrin-
 gitur potestate Principis.
 59. Quæ potestas Dominium eminens
 appellatur.
 60. Istius domini effectus recensentur.
 61. Differt ab hac navium præstatio-
 ne Angaria & Parangaria.
 62. Ab hac navium præstatione nemo
 est immunis.
 63. Limitatio, quæ tamen hodie non
 attenditur.
 64. An damnum in præstatione navis
 à prædonibus datum Princeps
 resarciat? N.
 65. Naves præternavigantium affi-
 cit Jus stapulæ.
 66. Stapulæ etymologia.
 67. Jus stapulæ definitur.
 68. Competit quibusd. Civitatibus,
 uti Dresda.
 69. Non est semper æquale.
 70. Jus Geranii quid sit?
 71. Modi amittendi naves &c. sunt
 & alii Publicatio & Naufragi-
 um.
 72. Vectigal quo Jure Venetia navi-
 gantibus exigant?
 73. Quando naves confiscantur?
 74. Ad possessionem navis auferen-
 dam opus est sententiâ.
 75. Non excusat hic ignorantia.
 76. Naves vehentes merces prohibi-
 tas confiscantur.
 77. Item naves Neutralitatem se-
 quentium, & nihilominus ad
 hostes necessarias abducentium.
 78. Porro naves, quæ potentiorum
 insignibus falsè navigant.
 79. Dominio navis communis quan-
 do excidat socius?
 80. An dominus maris spoliatis da-
 mna in sua ditione illata resar-
 cire teneatur? Dist.
 81. Casus, quibus non obligatus eadem
 restituere.
 82. Sequitur Naufragium alter mo-
 dus amittendi naves & res in
 iis.
 83. Naufragium fit vel casu vel cul-
 pâ.
 84. Naufragii definitio.
 85. Bona naufragorum non confi-
 scantur.
 86. Ratione confirmatur.
 87. Et lege Civ. & autoritate Bodini.
 88. Nec non Const. Caroli V. Jure item
 Can. & Camerali.
 89. Sin-

89. *Singularia in probatione naufragii permissa.*
 90. *Quinam ad probationem admittantur?*
 91. *Testes intra quod tempus producendi sint?*
 92. *Domesticum testimonium hic non rejicitur.*
 93. *Ratio.*
 94. *Imo aliorum inhabilium testimonium hac in causa interdum admittitur.*
 95. *Liberorum nautæ etiam vel Magistri in casu speciali all.*
 96. *Evitatur nonnunquam Naufragium projectione mercium.*

97. *Sed tunc contributio facienda ab iis, quorum merces servata.*
 98. *Quinam contribuant?*
 99. *Quanam res in contributionem veniant?*
 100. *Quanam excipiantur?*
 101. *Quomodo contributio fiat?*
 102. *Res explicatur exemplò.*
 103. *Quid Juris, si res alicujus in navi deteriores factæ sunt?*
 104. *Quâ actione contributio exigatur?*
 105. *Postliminium in navibus.*
 106. *Personæ nauticæ in navi bellicâ testari possunt Jure militari.*

DE nautarum qualitate jam intellectum est, ad Dominium Nauticum nunc transeo. Sunt igitur in dominio vel bonis eorum, qui rem Nauticam exercent, præcipuè Naves cujuscunque generis, cum membris, & armamentis navalibus.

Navium nomine quicquid compræhenditur, in antecedenti capite explicatum est. Ideoque membra Navis dicenda sunt, quæ sunt pars Navis, quæque necessaria ad velificationem; veluti Vela, Malus, quo vela sustinentur, funes, gubernacula, Antennæ l. 44. ff. de evict. Arte- mon vero additamentum magis, quam pars est l. 242. ff. de verb. signif. Nec carchesium navis membrum esse videtur, sed magis instrumentum quoddam, simile fortassis corbibus nostris, quos in mali summitate collocare solent Nautæ, ut exinde procul in mare conspiciant. Armenta Navium sunt instrumenta, a navi separata, & per se stantia l. 3. §. 1. ff. de rei vind. c. l. 6. ff. de leg. Rhod. de jact. ut remi, qui sunt perticæ longiores in latitudinem quandam desinentes, quibus navis vel impellitur, vel stabilitur. Item Pelles, & anchoræ, his navis sistitur, illarum usus est ad instrumenta navium & merces contegendas, ne aquæ fluctibus madefactæ corrumpantur.

Accensentur quoque bonis nautarum cibaria, quæ tempore navigationis ad victum comparantur, sunt communia, si quando ve-

Etorum edulia in navigatione defecerint *l. 2. §. 2. ff. ad l. Rhod. de ja*
 6 *au.* Quamvis autem regulariter nemo rem suam vendere cogatur. *l. 11. C. de contrah. empt. l. 13. in fin. C. eod. l. 1. C. de rescin. vendit. l. 5. C. de obl. & action. l. 15. C. de jure deliberand. ac ne justo quidem pretio l. 7. ff. de rei vindic. l. 9. ff. de action. ver. amot. vid. August Barbosa l. 19. axiom. c. 52.*

7 Exceptiones tamen hæc regula recipit multas. Cessat igitur
 8 prædicta regula, ubi quis habet res venales, & publicè exposuerit vendendas, maximè si pertinent ad victum, & vestitum hominum *Mynscent. 5. obs. 27. num. 4. (2.)* Si quis frumentum ex agris civitatis collectum exteris, non civibus vendere velit, cogi potest, ut civibus vendat. *Köppen de priv. rustic. lib. 2. c. 3. p. 66. in fin.* Si (3.) colonus fructus ex fundo collectos alii quàm Domino emere volenti vendere velit *Köppen dict. loc. Boër decis. 107. num. 2. (4.)* Alia exceptio habetur in *l. 12. pr. ff. de relig. & sumpt. funer.* Addunt quidam & hanc inter quos est *Boër dec. 123. num. 2. & 10.* Si quis agri colendi causâ itinere, actu, vel viâ per vicinum fundum indigeat, posset vicinus cogi, ut illi talem servitutem vendat. (5.) In *§. ult. Inst. de his qui sui vel alien. jur* (6.) Reciditur à regula propter favorem libertatis in *§. ult. Inst. de donat.* (7.) Denique toties quis cogi potest ad vendendum, quoties hoc singularis necessitas & utilitas publica exigit. *Gomez 2. var. res. c. 2. num. 51. Dn. Struv. exerc. 23. th. 7.* Sic in gravi annonæ caritate omnio aliquis cogi potest ad vendendum res ad victum necessarias, quarum copiam habet *l. 1. 2. C. ut nemini lic. in empt. spec. l. 1. §. 11. ff. de Offic. pref. Urb. Conf. Consultiss. Dn. Brunnem. comment. ad l. Omnia 1. C. de condit. in horr. publ. Dn. Hahn ad Wesenb. de contr. empt. n. 5. Schneidewin. tit. Inst. de empt. & vend. §. fin. n. 7. & seqq. Don Gasias Mastrill. dec. 17. pr. part. 1. Treutler. vol 1. disp. 28. th. 3. lit. D. Zœs. ad ff. n. 4. & C. de contr. empt. quest. 1.* Ideoque Vectores hoc in casu, ut communi inedia consulatur, sibi ipsis jus dicere possunt, cum copia Judicis nequeat haberi *l. 54. C. de decur. lex. 10. §. 16. ff. quæ in fraudem credit. Bart. in l. 7. ff. quod vi aut clam.* Hinc rectè infertur, non fieri furtum, si quis extremâ necessitate famis adactus, quæ legem non habet *c. 4. X. de consv. c. consilium circa fin. X. de Observ. jejun. c. sicut de consecrat. dist. 1. esculenta & potulenta, ut inedia succurrat, furripiat per c. 3. X. de furt. & c. 26. de consecrat. dist. 5. §. ult. constit. Friderici Imperat. de pace tenendâ, & ejus violat. lib. 2. feud. Zœsius in C. de furt. & Serv. corrupt. quest. 6 Baldus in l. si laborante §. cum in eadem ff. ad l. Rhod. Gail. 1. obs. 14*

obs. 142. num. 8. in fin. Magn. Dn. Brunnem. ad reg. 4. de regul. jur. Vinnius ad §. 1. Inst. de oblig. quæ ex delict. num. 4. Henricus Kornman. de linea amoris c. 5. de facto pag. mibi 92. Namque ut furtum fieri dicatur, omnia requisita adesse debent, quæ habentur in §. 1. *Inst. de oblig. quæ ex delict.* ubi definitur furtum, quod sit contrectatio fraudulosa lucri faciendi gratiâ. Hic autem non concurrit lucri studium, nec dolus, cum majore vi impellente agens non dicatur esse in dolo, in omni vero delictorum genere requiritur dolus, per tradita Carpzov. *part. 3. pr. Crim. quest. 143. n. 11.* & non tam factum consideratur, quam faciendi causa. Imò maleficia ex voluntate, & proposito æstimantur *l. 53. ff. de furt.* nullaque major, & severior necessitas est, quam fames *Tiraquel. de pœn. temp. c. 33.* Nemo enim vivit de vento *l. ult. C. de alim. pupill. præstand.* Profectò peccat ille tum in Naturam, cujus præcepta violat, tum in Rempubl. quam Cive privat, si sibi non provideat contra mortis periculum, eo modo quo quisque defensionem necessariam omitteret *Vid. Paulus de Castro in l. 1. §. jus gentium n. 9. de Just. & Jur. Prosp. Farinac p. 5. prax. Crimin. q. 125. n. 23. Georg. D. brecht tract. de nec defens. c. 1. num. 21. & seqv.* Naturale enim jus jubet se sustentare legitimis modis; hunc verò modum esse legitimum ex *d. l. 2. §. 2. ff. ad L. Rhod. de jact.* clarescit, ubi ex ejusmodi necessitate omnia in commune sunt conferenda, si sint communia, non admittitur furtum, quemadmodum nec partiarius animalium, qui ea accepit ad medium lucrum, si vendit foetus animalium inde provenientes, furti tenetur, per tradita *Berrlichii p. 5. concl. 44. n. 54.* Audi, quæ *Am- brosius relatus in can. Sicut. 8. Distinct. 47.* habet: *Proprium nemo dicat quod est commune, quod plus, quam sufficeret, sumtum, etiam violenter obtentum est. Nunquid iniquus est Deus, ut nobis non aqualiter distribuat vitæ subsidia? ut tu quidem esses affluens, & abundans, aliis verò deesset, & egerent? An idcirco magis, quia & tibi voluit benignitatis suæ experimenta conferre, alium per virtutem patientiæ coronare? Tu vero susceptis DEI muneribus etsi in sinum tuum redactis, nihil te putas agere iniquum, si tam multorum vitæ subsidia solus obtineas? Qvis enim tam injustus, tam avidus, tam avarus, quam qui multorum alimenta suum non asum, sed abundantiam & delicias facit? Neque enim minus est criminis habenti tollere, quam cum possis, & abundes, indigentibus denegare. Esurientium panis est, quem tu detines: nudorum indumentum est, quod tu recludis. Ergo si non illud remedium adhibeat esuriens, & fame enecetur, vim quasi sibi infert,*

fert, & videretur consentire in sui interfectionem, eo quod posset famem restringere, nec vellet *arg. l. 50 ff. de reg. jur. c. 8. q. 3. 23.* Fallit tamen
 13 hoc, si ceteri in simili necessitate existant *arg. l. Praeses 6. C. de servit.*
Berlich. part. 5. d. concl. pract. 44. n. 46. Zæf. ad ff. de furt. n. 6.

In acquisitione Domini rerum navigandi causâ considerandæ
 14 personæ, & modi. Ad personas acquirentes quod attinet, acquirere
 15 possunt omnes, prout alias res, qui naturâ, vel Lege, aut Statuto non
 prohibentur. Prohibentur verò naturâ Infans, & furiosus, qui nihil
 16 acquirere possunt *l. 1. §. 3. l. 32. §. 2. de acquir. possess. l. 70 §. 4. ff. de fi-*
dejuss. l. 1. §. 12. ff. de Obl. & At furiosus nequidem accedente curato-
re l. 5 ff. de reg. jur. acquirat, hereditatem autem paternam ad quos-
cunque heredes transmittit per l. 7. §. 2. C. de curat. Furios. *Berlich. dec.*
147. n. 4. & bonorum possessionem nomine furiosi Curator agnoscere
 potest, *l. 1 ff. de bonor. poss. furios.* imò ex constitutione Justiniani de-
 bet, ubi manifesta est utilitas furiosi *l. ult. §. 3. C. de curat. furios.* exce-
 ptionem vide in *l. 1. §. 5. l. 32. §. fin. ff. de acquir. vel amitt. possess. l. 28. ff.*
de usucap. Dn. Struv. *exerc. 41. th. 3.* Lege (2.) prohibentur, quibus
 17 commercio rerum est interdictum in genere ut in *l. 4. §. 1. l. 22. C. de*
heret. & man. in specie (1.) Piratæ vulgò See-Haanen nequeunt sibi
 comparare Naves *Angel. cons. 290. dicens* navigandi licentiam ipsis
 esse interdictam. Cum his enim nec fidem esse debere, nec iusjuran-
 dum commune ait Cicero *lib. 2. offic. c. 13* quoniam sunt publicæ fidei
 hostes, ipsoque jure proscripti, & ut loquuntur Baldus, & Salicetus
 diffidati habentur *ad Auth. navigia C. de furt.* Cum quibus nulla juris
 communio *l. 3. ff. de just. & jur.* utpote naturalem hominum cogna-
 18 tionem perfringentibus *vid. Loccen. de jure marit. lib. 2. c. 3. (2) Se-*
natores l. 3. ff. de vacat. & excus. muner. erat & Plebiscitum Quint. Clau-
dii Trib. pleb. qui tulerat, nequis Senator, quive Senatoris Pater esset,
 maritimam navem, quæ pluris quam 300. amphorarum esset, habe-
 ret *Liv. lib. 21 fin.* Præterea ne quæstorii scribæ negotiationem exer-
 cerent. Nam periculum fore, ne de pecuniâ publicâ negotiarentur.
 Quam legem Domitianus Imperator in usum reduxit, & diligenter
 observari Jussit. Item (3.) Præsides, & Procuratores Cæsaris in eadem
 19 Provinciâ, cui præsunt, navem ædificare prohibentur *l. 46. §. 2. ff. de*
jure fisci add. l. 62. pr. ff. de contrah. empr. l. 34. ff. si certum petatur & ibi
Dd. l. 8. ff. de Leg. Jul. repetund. Imò ipsis cum subditis in loco qui
 ipsorum præsidio commissus erat, interdictum erat commerciorum
 usu

usu, nisi pro necessitate victus & amictus, *L. unic. C. de contract. Jud.* quod præsumatur contractus per concussionem potius extorqueri officii respectu, quam liberè iniri, si is, qui in Provinciis agit officii causâ, quod apud quemque esset, emere vellet, sive esset venale, sive non. Hi enim autoritate sua nullo negotio obtinere poterant, ut subditi velint, nolint, res, quas extrudere cupiunt venales, ipsis vel suis Officialibus vili pretio tenerentur addicere. Prohibentur (4.) Statuto extranei navem, vel partem ejus emere, quamdiu civis adest, qui velit emere. Quale statutum viget in Urbe Gedanensi *vid. Dn Mevius l. 3 tit. 7. n. 11.* referens ita observasse Senatum Stralsundensem motâ hac de re controversiâ inter peregrinum & Civem. Tale enim Statutum prohibens alienationem, & translationem Dominii valere tradit Gail 2. *obs. 19. n. 3. per text. in l. 34. §. 1. ff. de contrah. empt. l. 14. ibid. Nisi lex specialiter C. de contrah. empt. & vend.*

Modi acquirendi & amittendi hujusmodi rerum dominium sunt communes cum naturales, seu juris gentium tum civiles: illiusmodi sunt varii, qui summatim ad tres classes reduci possunt, scilicet ad Occupationem, Accessionem, & Traditionem.

Occupatio est, si quis Navem pro derelicto habitam occupaverit *arg. l. 5. §. 1. l. 1. §. 2. ff. pro derelicto §. 46. Inst. de rer. divis. vel hostium,* aut piratarum naves pugnando capit. Hi enim sunt latrones & prædones similes palantibus militibus *l. 7 ff. de incend. ruin. naufr. aggressores in mari maritimi, qui naucleros deprædantur navigantes in mari violenter aggrediuntur, eorum naves rapiunt l. 5. C. de navicul. & navigantium securitatem impediunt, crimen notorium actu permanens perpetrantes. Quos famulos apprehendere etiam privatis licitum videtur per l. 13. C. de fidejuss. ubi latronem invenire est capere, corripere, exhibere, sistere l. 11. C. Theod. de desertor. l. 35. §. 3. ff. de contrah. empt. sc. ut apprehensi sistantur ei, qui ibi dominatur. Quod jure Canonico quoque probatur per c. 3. X. de raptor. ubi ipso jure sunt excommunicati & possunt impunè lædi c. si quis 6 c. 23. quest. 3. & offendi tam in personâ, quam in rebus. Etenim sunt hostes publicæ fidei infames & absque ullâ declaratoriâ sententiâ, sed ipso facto, & jure nunc prout ex tunc & tunc prout ex nunc in bannum imperiale incidunt ex constitutione Imperii in Comitibus Augustanis de An. 1559. promulgatâ §. Damit dann hinfüro Gail. de pace publ. lib. 2. c. 3. num. 18. Non tamen eos indicare quis tenetur. Dn. Strauch. de imperio Maris.*

- 27 *c. 9 §. 4. Valit quoad forum Conscientiæ c. 4 X. de furtis, & in subdi-*
tis, qui crimina enormia indicare obstricti sunt, quibus, si contice-
ant, eadem poena, quæ delinquentibus, debetur l. 6. §. 7. ff. ad l. Pompejam
 28 *de Parric. Si Magistratus aliquis hos in suo territorio persequi incepe-*
rit, transfugientes in aliud territorium, non intermissâ persecutione
apprehendere potest, apprehensos autem ibidem sistere tenetur, nisi
velit actione injuriarum pulsari, quod vulgò nachenl vocari solet per
Recess. Imperii de Anno 1555 §. wurde sich aber bey einen, §. de Anno
1559 §. Und haben uns demnach Augustæ vindelicorum erectum facit
cum hoc text. l. 1. C. ubi quis de curial. vel cohortal. text. in c. 1. §. si Ju-
dex, de pace tenend. §. ejus violat. §. in l. 23 §. fin. ff. ad L. Jul. de adult.
 29 *Gail. de pac. publ. lib. 1. c. 16. n. 26. Mynsing. 2. obs. 28. n. 3. Præcedente*
tunc causæ cognitione Judex loci, quo quis prehensus est, perspiciet,
utrum ad petitionem persequentis remittendus sit, an verò ipse velit
reum punire Fachin. lib. 9. controvers. c. 23 vid. Treutl. vol. 1. disp. 3. th.
8. l. F. Magn. Dn. Brunneman. Process. inquisit. c. 3. num. 7. §. seqq.
 30 *Dn. Struv. exerc. 49. th. 12. Hodie enim remissiones criminoforum ex*
consuetudine maximè Germaniæ amplius in usu non sunt And Gail.
lib. 1. de Pac. Publ. c. 16. num. 30 & quod olim erat necessitatis, id hodie
est arbitrii, ut contrario usu à Constitutione Justiniani Nov. 134. sit
recessum Vultejus ad l. 1. C. ubi de crim. agi oport. n. 4.
 31 Illud jam in quæstione est, Si quis Capitaneus Piratas quosdam
 offendens in fugam disjecerit, insequendo autem maris tempestate
 prepeditus hosce capere non potuit, sed tantum coegit in insulam
 quandam, utrum eorum navigia, & bona insequentium, an verò ca-
 32 pientium fiant? Ad capientes pertinere indicare videtur *text. in §.*
Illud quæsitum fuit Inst. de rer. divis. §. ibidem Vinnius in l. in laqueum
55. ff. de acquirend. rer. domini §. in l. naturalem 5. §. 1. ff. eod. quibus
in locis habetur, quod, si aliqua fera fuerit ab aliquo vulnerata, ab alio
vero capta, quoniam vulnerans vulneratæ vestigia stringere non po-
tuit, de jure fiat occupantis; ratio quia multa evenire possunt, & so-
lent, ut ea non capiatur Huc quoque facit, quod spolia capta ab ho-
stibus capientium fiant §. 17. Inst. de rer. divis. l. 1. §. 1. ff. de acquirend.
rer. possess. & non sufficit aspectus, adeo quod capta non dicantur,
nisi apprehendantur text. in d. l. 1. §. avers. Item bello. ibi (qui primus
eorum possessionem nactus fuerit) §. text. in l. 3. §. Neratius eod. tit.
 33 Contraria tamen sententia magis æqua, & in puncto juris verior est,
 tum

tum quod rationi consentaneum, quod Capitaneo, & militibus suis strenuè pugnantis spolia captivorum assignentur *l. 36. §. C. de donat. c. Jus militare 1. distinct.* tum quod deterioris essent conditionis, qui strenuè, & non sine periculo mortis cum Piratis prælio dimicassent, quam illi, qui sine discrimine vitæ fugatos & ita deperditos acceperunt Jason *in l. 1. n. 9. ff. de acquirend. rer. possess.* Adde quod præda, & spolia hostium spectent ad Victores, hi autem non possunt negari sufficienter vicisse, qui hostes inermes reddunt, inque terram impellunt, fugam intercludentes. Proinde Capitaneo, qui potentiâ & armis suis inibi detentos habuit, & ita causam capturæ præstat, adscribenda sunt spolia, ut vult Salyc *in l. ab hostibus illa 2. c. de postlim. revers.* & ex multis respondet Cæphal. *in Conf. 136. vol. 1. conf.* Joh. Marquard. *de Jure Mercat. lib. 1. c. 15. n. 42*

Nil movent leges in contrarium adductæ, ad quas respondendum, quod diversa sit ratio, namque venatores non se exponunt periculo vitæ, sed tantum animum intendunt in prædam. Milites verò, quando adoriuntur piratarum naves, utique exhibent & exponunt vitam discrimini mortis, bonaque periculo maris & fortunæ. *Lex 55. ff. de acqu. rer. dom.* videtur potius cum nostrâ sententiâ facere, dum Jctus, rejectis distinctionibus in principio positis, simpliciter decidit, aprum meum esse factum, si in meam potestatem pervenerit; Pervenit autem in meam potestatem, si laqueo ita irretitus est, ut se ex illo exuere nequeat. Id quod sequentia verba indicant, & innuunt, sc. aprum meum desinere esse, si quis illum in suam naturalem laxitatem dimiserit, actione in factum mihi contra eum concessâ. Deinde licet Imperator in *d. §. illud quasitum*, videatur approbare sententiâ Gaji *in d. l. naturalem §. illud*: tamen dicit ibi glossa, quod opinio Trebatii Jcti, qui tenebat contrarium, fervetur de consuetudine, & ita etiam firmant Gram. *decis. 75. n. 9.* Jo de Plat. Bart. & Aret. *in d. §. illud*, & illud jus scriptum per consuetudinem correctum esse testatur Bart *in l. quo minus n. 10. ff. de flumin.* quâ in parte standum est glossæ, & Doctoribus de consuetudine testantibus, ut notat Bartol. *in l. de quibus 32. pr. ff. de leg. cujus opinio communiter approbatur, ut per Dec. in l. 2 §. mutui datio in fin. ff. si certum petatur.* Imò respondetur, quod illæ leges procedant in casu ambiguo, quo fera vulnerata conspectum & potestatem nostram evadere potest, & non potest, ut recte sentit, *text. in d. §. illud.* Quod æquè non

non possunt ii, quos ita tenemus occupatos, ut nusquam sese proripere valeant. Et hæc ita secundum strictam rationem.

- 35 Accessio est modus acquirendi ex eo, quod rei, quam tenes, alia accedat, estque vel naturalis, vel artificialis, seu industrialis, vel fortuita Dn. Struv. *exerc. 41. §. 23*. Duas hæc naturalem sc. & fortuitam, quoniam hujus loci non sunt, merito intactas relinquimus. Ac-
- 36 cessionis artificialis, seu quæ ab hominibus est, quo res tota perfectius cognoscatur, duo genera facio, confusionem & conjunctionem.
- 37 Illa huc etiam non pertinet. Ideoque conjunctio est, cum res ita junguntur, ut cohæreant, discretâ manente earum substantiâ: sive ita res alienæ rebus nostris junctæ cohærent, ut iis quasi basibus innitantur & sint tanquam additamenta, aut ornamenta rei nostræ, quod tamen universale non est: Veluti si quis navem suam alienâ materiâ refecisset, Navis prioris Domini manet *l. 61. ff. de rei vindicat.* Item si quis navem ex alienis tabulis construxit, navis istius dominium acquirit is, qui fecit, quia Cupressus non manet, sicuti nec lana vestimento facta, sed cupresseum, aut laneum Corpus fit *l. 26 pr. ff. de acquirend. rer. dom. l. 18. §. 3. ff. de pign. action.* Quod si quis carinæ suæ navis antè dissolutæ tabulas alterius superstruxerit, & navem de integro ædificaverit? Istam ædificantis non manere Minutius respondit, sed Julianus hanc sententiam notat: quia cujus est carina, ejus intelligitur esse totum Corpus navis *d. l. 61*. Est autem Carina pars
- 40 infima navigii totiusque structuræ fundamentum *Schiffsboden*, notat etiam trabem, in qua navis fundatur, *der Keel* Dn. Struv. *exerc. 41. th. 40*. ut hinc meritò quicquid carinæ ex alienis tabb. adjunctum, carinæ quoque causam sequatur, sicut rectè hoc explicat Godofred. *add. l. 61 lit. T.* Aliter Vinnius *ad §. 25. num. 5. cum Connano 3. comm. 6.* hoc explicat, qui navem ex alienis tabulis factam nominatim inter hujusmodi species numerat, quæ, quod ad priorem materiam reduci non possint, facientis fiunt. Et Connanus *d. loc.* ultima verba: *Nam proprietas totius navis carinæ causam sequitur*, ita interpretatur, eum qui navem carinando formavit: Carina enim, ut ipse describit, non semper infimum navis alveum significat, sed interdum ponitur pro ipso navis corpore. quod totum carinatum est, hoc est, pro totius navis formâ ut in *l. 24. §. ult. ff. de leg. arg. l. 1. proponebatur 76. de Judic.*
- 42 Integra tamen hæc res eò recidit, an tabb. antea præparatæ fuerint ad nâvis exstructionem, an non. Posteriori casu concedo Vinnii opinio-

opinionem, non priori, ibi enim ad pristinam materiam reduci navem posse, nullus dubito.

Cæterum contra naturam est, ut quis ex aliena re locupletetur ⁴³ cum alterius damno. numnam pristino Domino consultum est aliqua actione, qua vindicet tabulas adjunctas? Dubitari posset exemplo. ⁴⁴ tigni juncti ob paritatem rationis. Rationes, ob quas lege XII. tabl. vetita est tigni alieni ædibus juncti vindicatio. sunt duæ. Una est, ne ob id ædificia rescindi necesse sit *l. 1. de tigno juncto. l. 7. §. cum in suo 10. ff. de acquir. rer. dom. §. 29. Inst. de rer. divis.* Altera ne per hoc ruinis urbs deformetur *l. 2. §. si quis 17. l. ult. ff. ne quid in loc. publ. l. 2. C. de adif. priv.* adeoque: usui publico, & singulorum id nocivum foret, si novus Dominus cogeretur tabulas eximere cum periculo Naufragii. Accedit quod quibusdam in regnis, & urbibus maritimis venditio Navium intra certum tempus sit prohibita, nedum dissolutio. Nec obstare videtur, quod secunda Causa in nostro casu cessat, sc. publici decoris, & ornamenti ratio, ne ædium demolitione, & ruinis aspectus deformetur, nam hæc consideratio extrinsecus legem movit, non tamen fuisse τὸ ἔνσυν, sive causam, cujus gratia tignum eximi vetuerit, non obscure colligitur ex eo, quod alioqui dicendum esset, nunquam licere civibus ædificia sua demoliri, aut tignum inde eximere, quod falsum est *l. 27. §. ult. l. 37. ff. de rei vind. l. 5. in fin. C. eod. l. pro voluptuariis 9. ff. de impens. in res dotal.* Nec quodvis tignum exemptum secum trahit ruinam ædificii, ut patet in *l. 2. C. de adific. privat.* ubi permittitur marmora transferri, dumne ædes destruantur. Præterea sufficit, quod altera ratio supersit, quæ impediet dissolutionem Navis; Ubi enim duæ rationes prohibentis legis sunt, quarum una cessat, alia adhuc supersit: tunc ratio cessans non facit cessare prohibitionem *text. in l. 11. §. 1. ibi Bartol. ff. de his qui notant. infam. Myns. cent. 5. observ. 63. n. 11 Math. Stephani ad Nov. 22. n. 88. in fin.* Prædi ⁴⁵ ctis tamen non obstantibus, ulterius cogitanti mihi contrarium de jure videtur *ob. l. 7. §. 2. ff. ad exhibend. quia tigna junguntur rebus immobilibus d. l. 7. l. 62. ff. de verb. Signif. §. 29. Inst. de rer. divis. l. 1. ff. de sign. junct.* naves autem ut ut magnæ molis ad res mobiles pertinent, ideoque idem, ut de cæteris, judicium esto *l. 1. §. illud 6. junct. §. si quis de navi ff. de vi, & vi armata l. 20. §. 4. ff. quod vi, aut clam l. 6. §. ult. ff. de his qui effuder. vel de jec. Tiraquell. de retract. 7. n. 9. Straccha de Navib. part. 2. n. 31. & Dn. Mevius comment. in jus Lubecens. p. 1, lib. 1. tit. 10.*

art. 6. n. 78. Rittershusius in part. feud. lib. 1. cap. 7. quest. 5. Quo casu actio ad exhibendum, ut tabulæ separentur, & tum vindicentur, denegari non potest, ne queri habeat Dominus cum ædificante, tabulas sine suo facto sibi periisse. d. l. 7. §. 2. ff. ad exhibend. l. in rem. 23. §. 5. ff. de rei vindic. Putarem tamen audiendum esse b. f. possessorem pretium tabularum offerentem; maxime si eæ sine manifesto ejus damno separari non possint. Vinn. Inst. ad §. 26. n. 4. de rer. divis. Utut Dominus materiæ æstimationi acquiescere tenetur, si tabulæ in sua initia reduci non possunt l. 23. §. 5. ff. de rei vind.

47 Tertium acquirendi dominii jure gentium præcipuum, & utilissimum caput est traditio, quæ geritur inter dantem, & accipientem §. 40. Inst. de rer. divis. l. 20. C. de pactis. Ubi in illo requiritur (1.) ut dominium habeat, neque ejus arbitrium sit restrictum tot. tit. Instit. quibus alien. lic. vel non, tit. de rebus eorum quæ sub tut. tt. C. de rebus alienis non alien. l. 114. §. 14. de leg. 1. l. fin. C. de pact. inter empt. & vend. (2.) Ut habeat animum transferendi, cui duo insunt (1.) Ut sciat rem esse suam l. 35. ff. de acquirend. rer. domin. l. 3. §. 8. ff. de condict. causâ dat. & (2.) titulus seu causa intercedat justa, & ad translationem dominii habilis d. §. 40. Inst. l. 31. ff. de acquir. rer. dom. Illud non refert, revera præcesserit causa, an opinione tradentis re. ff. de condict. indeb. In hoc requiritur consensus & rei traditæ acceptio, & apprehensio l. 69. ff. de Reg. Jur. l. 36. ff. de acquir. rer. dom. Inde inter hunc, & superiores acquirendi modos apparet differentia, quod in his modis acquirendi idem est & titulus seu causa; in specie autem propositâ non juvat apprehensio ad acquirendum dominium, nisi præcedat causa, quâ movetur Dominus suam rem transferre in accipientem. Nam per modos fit ipsa constitutio, & acquisitio, per causas præparatio constitutionis, & acquisitionis d. §. 40. Inst. de rer. divis. l. 31. pr. ff. d. t. princ. Inst. de Usucap. Vultejus 1. Jurispr. Rom. c. 69. in fin. quæ sunt emptio, venditio permutatio, & cæteræ causæ Dn. Struv. exerc. 41 §. 55. Vinn. ad d. §. 40. Inst. de rer. div. Zoësius comm. ad. ff. de acquir. rer. dom. n. 82. & seqq.

Huc referenda quoque est Donatio inter causas acquisitionis juris gentium §. 40. Inst. de rer. divis. nihil enim tam naturale est, quàm hominem homini benefacere, nisi Navis excedat æstimationem 500. solidorum, ubi quam actis insinuanda est donatio, tunc naturam potius mixtam induet, & maximam adhuc partem juris naturalis retinebit

nebit Vinn. *ad rubr. tit. Inst. de donat.* Unde quaesitum est, utrum donatâ Nave scapha præstanda sit? Non debet præstari *Paulus* ait, quoniam scapha navis instrumentum navis non est, etenim per se parva Navicula est fluvii capax, ad mare non sufficiens, & non genere, sed mediocritate ab eâ differt: Instrumentum autem cujusque rei necesse est alterius esse generis, atque ea cujus est *l. 44. ff. de evict. l. 29. ff. de instrum. vel instruct. legat.* Nec proscripta aut confiscata intelligitur, navi publicatâ per tradita Baldi *in l. 3. C. de naut. for. n. 6. Vid. Straccha tract. de navibus n. 12.*

Existit hoc loco quaestio, quomodo Dominus recuperet ratem, si violentiâ fluminis in agrum alterius delata sit; Interdictum à Præatore datur, ne vis fiat ei, quo minus sua tolleret, auferret, si modo Domino agri cautionem de damno interponat *l. 9. §. 3. ff. de damno infecto l. 8. ff. de incend. ruin. naufr. l. 5. §. 4. ff. ad exhibendum.* Utrum verò de futuro duntaxat damno, an de præterito cavendum sit, inter Jctos non convenit per *d. l. 9.* Ulpianus, Trebatius, & alii putant sufficere, si de infecto caveat, *conf. Dn. Struv. exerc. 39. th. 26.* Neratio verò placuit de utroque cavendum esse *d. l. 9. §. 3.* Rationem diversitatis ponit glossa in negligentia Domini ratis in *d. §. qui ratem non bene religavit ad ripam.* Dyn. vero, & Jacob. de Aret. tenent, quod Neratius alios corrigat, & non loquatur in diverso casu, sed eo quod Dominus non potuit prævidere. Proinde cum nec Actor, nec reo possit imputari culpa, melior est conditio conventi, quia par utriusque causa est *l. 91. §. 3. ff. de verb. obligat.* & hujus opinionis patrocinator reperitur, Bartolus *in d. l. 9. de damn. infect.* à priori tamen sententia in Praxi recedendum non esse monet Poman. *in addit. ad Bartol. d. l.* Quid si dominus ignoretur, cujus ratis in agrum alienum transportata est? Recte probeque faciet, si inquiret de domino per præconem, ubi consuetudine id receptum, ne crimen furti incurrat *l. 43. falsus §. qui alienum ff. de furt. vel in vicinis locis libellum proponat significantem ratem in suum agrum delatam esse, & se restitutum Domino, qui desideraverit. & ratem intra certum temporis spacium suam esse probaverit: tempore transvecto, si nemo delatam repetat, pro derelicto haberi potest, & eam, si pauper est, sibi ceu munere Dei collatam retinere potuerit, si dives est, tutius facit, si rate venditâ in pauperes distribuat *arg. Auth. Omnes peregrini verb. in pias causas erogantur C. comm. de Succession. vid. Bartol. ad d. l. falsus §. 4. ff. de furt.**

Zoel. de furt. §. serv. corrupt. quest. 5. Struv. exerc. 41. th. 60. Treutl. vol. 2. disp. 20. §. lit H.

- 55 Denique ut in rebus omnibus, unde aliqua utilitas qualiscunque percipi potest, ususfructus constitui potest, siue immobiles sint, siue mobiles §. 2. *Inst. de usufr.* Ita etiam recipiunt Naves usumfructū. Hinc quæsitum est, quid ususfructus appellatione veniat? & responsum est, Navis ususfructu legato, navigatum mittendam esse, licet naufragii periculum immineat l. 12. §. 1. ff. de usufructu & quemadm. l. 62. ff. de rei vind. l. 6. C. de Offic. Rector. Provinc. confer Straccha de navib. part. 2. n. 6. Navis enim ad hoc paratur, ut naviget l. 12. §. 1. ff. de usufruct. l. 16. ff. de rei vindic. Item quæritur, an si navis dissoluta sit, usus fructus intereat? Et placet, si per partes resecta sit, usumfructum non periisse, quia si navis adeo sæpe resecta esset, ut nulla tabula eadem permaneret, quæ non nova fuisset, nihilominus eandem navem existimari Author est *Ulpianus* in l. 76. de judiciis. Si autem dissoluta sit, licet iisdem tabulis, nullâ præterea adjectâ, restituta, usumfructum extinctum esse l. 10. §. 7. ff. quibus modis usufruct. Quod verum, si eâ mente dissoluta sit, ut ex iis tabulis aliud quiddam fieret, deinde mutato consilio iisdem tabulis compingatur, quia perempta prior navis & hæc alia dicenda est l. 83. §. 5. ff. de verb. obligat. ad l. 98. §. 8. ff. de Solution. & liberat. Sic nave, quæ legata erat, dissolutâ, neque materia neque navis debetur l. 88. §. 2. ff. de legat. & fideicom. Minimè vero in Navi servitus realis constitui potest Straccha de navib. p. 2. n. 29. Joh. Marquard. d. tract. lib. 2. c. 5. n. 35. Quia realis in rebus mobilibus consistere nequit, sed tantum immobilibus, siue rebus soli §. 2. *Inst. de rer. division.* naves autem inter res mobiles referri supra §. 10. dictum est, Padilla ad l. 1. C. de Servit. & aqua num. 12. Quanquam si maximè jure prædii urbani censeatur Jason. in l. 18. ff. de in jus vocand. & inter res immobiles numerarentur, alia tamen defunt. Nam duo prædia sint necesse est, quorum unius causâ servitus constituatur, alteri imponatur, unum dominans, alterum serviens. §. 3. *Inst. de servit. præd. rustic.* & urban l. 7. §. 1. ff. servit vindicet. Deinde requiritur in his vicinitas l. 5. de S. R. P. l. 38. 39. de S. U. P. l. 14. §. ult. ff. de adimend. legat 3) Ut causa sit continua, & perpetua, atque facultas utendi semper adsit l. 28. ff. de servit. quæ omnia hic concurrere non recte dixeris vid. Corvin. de servit. & aqua vers. dico, & seqq.

Illud sicco pede prætereundum non est, navium usum inter-
 dum esse restrictum, ut Nautis dominari navibus suis non sit inte-
 grum, quod contingit, quando Princeps vel qui jus Majestatis ha-
 bet pro negotio suo, vel multo magis pro publico tempore necessi-
 tatis jure Regali exigit *vid. c. unic. quæ sint regalia 2. Feud. 56.* Navium
 præstationes *l. jubemus 10. C. de SS. Ecclesiis. Marquard. d. tract. lib. 2.*
c. 5. num. 38. Princeps enim indefinita cum bonis subditorum agendi
 potestate gaudet, quæ Dominium eminens appellatur *vid. Dn. Schoo-*
kii tract. de leg. Reg. sect. 2. c. 4. num. 7. Quapropter Gail. 2. obs. 56.
 infert, quod Princeps publicâ utilitate suadente domum subditi sui
 demoliri, aut ejus fundum urbi vel civitati propinquum pro dila-
 tandis fossis civitatis, vel extruendo propugnaculo, aut aliâ neces-
 sitate publicâ occupare, item suburbia destruere, vel incendio, ne ho-
 stis eò se recipiat, consumere possit, favor enim publicus privatæ u-
 tilitati præferendus *text. in c. imperialis pr. de prohib. feud. per Lo-*
tharium text. in l. unic. § 14. C. de cad. toll. Separandæ autem sunt
 navium præstationes ab Angariis & parangariis per *c. unic. quæ sunt*
regalia 2. Feud. 56. Angaria dicitur præstatio necessaria cursorio-
 rum equorum, vel mulorum imperata Provincialibus tunc, cum Ve-
 redi publico cursui destinati *l. 1. C. de curs. publ.* in functione muneris
 publici expediendâ non sufficiunt, aut nulli dispositi alicubi habentur.
 Quando vero Clitellarii & agminales equi sunt im p res oneri ferundo,
 vel planè alicubi non aluntur, tunc præstatio equorum privatorum di-
 citur parangaria. Erant equi majores, qui convehebant post exerci-
 tum impedimenta i.e. instrumenta, itineri, & commeatui necessaria, &
 sarcinas, quæ usui exercitus inserviunt, ut videre est in *l. ult. Patrimo-*
niorum autem 21. ff. de munerib. & honoribus, & docet Cujac. *ad Rubr. C.*
de curs. publ. ita explicat Bocerus *de Regalib. fisci c. 3. n. 247.* Ab hac na-
 vium præstatione nemo provincialium immunis est quando ad fe-
 licissimam expeditionem regalis numinis exigitur *d. l. ult. §. 24. & 29*
tot. tit. C. de navib. non excusand. lib. 11. l. unic. C. de Naut. Tyberin. l. 4. ff.
de veteran. l. 10. C. de SS. Ecclesiis tot. tit. C. de quib. mun. vel prest. nemini
lic. l. 21. C. de curs. publ. lib. 12. Dummodo illæ naves duorum millium
 modiorum capacitatem habeant *l. 2. C. de navib. non excus.* Hodie
 tamen hujus quantitatis non adeo rationem haberi, putarem. omnes
 enim, si necessitas exegerit oportet publ. utilitatibus obedire *l. 1. C. de*
navib. non excus. lib. 11. Loccen tract. de jure marit. l. 1. c. 5. n. 5. & seqq

64 Hinc quæritur, si navis, dum subvectiones præstantur, diripiatur à prædonibus, aut deterioretur, numne Principem damnum hoc re-
 sarcire oporteat? Negamus cum Alciato *ad l. neminem 10. in verb. plaustris C. de SS. Ecclesiis*, quia impetus prædonum prorsus à nullo præstatur *l. contractus 23. in fin. ff. de reg. Jur.* Hanc sententiam ve-
 ram amplectuntur Peckius *ad tit. C. de navib non excus.* Loccen. *de jure mar. lib. 1. c. 5 num. 9.* Bocer. *de regalib. fisci c. 3. n. 249.* Hoc
 procedit quoque in peregrinorum navibus *arg. l. ult. §. 22. ff. de muner. & honoribus Sixtin. de Regal lib. 2. c. 3. num. 22.* solutâ tamen mercede
 justâ *l. 6. C. de navicul. l. 13. §. 1. ff. comm. præd.* Selden. *de mari claus. l. 2. c. 20.* quem refert Marquard *d. tract. lib. 2. c. 5. num. 40.* Si tamen unus
 ex nautis nomine integræ civitatis navem suam ad publicas utilitates
 destinaverit, & damnum à piratis passus sit, eidem damnum hoc,
 licet non à Principe, tamen ab ea Civitate restituendum esse, justum
 est Bocer. *d. l.*

65 Similiter Naves præternavigantium afficit Jus Stapulæ. Sta-
 66 pula derivatur ex veteri Teutonico *Stapa* vel *Stapel*, quod forum
 latinè expositum in vetustissimo Lexico latino Saxonico olim vi-
 disse apud Marquardum Freherum Heidelbergæ testatur Salmasius
obs. ad Jus Atticum c. 5. Jus Stapulæ die *Staffel-Berechtigung*, oder
 67 *Niederlage* describit Dn. Strauch. *disp. de imper. mar. c. 7. §. 6.* quod
 sit jus merces exterarum in portum delatas sistendi, ut non prius, quàm
 venum ibi expositas aliò transferre liceat, quod & emporii jus &
 68 plenum dicitur *vid. Marquard. l. 2. c. 6. num. 33.* Sunt etiam quæ-
 dam Civitates, quibus hoc jus ex imperatoris, & Statuum Imperii
 concessione vel immemoriali præscriptione competit. Sic Cives
 Dresdenses hoc gaudent privilegio, quod omnes, quicunque Albi
 fluv. rates, materias, frumentum, Autumnique fructus devehunt,
 Dresdæ ad ripam fluminis appellere atque ad tres dies ibidem cum suis
 mercibus subsistere teneantur. *Stat. Dresd. c. 14. §. 19.* Idem huic Civita-
 ti Jus competit, quo facultatem habent exterorum merces restringendi
 ad suum forum *vid. capitulatio Ferdinandi III. art. 20. Imperatoris Leo-*
 69 *poldi de Anno 1658. art. 21.* Non tamen semper æquale est, nonnullæ ci-
 vitates tantum certo tempore præternavigantes adstringunt ad præsen-
 tandum merces. Interdum minus plenum concessum Jus stapulæ,
 quando continet tantum appulsum ad exonerandas naves, ut soluto
 vectigali, vel accisa, aliis navibus merces impositæ, in vicinis locis di-
 strahan-

strahantur; Qua de re ex Christoph. Lehmanni *Chron. spirens. lib. 4. c. 22. p. m. 363.* quædam hic inferere lubet; Solcher Staffel sind in den Städten am Rheinstrom Cölln die erste, Maynz die andere, und Speyr die dritte, und haben diese Berechtigung, erstlich welche Schiffe den Rheinstrom auf- und abfahren, und mit Staffelhahren Gütern beladen seynd, daß sie daselbst aufkehren, dieselbe aufladen, ins Kauffhaus führen / niederlegen, und davon die Schuldigkeit zahlen müssen, welche nach entrichteten accis in andere Schiffe, oder auf die Rhesse geladen und in die Oberrheinische Lande geführet werden, &c. Id quod propriè jus Germani die Krauen Berechtigung dicitur, wann die angegebene Waaren besichtigt, gezehlet, oder gemessen werden, damit den Zollen kein Eintrag geschehe. Sicut hoc notat Dn. Strauch. *d. l. §. 6. in fin. plura de Jure stapulæ vide apud Marquard. lib. 2. c. 6.* 70

Post modos acquirendi succedunt modi amittendi, qui potissimum consistunt in Publicatione, & Naufragio, cæteros studio omitto, ne longiori scripturâ calamus dilatetur, siquidem non inficias eo, alios acquirendi modos dari. 71

Supra relatum est, mare proprietatis capax esse, & in illud imperium Principis sine injuriâ extendi, unde constat, Venetos omnem Superioritatem, ac jurisdictionem civilem, & criminalem in Mari Adriatico obtinere. prout sentit Bald. *in rubr. de rer. d. vis. n. 2.* Inde ex vi hujus superioritatis Venetorum Domini navigantibus vectigal recte imponunt sub comminatione mercium confiscandarum Peregrin. *de Jure fisci lib. 8. num. 14. & 15.* Ruin & Angelus *in l. sane de injur. Salic. in l. 3. C. de naut. fœn. Vinn. Instit. de rerum divis. §. 1. n. 5.* Idque ad angustiarum suarum, in quas adducti sunt, solatia *l. vectigalia 10. C. de vectigal. & l. 11. C. vectigal. nova instit. non posse,* vel ad compensanda dispendia, quæ pro publicis necessitatibus tolerant. Et hoc nemini durum videatur, quamvis libertati commerciorum præjudicet, quandoquidem id libero transitu abundè pensatur videat. Dn. Strauch. *de imperio maris. c. 3. §. 1. 2. & 3.* Struv. *exerc. 1. th. 56.* Accedit huc & illud, quod maris protectio, & ab aggressurâ piratarum defensio *arg. l. 3. ff. de Offic. Præsid. l. 13. in fin. pr. cod. l. 1. §. quies quoque ff. de Offic. Præfect. Urbi.* item onus juvandæ navigationis per ignes nocturnos, & brevium signa, portuum arte extruendorum, si naturales non sint, ad eos pertineat, idcirco ratio suadet, ut emolumenta inde provenientia eosdem sequantur per *l. 10. ff. de reg. Jur. l. 22. §. 3. C. de furt.* 72

furt. c. qui sentit de reg. Jur. lib. 6. Conf. Joh. Marquard. de Jur. mercat. lib. 2. c. 3. n. 96. Inde quo magis securi sint a metu naufragii navigantes, eriguntur vascula eminentia, in quibus ignis asservatur, ponuntur stipites coronati, corbes impositas in summitate ostentantes *Baden*, pali introrsum adacti, *Scapen*. Extructam etiam videmus *Pharon Thurm* darinne ein Nachtlicht den Schiffenden zu gute gehalten wird. Similiter, quo periculosa loca declinentur, ibidem tonnæ anchoris sustinentur, quæ supremâ parte in orbem desinunt & latæ sunt; inferiore graciles & pice perlinitæ. Albæ tonnæ indicant arenosa loca, & ubi commode anchoras jacere possunt nautæ, signum anchoræ apparet, scopuli vero cæci signo crucis† notantur. *vid. Stypman. p. 2. c. 4. n. 246.*

- 73 Si quis igitur omiserit denunciationem, statim quidem merces incidunt in commissum *l. 14. l. fin. §. 1. ff. publ. vect. & commiss. l. 2. C. eod. l. 3. C. de naut. fœn.* quamvis immunitatem habeat *l. 4. §. d. t. Peregrin. de Jure fisci lib. 6. tit. 5. n. 31. Koppen dec. 50. n. 13. D. Struv. exerc. 39 48* Debet enim mercium transportationem publicanis intimare, & profiteri, schedulamque immunitatis den *Paßbrieff*, *Frenzedel*, *Zollzedel* petere *Koppen de loc Joh. Marquard d. lib 2. c. 4. n. 45.* ubi tradit, quod hodie necesse sit, ut Magister navis à sui loci Magistratu literis commeatus aut passus maritimi. ut vocant, epistolaque (assertoriâ vulgo certificationem appellant) instructus sit, vel inventario ac de signatione mercium omnium navi impositarum in Instrumento contractus nautici ritè confectâ ac professione speciali quæ ex visitatione & excussione navis rectâ deprehendatur & solutione justî vectigalis impleatur; Sed quoad possessionem auferendam
- 74 opus est sententiâ declaratoriâ *per l. defensionis 7. C. de Jure fisci. lib. 10, Cujac. ibid. Bartol in d. l. 14. Gail. lib. 2. obs 51. n. 5. & lib. 2. de P. P. c. 3. n. 11. Mynsing. cent. 5. obs. 29 n. 7. Myrer in process. c. 5. obs 3. n. 14. Dn. Struv d. exerc. 39. th. 51. Treutler. vol 2. disp. 18 th 9 lit. D. Joh. Mar-*
- 75 *quard de Jur. Mercat lib. 2. c. 4. n. 3.* non attenta ignorantia cum facile certior fieri potuerit, imò supina, & affectata non relevat *d. l. fin. §. 5 ff. de publ. & vect. & commiss.* Scire enim aut scire debere paria sunt, *text. in l. quod te, ubi Baldus 5. n. 2. ff. si certum petat. text. in l. 19 ff. de reg. Jur. Gail. de pac publ. c. 1. n. 11. Eberhard Spekhan. cen 2 class. 2. quest. 7. §. 13.* Nec tenetur Gabellarius admonere vel instruere trans-
- 79 *vehentes d. l. ult. §. 6. de publ. Bocer. de Regal. c. 2. n. 207.* Confiscan-

tur quoque naves, quæ merces prohibitas invehunt *l. 11. pr. & §. 2. 3. d. t. l. 2. C. quæ res exportari, Peregrin. lib. 6. d. tit. num. 28. Zoësius ad ff. h. t. num. 21.* Si verò, Domino Navis ignorante, res illicitæ transportentur poena tenet authores, navis verò in cominissum non cadit *per d. l. 11. §. 2. & contra l. 8. §. 1. ff. eod. l. 52. §. fin. l. 59 §. 1. ff. pro socio. Joh. Marquard de Jur. Mercat. lib. 2. c. 4. num. 27. Dn. Struv. d. exerc. th. 50.* Similiter sentiendum de commodatore, nisi delicti conscius sit per ea, quæ adducit Ferrar. *in form. libelli super solutionibus pedagiorum fol. 259. num. 6.* Ubi tamen addit indistinctè in Practicâ confiscari naves cum mercibus, sed Dominum navis regressum habere contra recipientem. Deinde amittunt naves ii, qui neutralitatem sequentes ad hostes annonam, vel bello necessaria abducunt, præprimis si præmoniti fuerint, ut id non inconcinniter confirmat *c. 10. c. 14. q. 5. his verbis: 77*
Si non potest subveniri alteri, nisi alter ledatur, commodius est, neutrum juvari, quam gravari alterum. Exempla refert Hugo Grotius *de J. B. & P. in not. ad num. 5. lib. 3. cap. 1.* Et prudenter Elisabetha Regina Angliæ certis quibusdam mercatoribus conquerentibus spoliatas à Classe Anglicâ suas naves contra pacta, quibus cautum, ut illis civitatibus Hanseaticis, earumque mercatoribus liceret amicos esse hostibus Angliæ respondit: Non esse hoc cum utrisque colere amicitiam, si alteros lædas; juves alteros. Imò hoc esse auxiliari hostibus, & cum his adversum alios facere. Jac. Aug. Thuan. *lib. 96. hist.* quem refert Marquard. *de Jur. Merc. lib. 1. c. 16. Porro num. 29.* proscriptionis periculum incurrunt Naves, quæ sub Potentiorum titulis, & insignibus falso navigant, ut publicis oneribus exemptæ intelligantur *l. 1. c. de navib. non excusand. l. 10. C. de SS. Eccles.* Est & illud hic notandum, si navis duorum Dominorum reficienda ab alterutro communi nomine refecta 78
 fit; Socius vero intra quatuor mensium spatium partem impensarum restituere cessaverit, illum domino excidere, reficientiq; ex Oratione Divi Marci navem in solidum adjudicari *per l. 52. §. 10. ff. pro socio. l. 4. C. de adif. privat. Benevenut. Straccha in tract. de navibus p. 2. num. 8. Joh. Marquard. de jure Mercat. lib. 2. c. 5. n. 20.* 79

Hic convenienter quæri potest, an Magistratus, aut princeps territorii vel Maris teneatur spolitatis damna in suâ ditione illata re- 80
 sarcire? Nobis res distinctione expedienda est. Aut iter facientes respectu personæ suæ nullum solvère vectigal, qui a Piratis invasi vitam redemerunt pretio, tunc ad emendationem damni Princeps non

tenetur, sed his satis fuerit, si fungatur officio in persequendis huiusmodi latronibus, furibus, & piratis secundum suum posse, etiamsi malefactorem exhibere non valuerit per text. expressum in *Novell. 134. c. 4. vers. si enim prater hac*. Baldus *ad tit. 53. §. conventicula n. 7. lib. 2. feud.* Aut ob saluum conductum impetrandum pensionem aliquam, puta vectigal, aut Guidagia, (quod verbum barbarum est, eoque *Glossa in c. supra 26. v. pedagia X. de verbor. signific.* tradit, significari, quod datur pro ductu per terram alicujus. ut securus vadat) præstiterint ratione personæ suæ, & mercium, quæ transvehentur, & tunc si in ejus territorii viis publicis vim patiantur, obligatus est eos in personâ rebus salvare, dummodo consuetam viam ingressi sint. Ita cautum est *Recessu imperii habito Augusta Vindelicorum de Anno 1559. p. 2.* Verba ita sonant: *Sezen, ordnen und wollen, wosern von Churfürsten, Fürstenständen, oder einiger Obrigkeit die sen wer Sie wolle, jemand's Beleit gegeben, und derselbe darüber auf derselbigen Churfürsten, Fürsten, Stände, oder Obrigkeit, Beleit, Strassen thätlich angegriffen, und beschädigt, daß der Stand, so solch Beleit gegeben, nach Gestalt solch Beleites den Beschädigten seines Schadens Erstattung zu thun schuldig seyn solle.* Et ita judicatum esse in causâ quadam contra Episcopum Herbipolensem, quod damni reparatio facienda esset, testatur *Gail. 2. obs. 64. num. 1.* Cui sententiæ firmiter adhæret *Niellius disp. feud. 11. th. 4. lit. B.* Vel si scivit Robariam, & potuit providere, vel prohibere, sed omisit, hoc casu dubium non est, Principem ejus territorii teneri ad omnia damna, quæ transeuntes, vel navigantes passi sunt, qui enim potuit imperitari auxilium ei, in quem irruunt Prædones, id autem negligit, invadentes fovere. & culpæ eorum particeps esse videtur per text. in *c. dilecto filio de Sententiâ excommunicationis in 6. can. non in inferenda 23. quest. 3. add. text. in l. 1. vers. domus vero C. de falsa monet. §. Nov. 134. c. 4.* Ita sentiunt: *Bart ad l. ne quid 7. n. 2. ff. de incend. ruin, naufr. Abbas ad c. 1. n. 8. X. de restit. spol. Jacob. de Belviso ad d. Novell. 134. §. quoniam vero, §. quos citat Bocer. de Regal. c. 2. n. 159.*

81 Extra prædictos casus non tenetur Princeps, vel magistratus territorii, vel maris, etiamsi vectigal exactum fuerit, quod non penditur pro securitate præstandâ, sed pro transitu *vid. l. 10. C. de vectig. l. 1. C. vectig. nova instit. non posse.* Etenim nulla obligatio est vera, & efficax, quæ non aut jure civili aut prætorio constituta, vel recepta sit

sit, §. *omnium autem Inst. de obligat.* Hinc pacta nuda obligationem non pariunt, nisi speciali lege sint confirmata, quæ dicuntur legitima l. 6. ff. de pact. quale v gr. est pactum donationis, & pollicitatio dotis l. si quis, §. 3. §. ult. C. de donat. l. 6. C. de dot. promiss. In jure autem nostro nullum habemus fundamentum, ex quo obligationem in principem ad rapinam resarciendam deducere possimus, id ergo sine lege affirmandum non est per text. in l. 5. pr. ff. de probat. & erubescimus sine lege loqui Novell. 18. cap. 5. pr. l. ult. in. si n. C. de Consul. & quod expressè & disertè sancitum non est, minime statuendum, & sanè qui loquuntur sine Lege, nimis altè volant sine pennis, idcirco non mirum, si veluti Icarus cadant, ut infert Cagnolus in l. frater & fratre num. 226. ff. de conditione indeb. Deinde nulla est obligatio, quæ non ex causâ aliquâ, & regulariter quæ non ex factò aliquo obligati præcedente nascatur: nec ulla officio Judicis, Prætoris imperio, vel legis potestate confirmatur, quæ non propriis viribus consistat, ut loquitur Papinianus i. e. quæ non ex propriâ causâ constituta sit l. obligationes 27. ff. de obl. & action. Causæ seu facta obligatoria principalia, seu ordinaria quatuor à Justiniano recensentur: Contractus, quasi contractus maleficium, & quasi maleficium §. 2. Inst. d. obligat. ex contractu, vel delicto non tenetur ad resarciendum damnum, quia neutrum horum inter Dominum, & spoliatum intercessit, neque ex quasi contractu obligatus est, quippe cum neque sub rit. Inst. de oblig. qua quasi ex contr. nascunt. neque alibi usquam quasi contractibus hæc etiam associetur species. Denique neque ex quasi maleficio; licet enim culpæ Dominus insimuletur, quod non Provinciam à malis hominibus purgaverit, & dispositos milites stationarios habuerit ad tuendam popularium quietem, & referendum sibi, quid ubique agatur l. 3. ff. de Offic. præsid. l. 13. eod. l. 1. §. 12. ff. de Offic. Præfect. Urbi l. 2. §. 8. de Offic. Præfect. Prator. Aphr. Bartol. in l. 7. num. 2. ff. de incend. ruin. tamen nullam ex eo obligationem, & actionem privatam lege, aut constitutione constitutam deprædatis reperimus, quæ alterum requisitum quasi delicti, ex solâ enim culpâ quasi delictum non æstimamus, nemo verò sine actione experiri & consequi aliquid ab invito adversario potest l. si pupilli 6. §. ult. vers. certe ibi quoniam &c. ff. de negot. gest. & l. qui servandarum 14. §. fin. ibi non sibi occurrere ff. de præscript. verb. Pro hac opinione negativâ stringit Bocer. de regal. c. 2. n. 156. & 157.

- 82 Posteaquam, quomodo naves publicatione amittuntur, brevi-
 83 ter egimus, sequitur nunc Naufragium. Illud contingit vel casu, vel
 84 culpâ Magistri, cuius mentionem in ultimo capite habebimus. Est
 itaque Naufragium, quando Navis vi Maris, aut infortunio frangitur,
 85 *l. 7. ff. de incend. ruin. nauf.* Si vero bona eorum, & tabulæ quassata-
 rum, scopulisque illisarum navium expulsæ fuerint ad littus, vel si
 86 quando terram reliqua attigerint, ad Dominos pertinent, nec vindi-
 87 cantur Fisco, cum nullum jus habeat Fiscus in alienâ calamitate, ut
 de re tam luctuosa compendium sectetur *l. 1. C. de naufr.* Recte Bodi-
 nus *de Republ. c. 10. barbarum*, inquit, & antiquis usitatum est, ut cuius opes,
 ac fortune naufragio misere perierint, & quem nostris opibus sublevare
 debeamus, ejus reliquias, quas ad littus ejectas bonâ fide restitui oportebat,
 turpiter diripi patiamur. Sic tamen, inquit, vivitur, ut qui Por-
 tus habent, eam crudelitatem tum in cives tum in peregrinos exequan-
 tur. Jus quæris? Error jus facit: At si non peccatur errore, sed sci-
 entiâ, scelus est, quod erroris specie prætenditur. Hæc ille. Unde me-
 rito Consuetudines illæ, corruptelæ oppidò barbaræ, & inhumanissi-
 mæ, & statuta circa nautas recepta, ut eorum bona in commissum ca-
 dant, si naufragium fecerint, & domino territorii addicantur, ipso eti-
 am nautâ in periculum capitis tracto, damnantur, tolluntur, annihilan-
 tur, & in perpetuum per Constitutionem Friderici Imperatoris, quæ
 incipit *Navigia C. de furt.* ne unquam in usum redeant, cassantur, in
 88 contravenientes bonorum publicatione statutâ. Id quod Carolus V.
 Imperator memoriæ gloriosissimæ per art. penult. Constitutionis crimi-
 nalis prohibuit. Ut & Pontifex sub pœnâ excommunicationis *in c. X. de raptorib.*
 ablata reddere jubet. Consuetudines enim directò rationi naturali & legi Civili contrariæ
 introduci aut ex longo tempore confirmari nequeunt *c. mala consuetudo dist. 8. text. in l. quod non ratione ff. de legibus*,
 afflicto afflictio addi non debet *text. in l. 14. ff. de Offic. Præs. conf. Joh. Marquard. de Jure Mercat. lib. 2. c. 4. n. 8. & seqq.* Inde man-
 data sine clausulâ in Camerâ Imperiali contra talem barbarum morem
 decerni testatur Gail. *lib. 1. obs. 18. n. 6.*
 89 Quapropter antiquis semper religiosum fuit bona Naufrago-
 rum in publicum addicere, sed ut suas res ruptas deperditasque cui-
 que liceat repetere, piè permisere, quin, ut facilius, si naufragium in
 remotioribus locis contigit recuperare possent, testes producere an-
 te litis contestationem, etiam parte alterâ non citatâ, indulserunt *l. 7*

ff. de incend. ruin. nauf. Gail. d. obs. num. ult. Hart. Harm. 15. obs. 8. Et 90
 quoniam navigatio periculosa est frequenterque fluctus, & procel-
 læ eveniunt periculum naufragii secum attrahentes; ideo nautis loca-
 toribus in hisce casum probare sat est. Sic in *l. 2. C. de naufr. cave-*
tur: Si navicularius naufragium se sustinuisse affirmet. Præsidem
 Provinciæ, in quâ res agitur, adire festinet, ac apud eum testibus
 eventum probet: relatioque etiam ad sublimissimam referatur præse-
 cturam. Testes autem in causâ Naufragii intra annum sunt produ- 91
 cendi, nam si per negligentiam præfinitum anni spatium effluxerit,
 amplius admitti non possunt, rationem suggerit Peckius *ad d. l. 2. C.*
de naufrag. num. 2. Item quoties obruta vel submersa fluctibus est
 navis, examen competentis Judicis adhibeatur, & duorum vel trium
 quæstione habita, cæteri ab hujusmodi nexu liberentur *l. 3. eod.* Quam- 92
 vis communiter domesticum testimonium non admittatur, tamen in
 d. lege nauta idoneus testis in causâ Naucleri ad probandum naufragi-
 um censetur. Cum enim per alios scientia gestorum in navi vix 93
 possit haberi *arg. l. 8. C. de repud. testimonium vectorum*, aut si illi
 non adsint, nautarum probatæ fidei est legitimum *conf. Straccha de*
nautis p. 5. quest. 2. Myrer in processu c. 9. obs. 5. num. 34. Imò Judex ex 94
 animi sui motu credere potest testibus & obscure deponentibus, &
 singularibus, & denique iis, quorum fides testimonii aliàs improbatur,
 Joh. Marquard. *de jure Mercat. lib. 2. c. 13. num. 75.* Si vero universos 95
 violentia tempestatis obruerit, ne veritas lateat, etiam liberi nauta-
 rum, sive magistrorum intra judicia constituti super eorum interi-
 tu, quos navicularius naufragio periisse contendit, examinari possint
d. l. 3. cum enim liberi parentibus ad navigationem sese accingenti-
bus communiter adesse soleant, notitiam eorum, qui navem conscen-
derunt, facile habere præsumuntur. Peck. ad d. l. 3. de naufr. num. 2.
 Joh. Marquard. *de jur. Mercat. lib. 3. c. 9. n. 10.*

Plerumque Maris periculum nautæ subterfugiunt, si levandæ 96
 navis causâ, tempestate obortâ, merces aliquas projiciant. Quibus 97
 damnum passis adjumento, & subsidio debent esse ii, quorum mer-
 ces per hunc jactum salvæ sunt *l. 2. pr. & §. 1. ff. de Leg. Rhod. de jact.*
 Ut autem paucis explicem, qui conferant, & quomodo calculi sint 98
 subducendi, hic locus quodammodo flagitat. Conferre debent
 omnes, quorum interfuit, etiam ipse exercitor, cujus navis servata
l. 2. §. 2. d. t. de L. Rhod. Magnif. Dn. Brunneman, quest. 2. eod. Nec

immunis est is, cujus merces sunt jactæ, *vid. Bald. ad l. 1. ff. de L. Rhod.*
& Specul lib. 4. tit. de censibus §. nunc dicendum 14. eamque tueri vide-
 tur *text. in d. l. 1. § l. 2. vers. placuit ff. de L. Rhod. l. rem pignori 28. ff.*
familie hercisc. Sic in *d. l. 1.* dicitur, omnium contributione sar-
 ciatur, quod pro omnibus datum est; nam saluum ei est, quod à
 contribuentibus consequitur, quod si absque jactu fuisset, haud ser-
 uasset, alias nullum pateretur damnum, si æstimationem rerum de-
 perditarum consequeretur, sed hi, qui ob jactum salvas retinuerunt
 merces, contributione tantum inter se institutâ *Magnif. Dn. Brunnem.*
 99 *quest. 6. d. t. D. Struv. th. 20. eod.* Veniunt in contributionem, quæ
 nunc Avaria vulgò *Haveren* vocatur, *Marquard d. lib. c. 4. num. 4.*
 omnes res æstimabiles, etiam quæ navim non onerant, ut gemmæ,
 margaritæ *l. 2 §. 2. d. t.* Item instrumentum Navis removendi com-
 munis periculi causâ dejectum *l. 3. d. t.* Quia id tributum servatæ res
 100 debent, exceptis libero corpore, & cibariis quia hæc omnium gra-
 tiâ sunt imposita: æstimationem non recepit *d. l. 2. Magnif.*
Dn. Brunnem. quest. 3. § Struv. th. 15. d. t. Servorum autem, qui
 101 in mari periere, non fit contributio *d. l. 2. §. 5.* Sic pretio rerum
 amissarum, & salvarum in unum collato, ita tamen, ut damni tan-
 tum ratio in amissis sit habita *d. l. 2. §. 4.* damnum æqualiter com-
 municatur, si collatio æqualis fuerit; sin inæqualis sit; pro ratâ ejus
 quod quisque in navim immisit, partes fieri debent; non proportionem
 Arithmeticâ, sed Geometricâ *d. l. 2. pr.* Rationem autem contributionis
 sic confici posse arbitror: Fingamus Titium, Sejum, Mevium & Sem-
 102 pronium Mercatores quater mille modis frumenti navem onerasse,
 quod æstimatur 1647 aureis: Ad Titium spectant $\frac{2}{3}$ ad Sejum $\frac{3}{4}$ ad Me-
 vium $\frac{4}{5}$ & ad Sempronium $\frac{5}{6}$ è frumento Titii pars jacta est, quæ valet
 300. aureis, & Sejus damnum accepit 249 aur. Mevii vero, & Sempronii
 frumentum saluum est. Subducto calculo juxta regulam Societatis Me-
 vius ad resarciendum damnum 144. Sempronius 150. aur. conferre te-
 nentur. De quibus 294 aur. Titius 180. capiet ratione amissorum au-
 reorum 300. reliquos 120. aureos facit damnum, quibus si addantur 60.
 aur. conficietur summa 360. vel $\frac{2}{3}$ quibus constitit frumentum suum.
 Sejus verò tollit 114. aur. 135. aureis pro ratâ contribuendâ carebit.
 Imposito calculo, si 156. aur. etiam in computationem veniant, ap-
 parebit summa 405. vel $\frac{3}{4}$ Mevio verò, cujus frumentum constitit
 432. aur. supersunt 288. & Sempronio 300. aurei, cujus frum. æstima-
 tum

tum fuit 450. aur. Idem juris est, si nauta unius Mercatoris merc es cum omnes essent auferendæ, indicaverit, ut omisâ omnes merces perquirendi curâ, cæteras servaret *arg. l. 2. pr. vers. aequissimum ff. d. L. Rhod. Straccha de naut. p. 5. c. 5.*

Sed quid, si res alicujus in navi deteriores factæ sunt, num-¹⁰³ nam itidem portio amissarum rerum ad eum spectat, an vero ipsimet conferendum, ne scil. duplici oneretur damno, collationis, & quod deteriores res factæ sunt? Et placuit, conferre oportere eum, si ab extrinsecâ causâ damnum acciderit, puta quod jacuerint in eo loco, quo unda penetrare potuerit, habito tamen respectu ad pretium rerum præsens *l. 4. §. ult. ff. d. t.* Sin jactus inundatis rebus detrimentum intulerit, distinguendum est, utrum plus sit in collatione, an in damno i. e. si decem sunt contribuendi aurei, damnum autem est duorum, deducto hoc quod passus est damnum, reliquum conferendum *d. l. 4. vid. Dn. Struv. exerc. 20. th. 22.* Nec illi sese subducere possunt collationi earum mercium, quæ sunt jactæ levandæ navis causâ, qui postea submersâ navi merces suas per urinatores datâ mercede servaverunt *d. l. 4. §. 1.* Quod genus hominum ita dicitur, quod urinentur, id est, mergantur, & sub aquis natent, illorum solemne, ac præcipuum officium fuisse, *Callistratus* ait, merces pro mercede è mari extrahere, quæ levandi navigii gratiâ ejectæ erant, vel naufragio submersæ. Quæsitum quoque est, quando navis onusta flumen intrare nequit, sed merces in scapham exponendæ sunt, si submergatur, an contributioni locus sit perinde ac si jactus factus esset? Quod affirmatur. Si vero scapha salva sit, navis vero pereat, contrarium dicendum est *d. l. 4. pr. de Leg. Rhod. Zæsius ad ff. d. t. n. 7.*

Datur eo nomine illi, cujus merces jactæ sunt, actio ex loca-¹⁰⁴ to contra Magistrum navis, non ut ipse resarciat, sed ut contra Vectores experiatur, eorum sarcinas, si quas habent, retinendo, donec portionem damni præstent, vel agendo ex conducto, aut potius locato, si loca conduxerint, & annulos, vel pecunias secum gestent, *l. 2. pr. d. t. Dn. Struv. d. loc. th. 24. Joh. Marquard. de jur. Mercat lib. 3. cap. 4. num. 16.*

Denique ad ultimum duo hic subjungo: Alterum est Navibus¹⁰⁵ longis, atque onerariis propter belli usum postliminium esse, non Piscatoriis, aut si quas actuarias voluptatis causâ paraverunt *l. 2. pr. ff. de capt.*

106 *de capt. & postl.* Hodie postliminio non redire notat Vinnius *ad Inst.* §. 5. num. 2. quibus modis *jus patr. pot. solv.* & Joh. Marquard. *de jure Mercat. lib. 2. c. 5. num. 75.* Alterum, personis Nauticis in classe militari, vel navi bellicâ existentibus *jure militari testari licere*, quia omnes nauæ & remiges in classibus milites sunt *l. unic. §. 1. de bonor. poss. ex testam. milit.* Vinnius *ad §. ult. Inst. de milit. test.* Ita JCrus ait, Navarchos, & Trierarchos classium *jure militari posse testari nulla dubitatio est.* Idcirco eadem, quæ jam de testamento militari tradunt, commodè huc referri posse, existimandum.

CAPUT IV.

De debito circa rem nauticam.

SUMMARI A.

1. Connexio. 2. Debiti nautici definitio. 3. Navigantium tria genera. 4. Navicularii quando à muneribus excusentur. 5. Immunitati eorum certa forma est prescripta. 6. An à patrimonialibus etiam immunes sint? Aff. 7. An is, qui, antequam in collegium naviculariorum assumeretur, ad munus municipale vocatus est, subire teneatur? Aff. 8. Pro navibus conductis debetur merces. 9. Quid Juris, si navis certa capacitatis aversione conducta pro mille aureis, tanta postea capacitatis non reperiatur? 10. Ratio decisi ad hanc quest. 11. Emtores & venditores se invicem licitè decipere possunt,	12. Imo etiam locatores & conductores. 13. Quod de Jure quoque Can. non est prohibitum. 14. Modò absit dolus ex proposito. 15. Et deceptio modica sit. 16. Que industria potius, quàm fraus est. 17. Et homini naturalis, neq; vituperanda. 18. Absque quâ mercatus langveret. 19. Explicatio vocis, naturaliter, in <i>l. 16 §. 4. de minoribus.</i> 20. Quid Juris, si locator restrictivè dixerit certam mensuram capere, pretiumque ad capacitatem relatum sit? 21. Quid Juris, si navis aversione conducta, non expressâ certâ vecturâ? 22. Si navigatio sit impedita, an merces prestanda?

23. Navem conducens à Domino prae-
doni non rectè solvit.
24. Contra verò, si à pradone.
25. Privilegium Magistri in merces
vectas pro pensione navis.
26. Ratio privilegii.
27. Nauta ad quid teneantur.
28. Ratio hujus eorum obligationis.
29. Quando ista obligatio cesset.
30. Actione quoque de recepto te-
nentur ex Edicto Pratorio.
31. Edicti Pratorii caput alterum.
32. Edictum istud Pratorium mini-
me supervacuum est.
33. Actio isthac cujus natura sit?
34. Dicitur etiam in factum.
35. Cui res restitui debeant?
36. Non requiritur presentia Exerci-
toris, quando inferuntur merces.
37. Scientia autem facta illationis
omnino requiritur.
38. Ratio.
39. Cui datur actio hac?
40. Datur heredi & in heredem.
41. Probatio rerum amissarum in-
cumbit actori.
42. Confectarium.
43. Quando in litem contra exercito-
rem juretur?
44. Quando executor in solidum te-
neatur?
45. Actio etiam in factum Prætoria
vectoribus datur.
46. Quando exercitor eâ pulsari ne-
queat?
47. Quid si plures sint exercitores?
48. Poena hac dupli exolevit.
49. Dictæ actiones Prætoria non tol-
lunt ordinarias ipso Jure.
50. Quale privilegium habeant, quâ
ad fabricanda mreficiendam
vel emendam navem credide-
runt?
51. Actio Exercitoria datur contra-
hentibus cum Magistro navis
contra Exercitorem.
52. Ratio.
53. Requisita hujus actionis.
54. Nauta quoque de nautico fœ-
nore convenitur.
55. Duo genera nautici fœnoris se-
cundum Pollucem.
56. Istud fœnus Jure quoque Canon.
permisum.
57. Usura nautica sunt majores ter-
restribus.
58. Ratio.
59. Assecuratio quid?
60. Inde oritur actio assecuratoria?
61. Si in ostio portûs merces trajici-
antur in scapham, & pereant,
quid Juris?
62. Beneficium l. 2. C. de rescind.
vend. non habet locum in Asse-
curatione.
63. Ratio.

HActenus Dominium nauticum, & quæ circa illud considerata
veniunt. Succedit Debitum. Et est, quod ratione rei nauticæ
rem nauticam exercentibus debetur, vel quod aliis debent. Sunt au-
tem triplicis generis: Primò ii, qui piraticam pravitatem exercent, 3
N. 1, D. xt, G pessi-

pestimum genus hominum, ut in *Auth. Navigia C. de furtis* & in *l. postliminium §. 2. ff. de captiv.* Quibus est interdicta navigatio, & possunt hi à quibuscunque capi, ac spoliari *Angel. cons. 290. incipit thema est tale.* de quibus superiore capite egimus. Secundo Navicularii, qui annonæ urbis serviunt, & annonarias species delegatas transferunt, *tot. tit. C. de navicul. l. 5. §. 3. ff. de jur. immunit.* Alia autem erat Naviculariorum functio, quæ omnibus indifferenter incumberebat, ab annonæ transvectione, quæ a Justiniano, *Sacra embola dicta videtur, l. 10. C. de SS. Ecclesiis* & *l. ult. C. de navib. non excusand.* Et erant annonæ Civiles, militares, expeditionales, civicæ, vel populares, de quibus consulatur *Dn. Strauch disp. de imper. Maris c. 6. §. 4.* Hinc etiam naves annonariæ fuerunt dictæ, quæ frumentum variis ex locis advehebant, ut exemplis probat *Thomas Dempsterus in paral. ad Rosin. l. 7. c. 38. junct. c. 32.* Tertiò denique, qui mercaturæ operam dant, vel meritorias naves habent.

- 4 Illi immunitatem à vectigalibus *l. 6. C. de vectigalib. Magnif. Dn. Brunnem. repet. Wesenb. ff. de publ. & vect. quest. 5* & à muneribus publicis consequuntur, quamdiu in ejusmodi actu sunt, nam remuneranda pericula eorum, quin etiam & præmiis hortanda placuit: Ut qui peregrè muneribus & quidem publicis cum periculo, & labore funguntur, à domesticis vexationibus & sumptibus liberentur *d. l. 5. §. 3. ff. de jur. immunit.* nec concussionem perpeti oportet, nec aliquid genus incommodi, sed venientes & remeantes omni securitate potiri
- 5 *l. 2. de navicul.* Verum huic immunitati certa forma præscripta est, ut qui ejusmodi privilegio frui gestit, majorem fortunarum partem in re nauticâ contulerit, adeò quod si Patrimonium incrementum acceperit, hujus ratio haberi debeat, nec si in eadem quantitate perseveravit, privilegio sibi indulto gaudere liceat per *d. l. 5. §. 4. & 8.* Alioqui videtur in fraudem munerum navicularii imaginem induisse *§. 9. d. t.* Huc pertinet quæstio, an à Patrimonialibus etiam immunes sint? Quod affirmandum existimamus per *d. l. 5. §. 3. & 6.* æquum enim est, ut gaudeant in bonis, qui de bonis serviunt, & cum hoc onere teneantur, debeant in alio levare & non gravari. Hanc affirmativam calculo suo confirmat *Stracchia de mercat. n. 54* Huic vicina est quæstio, an is qui, antequam in collegium naviculariorum assumeretur, ad munus municipale vocatus est, subire teneatur? Quod affirmatur *d. l. 5. §. 7.* Idem placuit compellendum eum esse publi-

publica munera subire, qui posteaquam in corpus naviculariorum alle-
ctus est, decurionatus honorem agnovit. §. 13. d. t.

His merces debetur pro Navibus conductis per averfionem, 8
vel in perpetuum, sive ad tempus, vel nautum, aut vectura pro re-
bus, & personis vehendis l. 10. pr. §. 2. ff. de Leg. Rhodia de jactu.
Et quando navis certæ capacitatis averfione conducta est mille au- 9
reis, vectura debetur, etiamsi navis minoris fuerit, quam pro qua
habeatur, quia capacitas tantum rei demonstrandæ addita fuit, & 10
contrahentes se ad navim retulisse, omiffa ejus capacitate, viden-
tur Magnif. Dn. Brunneman. repet. Wesenb. ff. de peric. & commod.
res vend. quest. 9. contractus enim legem ex conventionem accipiunt
l. 1. §. 6. ff. de pos. l. legem 6. C. locat. l. juris gentium 7. §. quinimo ff. de
pact. & sicuti in emendo, & vendendo contrahentes possunt natu- 11
raliter se mutuò decipere: ita in locationibus quoque, & condu- 12
ctionibus juris est l. 22. §. 3. ff. locat. l. in causa 16. §. pen. ff. de minorib.
neque jure Canonico, quod tamen rationem conscientiæ se habere 13
profitetur c. ult. X. de prescript. c. 2. de pact. lib. 6. improbat c. 3. §
pen. X. de empt. ibique Canonistæ. Ideoque in foro Conscientiæ lo-
cum habet, maxime in mercatoribus Bald. in rubr. C. de contrah. empt.
num. 12. Salic. in Auth. Adhac. C. de usuris, modo ne dolus ex propo-
sito intervenierit; Jus enim civile dolum & fraudem non admittit, 14
quibus potius ubique, quantum fieri potest, resistit, & occurrit arg.
tot. tit. ff. quæ in fraud. credit. § tit. ff. si quid in fraudem Patron. De-
inde modica sit deceptio, quæ jure Gentium, quo commercia, & em- 15
ptiones introductæ sunt. l. 5. ff. de just. § jure, relinquitur impuni-
ta, & jure permittitur, quamque mutuâ, & tacitâ quâdam indulgentiâ
contrahentes sibi invicem remittere videntur. Quæ conventio non est 16
fraus, vel dolus, sed est industria, ac solertia quædam œconomica, stu-
diumve aliquod rei familiaris augendæ absque alterius incommodo, ac
detrimento, dum emptor, quod plurius est, minoris emere venditor, quod
minoris est, plurius vendere tentat secundum l. 22. ff. locat. Quæ indu-
stria, ac vigilantia in rebus propriis ac suis commodis augendis homini 17
naturalis, & laudabilis potius, quam vituperanda est, Et sanè, si exa-
cta, & Mathematica pretii æqualitas semper foret anxie & nimia scru- 18
pulositate servanda, mercatus langueret, neque ulla esset conventio se-
cura: nullusque etiam litium finis, si ob quamcunque læsionem
concederetur à contractu empt. & vend. perfecto recedere, Man-

tica de tacit. & ambig. convent. lib. 4. tit. 20. n. 57. Cujac. ad l. 16. de minorib. l. 3. & 6. C. de rescind. vendit. l. 6. C. de act. empt. l. 1. C. quando liceat
 19 ab empt. reced. Quidam verbum, Naturaliter, in alleg. l. 16. §. 4. ff. de minorib. §. l. 22. §. ult. ff. locat. ex Nov. 97. c. 1. explicant ἐμποικίως, quod est negotiativè, sc. permissum est contrahentibus se invicem circumscribere de naturâ contractuum emptionis, & locationis, quemadmodum hoc pulchrè Imperator. in l. 8. C. de rescind. vend. ex voto contrahentium demonstrat. Natura ea est, quod pretium rei in emptione ex diversis circumstantiis, nempe loci, temporis, copiae, vel paucitatis rerum, necessitatis, vel indigentiae cujusque rei, & similibus variat. Sic in locatione & conductione mensura mercedis est usus, & utilitas rei, cujus variationem facit vel raritas, Vel copia rerum locandarum, Conductorum penuria, vel abundantia.

20 Si verò locator in l. conductionis restrictivè dixerit certam mensuram capere, proptereaue pretium relatum est ad capacitatem, actio conducti datur arg. l. 6. §. 4. ff. de act. empt. & vendit. & diminuitur merces pro ratione deficientis capacitatis. Hinc si navis conducta sit secundum numerum amphorarum, vel Metretarum, pretium debetur pro tot amphoris, quot portaverit. l. ult. §. fin. ff. de Leg. Rhod. de jact. Quid si Navis duo millium amphorarum simpliciter conducta sit, & non omnes amphoras, quarum capax erat navis, imposuerit, nec constet de vecturâ? Juris interpretes hoc in passu inter se dissentiunt: Accursius & Baldus putant, mercedem pro imposito onere tantum solvendam esse, idque arg. d. l. fin. pr. Alii contrarium asserunt. Straccha verò, cujus sententia communior, nec improbabilis videtur, profert, tract. de navibus part. 3. num. 8. attendendam esse loci consuetudinem, ut si naves, hætenus locatae fuerint secundum magnitudinem navis, partes juxta illam contraxisse intelligantur. Quia contractus dubii modum, & formam recipiunt à Consuetudine l. 31. §. 20. ff. de adilit. edict. l. 6. ff. de evict. Et omnis dispositio interpretationem recipit ab eo, quod consuetum est Decius conf. 442. num. 13. & ita intelligi debet d. l. ult. §. ult. de jact. Vid. Gail. 2. observ. 23. num. ult.

22 Quia igitur indistinctè diximus, mercedem præstandam esse ob usum navis, quo non præstito, non deberi mercedem, quaestio nobis subnectenda est: an eadem solvenda sit, cum navigatio fuerit impedita? Distinctione res explananda videtur; Utrum navigatio impediatur

diatur culpâ an casu. Culpam circa navigationem contingentem quod concernit, iterum distinguendum, ex parte locatoris veniat, an vero conductoris? Priori casu tenetur Conductor ad totale interesse per *l. 33. l. 35. ff. locat.* Posteriori casu (forte vetitæ merces, quibus oneraverat navim, in commissum cecidere, & ita navis aliquot mensibus retenta fuit) nihilominus locator vecturam exigere potest *l. 38. l. 19. §. pen. l. 61. §. 1. ff. d. t. l. 161. de reg. Jur.* licet non sit secutus effectus propter culpam obligati mercedis sponse, tamen obligatio non minuitur, nec extenuatur *c. imputari non debet 41. de R. J. lib. 6.* Si vero casu navigatio non sit confecta, ut si quis mancipia, aut animalia vehenda conduxit, & in itinere omnia vel quædam decesserint, & pro decisione dispiciendum est, quid actum sit: An vectura constituta fuerit pro impositis mancipiis in navi, an pro deportatis, aut ignoretur, quid actum sit. Primo casu premium debetur, etiam pro iis, quæ decesserunt, simulac immissa fuerint in navi transferenda *d. l. 38. ff. locat.* Contractus enim lex jam impleta est *l. si quis 7. C. de instit. & substit.* & id quod casu quis præstare impeditur, pro præstito habetur *l. 3. §. 3. vers. sed si stichus §. 4. ff. de condict. caus. dat. caus. non seq. d. l. 38. ff. locat. l. 1. §. 13. ff. de extraord. cognit. l. 8. in fin. ff. de condit. & demonstr.* Si verò vectura pro deportatis ad certum locum promissa sit, non antea debetur naulum, quam ad destinatum locum sint transportata, ideo in itinere mortua in computationem non veniunt per *l. ult. pr. d. l. Rhod. de jact. l. 10. pr. ff. de ann. leg.* Quamvis enim per nautam non stet quo minus conditio impleatur, tamen, cum ista mixta sit dependens à facto implere debentis, & a casu mortis, deficit per casum mortis, hic enim dictio *de portatis* importat conditionem, quæ videtur addita in favorem Domini mancipiorum, neque enim Conductor tantum voluntatem locantis consideravit, sed & casum mortis, ut duo conjunctim requisiverit; Facit quod alias frustra apponerentur verba contractibus, quod fieri non debet, sed semper aliquid operari, quocunque ergo modo deficit, nihil debetur, ut etiam notatur per glossam in *l. in testamento ff. de condit. & demonstrat.* quæ dicit, quod si conditio impediatur per casum mortis, deficiat legatum. *Idem glossa in rubr. d. tit.* Tertio denique, quando non apparet, quid actum sit, utrum pro his, quæ imposita, an pro his, quæ deportata essent, merces daretur, tunc in dubio videtur factum pactum pro mancipiis imponendis, non portandis, & ita vectura debetur

d. l. ult de jactu, & ibidem Baldus etiam si mancipia decesserint transportanda, dictaque *l. 38.* ut in priori casu, locum habet, sicut alias interpretatio contra eum fieri debet, qui alium instruere & legem apertius dicere potuit *l. 39. ff. de pact.* ubi concordat *l. labeo 21. & l. 33. ff. de contrab. empt. vid. Alex. conf. 2. col 2, vol. 4.* Straccha *de navib. p. 3. n. 21.* Similiter nihil debetur, si quis mulierem in navi conduxisset, è quâ infans in navi natus est, cum considerato tempore contractus esset unum corpus, nec vectura ejus magna sit, minus quoque his utatur, quæ ad navigantium usum parantur.

- 23 Cæterum conductorem navis solutio prædoni facta non liberat, sed condicet Prædoni, ut indebitum, si ex contractu veri Domini solvit per *l. si urbana Prædia 55. ff. de condict. indebit. l. 34. §. 9. ff. de solut. junct. l. 24. ff. de negot. gest. l. 38. §. 1. ff. de solut.* Bartolus & Baldus in *d. l. 55.* Cum sciat illum de navi vi dejectum esse, nec ullam videtur habere excusationem, error enim communis non excusat illum, qui scit de illo errore *arg. l. 3. ff. de Senatus Cons. Maced.* etiam si verbera metuat, sed debet resistere, quantum potest, non tamen tormentum vel violentiam perferre *Dec. cens. 407. n. 2.* Contra verò si solum fuit prædoni ex contractu cum prædone inito, solventis periculum non est, quia actor sine actione non est audiendus, nemo enim sine actione experiri potest *text. in l. si pupilli §. videamus ff. de neg. gest. gloss. ibidem in verbo non habuerit. text. in l. quoties §. item si temporali ff. de admnist. tut. & curat. & in l. tutores 39. pr. ff. eod. tit. text. in l. si quid 31. §. 4. ff. de pet. hered. & cum eo, tanquam cum vero Domino navis contraxit d. l. 55. ignorante tamen debitore ipsum esse prædonem arg. l. 88. in fin. ff. de solut. Straccha *de navib. p. 3. n. 28.**
- 24

- 25 Illud etiam notabile videtur, quod merces Magistro navis, quas conduxit vehendas, pro pensione navis non tantum nexu pignoris taciti sint obstrictæ, sed etiam prærogativâ aliorum creditorum, quamvis priorum, gaudeat Straccha *de navib. p. 3. num. 29.* Ratio assignari potest hæc, quandoquidem Magister navium transportando merces conservavit salvas, & ita aliorum creditorum jus reddit pingvius, ita ut allatæ vendi possint & ex pecuniâ inde redactâ tam Magistro, quam aliis creditoribus satisfieri, & probatur (1.) per *text. l. 5. & 6. ff. qui potiores in pign. habent.* Deinde ibi merces invectæ, & illatæ pro vecturâ jumentorum sunt tacitè obligatæ, merces autem navis æquiparatur cum privilegio prælationis aliorum creditorum, etiam

etiam anteriorum, mercedi vehiculi per *text. l. 1. §. 7. ff. de vi & vi armat.* Ergo pro mercede navis Exercitori jus prælationis competit. Tacite verò obligatas esse inde probatur (2) quod navis comparatur prædio Urbano, non Rustico *arg. d. l. 1. §. 7. ut notat Jason in l. 18. ff. de in jus vocand.* Ideoque *l. item quia 4. ff. de pact. l. 4. ff. in quibus caus. pign. tacit. & l. certi juris 5. C. locat* obtinere debet, quippe ex conductione navis oritur actio ex locato conducto. *l. 3. §. 11. ff. naut. Caup. stab. l. ult. §. ff. d. L. Rhod. Ant. Negusant. tract. de pign. & hypothec. part. 2 membr. 4. n. 140. & 141.* Nautis vero, quibus salaria debentur *l. 1. §. 7. ff. de exercit. act.* licet tacita non competat hypotheca in navi pro præstitis operis suis in navis ministerio *vid. Benevuf. Straccha de nautis p. 5. c. 7.* tamen cum appellatione mercenariorum domesticorum contineantur per tradita Berlichii *part. 1. concl. 44. n. 10.* simpliciter, ac singulariter privilegiati sunt præ hypothecariis *Magnif. Dn. Brunnem repet. parat. Wesenb. quaest. 4. ff. de privil. Credit. Dn. Struv. exerc. 44. th. 45.* & hæc de his, quæ rem nauticam exercentibus debentur, dicta sufficiant. Nunc ad ea, quæ à Nautis præstanda sunt, nos convertimus.

Tenentur è contrario Nautæ ratione vel muneris suscepti, vel **27** conventionis. Primo casu præstare debent operas nauticas scil. ad merces, & personas transvehendum, ita ut habeat Conductor cum Nautâ actionem ex locato conducto, si merces, quo destinatæ sunt, non portentur, aut in aliam navem deteriore, quàm convenerat eas transstulerit, & cum nave perierint, in quâ novissimè vectæ sunt *d. l. ult. §. 2. de L. Rhod.* quâ ad interesse agitur *arg. l. 33. ff. locat.* Quando quidem per moram tacita quædam potestate juris inducitur novatio, & obligatio in id, quod interest *Vinn. comm. Inst. de verb. oblig. § fin. n. 1.* Tamen hic locum habet, quod *in l. insulam 84. ff. de verbor. oblig.* dicitur, videlicet quam diu lis nondum contestata est, nautam paratum præstare operas, in obligationibus faciendi audiendum esse, & navigando liberari, quoniam mora in negligendo commissa purgatur, re integrâ *l. mancipiorum 6. in fin. ff. de Option. legat.* Si verò navigationem implere recuset, nec conductor præstationem ejus, quod interest, admittere velit, adhuc compelli potest ad navigandum ut hospes ad hospitandum *l. unic. §. ult. ff. furti adv. n. c. st. Zœsius ad tit. ff. Naut. C. st. Joh. Marquard. d. tract. lib. 2. c. 5. n. 36.* tum quod ut Cauponum, & stabulariorum, ita & Nautarum necessarius sit usus in Republicâ

blicâ de quo Plato *Dialog. II. de legibus* tum quod semper illi in *tit. ff. naut. caup. stab. & tit. furti adv. n. c. st.* à Jcto inter se comparen-
 28 tur. Nec quisquam putet graviter hoc adversus eos constitu-
 tum. Nam erat in illorum arbitrio, ne hoc vitæ genus eligerent,
 inde pertinet huc brocardica illa Juris Regula, quod ab initio est
 voluntatis, ex post facto fit necessitatis *l. 5. C. de Oblig. & Action.*
vid. Paris de puteo in tract. de syndic. in vers. advocat. num. 3. quem al-
 29 legat Straccha *de Nautis part. 5. c. 4.* Aliquando tamen agendi facul-
 tas adimitur conductori, ut neque interesse, neque pœnam, si qua pro-
 missa, petere possit, nimirum si casus supervenit in re, vel in personâ,
 cui causam non dedit culpa, ut exemplum est in casu naufragii, tem-
 pestatis, hominis mortui & navis destructæ *d. l. ult. de jactu.* Namque
 hic culpa intervenit in obligatione committendâ, cujus pœnâ casus su-
 perveniens exolvit illum, cum in personâ obligata priorem obligatio-
 nem tollat *l. 4. ff. de impensis l. 7. §. 4. ff. quod vi aut clam.* Baldus in
l. ult. §. 2. de jact. conf. Straccha *de nautis p. 4. n. 2. de navig. num. 21.*
 ubi promittentem pœnam absolvit, si omni culpâ vacat. Sed restituere
 pretium, quod pro investis accepit, tenetur per *l. 15. §. 6. ff. locat. cond.*
 Si verò munere vehendi in parte non sit functus, mercedem integram
 exigere nequit *§. 7. d. l.*

30 Secundo debent restituere res in navi receptas & omne dam-
 num cujuslibet culpâ contingens, præstare *l. 1. 3. §. ult. & tot. tit. ff. N. C. St.* quarum nomine Prætor edictum proposuit contra Nautas,
 cujus Edicti duo capita extant, quorum pars est apud Ulpianum in *l. 1. ff. d. t. Nauta, Caupones, Stabularii, quod cujusque salvum fore rece-*
perint, nisi restituent, in eos judicium dabo. Et dicitur actio de recepto
l. 1. §. 3. ff. d. t. Alterum caput hujus edicti per negligentiam com-
 31 pilatorum omissum restituisse Baronem refert Wesenbecius *ad d. t.*
 quod *ad l. 5. §. 1. ff. d. t.* reponendum esse non ineptè dixeris. Ex quo
 datur actio ex quasi maleficio Exercitoris *l. pen. §. 4. l. ult. d. t. §. ult.*
Inst. de obligat. quæ ex quasi delict l. unic. ff. furti adv. n. c. st. l. 5. §. ult. ff.
de obl. & act. Licet verò moveri quis posset, ut putet, supervacuum esse
 32 hoc Edictum ex eo, quod etiam civili actione ex hac causâ agi possit
l. 3. §. 1. ff. d. t. & in factum actiones, cum sint subsidiariæ, non sint
 concedendæ, quoties ordinariæ competunt: Nihilominus tamen in-
 troductum est, ut innotesceret, Prætorem curam agere reprimendæ
 improbitatis hoc genus hominum, & ne rem tanti momenti negli-
 gere

gere videretur *l. item apud labeonem 15. §. 26. ff. de injuriis junct. vers. aliquando princ. Inst. de bonor. possess.* & quia hæc actio in factum plenior est, quàm sunt civiles ex eadem causâ comparatæ: In eo nimirum quod in civilibus actionibus, quæ hic competunt duntaxat præstetur dolus, vel culpa *l. 3. §. 2. ff. n. c. st.* cum hoc edictum etiam tunc locum habeat, cum damnum datum est, aut periit sine culpâ ejus, qui recepit; imo si res casu fortuito perierit teneri adhuc eum ipso jure, qui recepit, puto, sed tamen ita, ut sub exceptione danda sit in eum actio sc. si non fatali damno hoc contigerit *Faber rational. in d. l. 3. §. 1.*

Hinc actio hæc non bonæ fidei est, sed portius arbitraria *l. 1. pr. l. 3. §. 1. ff. n. c. st. junct. §. præterea 31. Inst. de action.* In eâ igitur casum fortuitum præstari, non est novum. Jubetur enim exercitor navis restituere recepta arbitrio Judicis, nisi velit condemnari ex bono, & æquo, quanti ea res est, quæ salva non restituitur. Dicitur etiam actio in factum, quia contractus expressus æque non intercessit. *l. 3. §. fin. d. t.* aliâ s confunderetur hoc edictum, quod hic locum habet, cum cæteris contractibus. v. g. locati, depositi; Sed ex facto receptionis videtur tacitè promittere salvas fore res receptas *l. 1. §. 2. 3. 6. & ll. seqq. d. t. Add. Dn. Carpz. 2. c. 26. def. 10. Dn. Hahn. ad Wesenb. d. t. n. 5.* Ea propter nihil interest, an tradantur Exercitori, an Magistro Navis, aut qui custodiæ gratiâ præpositi sunt navibus, ut dietarii *l. 1. §. 2. 3. 5. Dn. Struv. Ex. 8. th. 110.* Intelligitur enim Exercitor, dum hos huic officio præposuit, permittere, ut merces recipiant, illatarumq; custodiam gerant, quoniam vix bene custodiet aliquis navem, si res in navem imissas curæ non habeat. Nec illud requiritur, ut præsens sit, quando inferuntur merces, sed sufficit illatas esse *l. 1. §. ult. d. t.* idque alterum horum scire *arg. l. 3. §. 3. l. 1. §. 2. 3. 5. Magnif. Dn. Bruñem. rep. Wes. d. t. q. 2. Dn. Carpz. d. p. 2. C. 26. def. 10.* Licet enim præsumatur bonus Exercitor non ignorare, quid, quantumque, & à quo illatum sit, tamen æquitatis ratio non admittit ignorantem obligari, sive ex vero, sive ex quasi Contractu, ne alterius non delinquentis conditio per aliū fiat deterior contra *l. 2. ff. quod vi aut clam. Baldus in l. 1. §. ult. d. t.* Cum se hisce incommodis, & hujus actioni periculo possit liberare, si prædixerit, se nolle merces servare salvas, neque damnum præstare, & rerum Domini acquieverint *l. 7. pr. d. t. Magnif. Dn. Bruñem. d. loc. quæst. 3. Ant. Faber rational. in l. 1. §. ult. ff. n. c. st.* Quomodo autem earum rerum custodiam per prædictionem evitare potest, quas illatas esse ignorat? Planè exercitor ex remigum, aut mesonautarum receptione

sine mandato non tenetur *l. 1. §. 2. q. 5. d. t.* quia non recepit verè, nec interpretativè. Satis est, per se vel per navis Magistrum (Cujus officium est generale) obligari Dn. Struv. *d. ex. 8. th. 110.*

- Experiri itaque hac actione potest is, qui res suas vel merces in navim
 39 intulit. *l. 1. §. 1. d. t.* contra exercitorem Dn. Struv. *d. ex th. 109.* licet gratis navigaverit *l. 6. d. t.* Alioquin deciperetur, si ob gratuitam navigationem minus de damno injuriâ dato agere ex hoc edicto posset *l. 17. §. sicut. 3. ff. commodat.* nec ulla negandæ actionis ratio est, cum non mercedis solutio det ei actionem, sed factum Nautæ. Et quoniam nihil nisi rei persecutionem continet, quamvis durior sit, tam heredi *arg. l. 3. §. 4. d. t.* quam in heredem & perpetuo datur *d. lex. 3. Magnif. Dn. Brunnem. quest. 10. d. t.*
 40 Actori vero incumbit probatio earum rerum, quas amissas petit Dn. Struv. *d. loc.* Unde si mercator sarcinulas signatas custodiæ ejus commiserit, & apertæ restituantur, nec constet, an conveniatur ex facto suo, vel ex quasi maleficio sc. ex alterius facto, probare plenè debet, quænam illæ res fuerint in sarcinulâ *l. 1. §. 41. ff. deposit.* Gothofr. *b. loc.* Bartol. *in l. un. ff. furti adv. N. C. st.* Quando verò doli arguitur, in litem contra eum
 43 juratur *l. 5. ff. de in litem jurando arg. d. l. 1. §. 26. ff. depos. & Bald. ibid.* Dn. Struv. *d. ex th. 109.* Cæterū si filius familias vel servus interveniente voluntate Patris vel Domini receperit, exercitor tenetur in solidum, non tam ex facto filii familias, vel servi quàm ex proprio, videtur enim is non tam cum filio aut servo, quàm cum Patre aut Domino contraxisse, qui non nisi ex Patris voluntate cum filio familias, vel servo contrahere voluit *l. 3. d. t.* Stypman. *de Jure marit. & naut. p. 3. c. 5. n. 285.*

- Infuper vectoribus eorumq; hæredibus *l. ult. §. 1. & ult. h. t.* alterâ quoq;
 45 actione in factum prætoriâ, quæ in personam est contra exercitorem *l. 6. §. 3. l. fin. d. t.* consulitur Baldus *in rubricâ ff. n. c. st. si sc. damnum datum, aut furtum factum sit in navi à familiâ Exercitoris l. pen. §. ult. ff. d. t. l. 5. §. ult. ff. de oblig. & action.* Sin hujusmodi delicta commissa à vectoribus, non tenetur *d. l. 6. §. 2. & 3.* quia culpæ reus non est, cum vectores eligere sibi non videatur *arg. l. unic. §. ult. ff. furti adv. n. c. st. Magn. Dn. Brunnem. rep. Wesenb. b. t. qu. 9.* hic autem sibi imputare debet, qui minus fideles & negligentes nautas adhibuerit *d. l. ult. §. 4. d. l. ult. 5. §. ff. de O. & A. §. ult. Instit. de oblig. quæ quasi ex delicto add. l. 1. §. pen. ff. de publ. & vect. l. si servus servit 27. §. 11. ff. ad L. Aquil. l. utique 16. §. 1. ff. de rei vind.* Ideoque ex quasi maleficio esse dicitur hæc actio, quia, non tenetur ex contractu vel quasi. Ant. Faber *ration. in d. l. 6. §. 3.* Vinnius *in d. §. ult. Inst. quæ ex q. del.* Dn. Struv. *d.*

Ex.th. 113. & si plures unam eandemque navim exercent contra unū-
quemq; pro parte exercitationis datur *l. fin. §. 5. d. t. Struv. d. Ex.th. 115.* non
datur in hæredem, quia Pœnalis est in duplū *d. l. 7. §. 6. Magn. Dn. Brunn.*
rep. Wesenb. qu. 10. d. t. contra regulam tamen l. 35. ff. de O. & A. est perpe-
tua per l. ult. §. 6. ff. n. c. st. Dn. Struv. d. l. conf. Ant. Faber rational. in d. l.
ult. §. ult. Cæterum hodie pœnam hanc dupli exolevisse tradunt Vinnius
in d. §. ult. Inst. de obl. qua ex q. del. Christin. 5. dec. belg. 65. n. 21. Grœ-
newegen de leg. abrog. ff. furti advers. n. c. st. Schultz. & Cyprian. Regner.
in §. ult. d. t. Simon van Leuwen cens. for. c. 30. n. 3. in fin.

Non vero hisce actionibus honorariis perimuntur ordinariæ sc. actio
furti, & actio ex *L. Aquiliâ*, sed concurrunt cum illis, ita ut si cum Exerci-
tore alterutra illarum Prætoriarum actum fuerit, altera actio furti vel
Leg. Aquil. non quidem tollatur ipso jure *Magn. D. Brunn. qu. ult. ff. n. c. st.*
Sed vel officio judicis, vel exceptione doli *l. 3. §. fin. ff. d. t.* Quoniam jus
agentis confluit in conventum, nam eo ipso, quo eligitur exercitor, qui
quasi deliquit, furem dimitti videtur, qui verè deliquit, & vice versâ. Hæ
enim actiones sibi quasi contrariæ sunt, quarū altera alteram suā natu-
rā excludit, dum non adversus unum, sed planè diversos dantur & verè
concurfus dici nequit, ut meritò consumantur inter se naturā sua non
propter rem judicatam, sed propter electionem *§. 16. Inst. de oblig. qua ex*
delict. nasc. l. 1. C. de furt. ne de ejusdem hominis admisso, & delicto sæ-
pius quærat contra l. 6. §. ult. ff. n. c. st. l. §. 1. 9. ff. de tribut. act. alias vulgaris
regula obtinet. actio furti si concurret cum rei persecutoria, neutram
alteram tollere vel ipso jure, vel ope exceptionis, quia ex diversis oriun-
tur causis, quando dantur ratione ejusdem delicti plures *l. 54. §. 3. ff. de*
furtis. Quamvis etiam interdum sæpius de uno facto agatur, licet reus
semel condemnatus fuerit, tamen hoc non procedit in nostro casu, quo-
niam est delictum privatum, quod non interesse privati, & vindictam
publicam simul, ut actio civilis, & criminalis persequitur *l. un. C. quand.*
civil. crimin. præjud. conf. Dn. Struv d. Exerc. 8. th. ult.

Hæc itaque de actionibus, quæ ex debitis ratione muneris suscepti de-
scendunt. Ex contractu, vel conventionem conveniuntur pro extruendâ,
vel reficiendâ navi, nec non pro pecuniâ creditâ fabricandâ, instru-
dâ reficiendâ, armandâ, vel emendâ navis causa *l. 26. l. 34. ff. de reb. auth.*
jud. possid. Apud Hollandos talis pecunia credita in instrumentum re-
dacta dicitur den Bnlbrieff, ende sulcken Brieffgaet vor Bodmerie-
Brieff, teste Joh. Marquard. *de jur Mercat. lib. 2. c. 5. n. 22. & c. 8. n. 80.* Hæc
pecu-

pecunia privilegiata est, ita tamen ut creditores chirographariis tantum anteferantur, quia tacita in eâ nave hypotheca creditoribus non introducitur Treutler. *vol. 2. disp. 1. th. 4. lit. E. vid. Marquard. de Jure Merc. lib. 2. c. 5. n. 25.* Si vero sibi de hypotheca expressa prospexerint, omnes hypothecarios etiam antiquiores præcedunt per *l. 7. C. qui potiores in in pign.* Baldus *ad d. l. 26. § 34. l. quamvis 17. C. de pign. l. si ex eâ pecuniâ 6. C. de rei vindic. l. procuratoris § planè 17. de tribut. act. l. quidam fundum 16. in fin. ff. de in rem verso Magnif. Dn. Brunnem. repet. Wesenb. ad ff. de priv. Credit. qu. 17. Dn. Struv. Ex. 44. th. 47. Negusantius de pign. membr. 2. part. 2. n. 13. & membr. c. 5. n. 3. § 4.* Et hæc sententia confirmatur etiam ex eo, quia speciali vel singulari jure cautum est, quod pupilli, minores, mulieres in rebus pecuniâ suâ coemptis, pignoris, vel potius jus domini habean*t* *l. 3. C. arbit. tut. l. si ut proponis 8. C. de rei vindic. l. uxor. 55. ff. de donat. inter virum, & uxorem l. res quæ 54. ff. de jure dot. l. ex pecunia 12. C. eod.* Atque hæc, & similes exceptiones confirmant regulam in casibus non exceptis Decius in *l. 1. n. 12. ff. de R. Jur. Accursius in l. quod quis 18. in verb. ob navem venditam in fin. de privil. Credit. Sichard. in l. licet n. 8. C. qui potiores in pignor.* Vanderanus *de privil. credit c. 8. Cujac. ad Novel 97. Nov 136. Donell. in tract. de pign. c. 4. in fin.* Quod potest aliquis etiam admittere, si in cibaria nautarum fuerit creditum, sine quibus navis salva pervenire non poterat *l. 6. ff. qui potior. in pignor. habentur. confer. Benev. Straccha de naut. part. 5. c. 7.*

Non minus tenetur in solidum exercitor ex contractu à Magistro navis gesto §. 2. *Inst. quod cum eo qui in alien. potest.* Nam exercitor semper eo animo esse intelligitur, ut velit in eâ administratione factum præpositi præstare ne contrahentes, qui proponentis magis quàm præpositi fidem sequuntur, decipiantur, estq; hoc æquisissimum, ut quorum ex contractu commoda publicè percipimus, eorum quoq; in eadem causâ facta agnoscamus *l. 1. pr. §. 2. § 4. ff. de exerc. actione l. 1. de institor. act.* Quanquam Stricto jure adversus alium, cum quo revera contractum est, non detur actio §. 11. *Inst. de action. l. 1. C. ne uxor pro marit. l. 1. C. ne fil. pro patre l. pen. C. quod cum eo qui in alien. potest.* Prætor tamen æquitate motus exercitoriam hanc actionem, quæ perpetua est *l. 4. §. fin. ff. de exerc. act.* contra exercitorem introduxit, ne deciperentur contrahentes cum præpositis, quibus ignaris interdum, cujus sint conditionis, tempus, locus propter navigandi necessitatem non concedit in eorum qualitates inquirere *l. 1. pr. ff. de exerc. action.* Ut autem hæc actio utiliter competat, requiri-

quiritur primo: quod sit contractum cum Magistro navis, non cum nautis, ex quorum delictis tantum in navi commissis exercitor dupli in factum actione tenetur *l. fin. ff. n. c. ff.* Secundo ut cum Magistro civili actione ordinaria non sit actum, est enim actio rei persecutoria, ideo si cum Magistro actum est, cum exercitore ob unam eandemque causam agi non potest. Tertiò, ut lex & forma præpositionis diligenter sit observata, cujus excessus eatenus non obligat exercitorem *l. 1. §. 7. 12. l. fin. de exercit. action. l. 11. §. 5. ff. de instit. action.* Marquard. *de jure merc. lib. 1. c. 8. n. 29* adeoque ipsum genus negotiationis mandata diligenter expendendum, & persona ejus, cum quo contrahitur examinanda *l. ult. §. 1. d. t. l. 19. ff. de reg. Jur. Costal. in l. 5. §. non tamen ff. de instit. action.* nisi incidenter, & per consequentiam rei principalis lege præpositionis ea comprehendatur *Magnif. Dn. Brunnem. repet. Wesenb. quest. ult. ff. de exercit. act.* Unde si v. gr. Magister missus sit ad conducendum officiales, & mutuatus est pecuniam in navem reficiendam ad deducendos hosce ad locum destinatum, actio comperit *d. l. 1. §. 8. §. 11.* Imaginari enim debebat refectionem, secundum tritum illud sermone proverbium: *Negotium habere qui velit, uxorem aut navem sibi comparato: in his enim semper aliquid resarciendam inveniet.* Nec adstringetur Creditor, ut probet, pecuniam in refectionem navis esse erogatam *l. ult. pr. d. t.* Modo hæc quinque adsint requisita, quæ exigit *Jctus in d. l. ult.* Ut (1.) sciat in hoc se credere, cui rei Magister quis sit præpositus. (2.) Ut navis indigeat refactione. (3.) si ea Lege credita, & eadem accepta, ut impenderetur in navem. Unde mox mutata voluntate Magistri æquè tenebitur Exercitor ac si in utilitatem navis vertisset imputaturus sibi, cur talem præposuerit *d. l. 1. §. 9.* Joh. Marquard *de jure Mercat. lib. 2. c. 5. n. 27.* (4.) Ut non majorem summam crediderit, quam sufficeret refactioni navis. Hoc tamen cum grano salis erit accipiendum scilicet si Creditor non deceptus sit in pretiis rerum emendarum à magistro: tunc enim exercitoris erit damnum, non creditoris *§. 10. d. t.* denique (5.) ut illud fiat loco, & tempore, ubi id, propter quod pecunia creditur, comparari potest *l. ult. §. 1. ff. de exerc. act.* Treutler *vol. disp. 24. th. 6. lit. J.* Si igitur quodlibet horum defecerit, cessat actio exercitoria propter tacitum mandatum factum à Domino Magistro. Quoties enim lex vel statutum plura conjunctim requirit, non sufficit alterum horum fieri, sed omnia impleri necesse est *text. in l. 29. ff. de verb. obligat.* In Præpositum vero, si liber fuerit, actio competit *d. l. 1. §. 17.* quæ secundum cujusque contractus, cum illo initi, naturam venit,

- 54 Tandem ex conventionē Nautā conveniri contingit de nautico fœnore, quod pro pecuniā trajectitiā ex stipulatione, vel pacto nudo debetur *l. 5. in fin. l. 7 ff. de nautico fœnor. Wesenb. b. t. Dn. Struv. Ex. 27. th. 72 cum allegatis ibidem. Pollux lib. 8. nautici fœnoris duo genera ponit, heteroplum & amphoteroplum. Heteroplum est, cum commeatus tantum periculum fœnerator suscipit. Amphoteroplum cum remeatus quoque; veluti si negotiator Hamburgi pecuniā acciperet reddendam Amstelodami Calvinus *lex. jurid. voc. nauticum fœnus. Steinhausen comment. ff. de nautico fœnore n. 2. loh. Marquard. de jur. mercat. lib. 2. c. 8. n. 82. jure**
- 55 Canonico quoque permissum, quippe nihil vitii in se habet. Zœsius *comment. ff. & C. de naut. fœnore Petrus Santerna d. Affecurat. & spons. mercat. part. 1. n. 9 & 10. & extenditur usque ad usuras centesimas Nov. 110. junct.*
- 56 *l. 26. C. de usur. idque in quandam compensationem periculi, tanto pretio*
- 57 *æstimabilis, creditæ pecuniæ trans mare vehendæ, quod mutuans in se suscipit l. 1. C. de naut. fœnor. Matth. Stephani in Nov. 106. n. 4. Zœs ad ff. & C. de usur. qu. 2 & tit. de fœn naut. adeoque nave intra præstitutos dies vel antequam ad destinatum locum navis perveniat, amissâ, nihil redditur*
- 58 *Creditori, eâ vero salvâ, sortem cum certis usuris recipit l. 7 & 8. ff. d. t. l. 1. & fin. C. eod. Dn. Struv. d. th. 73. Zœsius d. loc. ne tamen debitori 30. dies ex humanitate Imperatoris justiniani indulti in d. Nov. 106. conqui- rendæ & solvendæ pecuniæ causa denegentur intra quos cursum usu- rarum sisti tradit Cujacius l. 27. obs. 37. hancque Novellam non videri, quoad hosce 30. dies abrogatam, nec currere post hosce dies usuras nauticas, sed verti in mediterraneas per l. 1. & 2. C. d. t. quoniam pericu- lum mutuantis esse desiit. l. 4. pr. & l. 6. ff. d. t. l. 1. C. eod.*
- 59 Similiter Mercatores merces affecurationis clypeo contra sævam fortunam tueri ac defendere consueverunt, Est autem affecuratio contractus nominatus juris gentium consensu constans, quo id agitur, ut quis incertum periculum mercium, certo pretio, à peritis vel ipsis contrahentibus æstimatarum aliò transvehendarum pro constituto præmio suscipiat *Excell. Dn. D. Rhetius Præcept. meus venerand disp. de Versura c. 4. th. 3. Et licet pretiū initio non sit datum, tamen regulariter pœnitentiæ non est locus. Oritur inde actio quæ dicitur affecuratoria, vel secundum Excell.*
- 60 *Dn. Rhetium actio averſi periculi, quod quidam contractum averſi periculi nominaverunt ut Hug. Grotius de J. B. & P. lib. 2. c. 12. n. 3. in fin. Quæ utrique & Affecurato, & Affecuranti competit. Ille agit ad æstima- tionem mercium affecuratarum, ac sumptuum insuper factorum refu-*

sionem, si casu fortuito perierint. E transverso hic tenetur ad præmium solvendum cum interesse, & damno liquidato *vid. Excell. Dn. Rhetius d. disp. c. 4. th. 8.* ubi eleganter habet quo tempore assecuratus agere valeat, quomodo casum probare debeat, & libellus formandus sit *conf. Johann. Marquard. de jure mercat. lib. 2. c. 13. n. 71. & seqq.* Et hæc actio contra assecuratū datur, etiam si merces in illa navi non extiterint, super quā contractum hunc inierunt, idque in favorem assecurantis, & præjudicium assecurati falsa asserentis *l. 26. ff. de act. empt. & vend. arg. l. 13. §. Item Julianus 6. ff. d. tit. Joh. Marquard. d. tract. de jur. Mercat. lib. 2. c. 13. n. 30. & seqq.* quia pecunia datur ratione periculi, si igitur periculum ideo, quod Mercator merces in illā conventā navi non habuit, accidere non potuit, tamen videtur hoc tacite agi, ut de hoc periculi pretio teneatur, & imputetur illi, qui mentitur, & decipit contrahentem, facit *l. 13. §. 4. & 6. ff. de act. empt. & vend.* Si vero extra mercium vitium quid contigit, vel neutri parti potest imputari conditionis defectus, ut si combusta sit navis in portu vel destructa, vel Rex aut princeps eam, antequam navis de portu enavigaret, pro suis necessitatibus, & publicis assumant, juxta *notab. l. 10. C. de SS. Eccles.* nullus alteri obstrictus est per *l. 3. ff. de hered. & action. vend.* & sic præmium in antecessum datum condici potest, quasi causa non sequuta *Santerna in tract. de Spons. mercat. p. 3. num. 20. & 26. Marquard. de jure mercat. lib. 2. c. 13. n. 36.*

Sed quid si in ostio portus trajiciuntur merces in scapham, an si pereant merces in scaphā prædictā, tenetur assecurator? Literæ, sive apochæ assecurationis, quas Pollices nominant mercatores, *Joh. Marquard. de jur. mercat. lib. 2. c. 13. n. 28.* inspiciendæ sunt per *l. 52. ff. de verb. obligat.* nam si periculum in se receperit eousque merces in terrā expositæ fuerint, tunc jactura, & casus in scaphā contingens debet perinde judicari, ac si contigisset in navi *l. 4. ff. de L. Rhod. de jact. exonerandæ* enim navis causa in scapham translatae sunt, sine quā merces in terram deferri nequeunt: Sin ita, usque navis salva, atque secura ad portum appulsa sit, omne periculum cessat, quia hoc casu appellatione navis non venit scapha *l. fin. ff. de instruct. vel instrum. legat. add. l. 13. §. 1. ff. locat.* *Santerna de spons. d. p. 3. n. 37. & 38.*

Coronidis loco sit: Beneficium *l. 2. C. de rescindend. vend.* in hoc contractus locum sibi non vindicare. Cum assecurator sciens suscipiat rei periculum, & spem emere videatur, ut non possit dici lædi per tradita *Santernæ de spons. merc. p. 5. n. 2. & 4.* Dicta autem Lex non habet locum inter

inter scientes, & scienti non sit dolus per *reg. 27. de reg. Jur. lib. 6. l. 143. ff. eod.* Azo. in *sammâ C. de rescind. vendit.* Covarruv. 2. var. resol. 40. n. 2. Peck in d. c. scienti 27. n. 3. de R. J. lib. 6. Bachovius in *treutlerum vol. 2. disput. 2. th. 10. lit. E.* licet fraudandi animum alter habuerit *Magnif. Dn. Brunnem. ad d. c. 27. de reg. Jur. lib. 6.*

CAPUT V.

De Delicto circa rem
nauticam.

SUMMARI A.

1. Connexio. 2. Delicta nautica duplicis generis. 3. Recensentur publica delicta quat. 4. Quantum delictum nauticum publicum. 5. Quenam poena eorum, qui ex naufragiis lucrum captant? 6. An nobilis mitius puniendus quam plebejus? 7. Considerandum in irroganda poena, ut cuilibet delinquenti inferatur justa & delicto conveniens? 8. Ad quid teneatur, qui ex naufragio clavos, vel unum ex his abstulerit? 9. Poena nautas spoliantium. 10. Quinam rei nautica usum impediant? 11. Fluminum & riparum nomine duo	<i>interdicta sunt proposita.</i> 12. 1. Prohibitorium. 13. 2. Restitutorium. 14. An molendinum in flumine non navigabili exstruere liceat? 15. Delicta adhuc varia nautica. 16. Actio oneris aversi contra nautas etiam intentatur. 17. Nauta quando culpæ argui possint? 18. Actio legis aquil. contra nautas quando detur? 19. Contumacia nauclerorum consistit in omissione demissionis velorum. 20. Finis hujus demissionis duplex. 21. Poena omissionis. 22. Lis hac de re armis agitata inter Belgas & Anglos.

Perfecto debito Nautico, restat modo videre de delictis contra rem nauticam, vel à Nautis dolo, aut culpa commissis. Prioris generis sunt vel publica, vel privata. Inter publica primum est Crimen læsæ Majestatis, quod committitur, si quis navem vel classem hostibus prodit, vel prodere cogitat l. 5. §. 6. C. ad Leg. Julianam

Juliam Majest. (II) Lege Juliâ de vi publica tenetur, qui arma, tela domi suæ præter usum navigationis coegerit *l. 1. ff. ad L. Jul. de vi public.* (III.) Qui hominibus armatis possessorem navi suâ dejecerit vel eam expugnaverit *l. 3. in fin. ff. d. t. Dammati de vi publicâ deportantur §. 8. Inst. de publ. Jud.* Ulpianus *l. 10. §. ult. ad leg. Jul. de vi publ.* ait, aquâ & igni his interdici, sed notum est, huic poenæ deportationem successisse (IV) Qui pravitatem exercent piraticam *l. 2 §. 3. de L. Rhod. de jactu l. 19. §. 2. ff. de capt. & postlim.*

(V.) Ad publicum rei maritimæ incommodum delinquant, qui Barbaris conficiendi naves incognitam ante peritiam tradunt, aut eos⁴ navibus instruunt, quorum poena est ultimum supplicium *l. 25. C. pœnis.* Sicuti loricas, scuta, arcus, sagittas, spathas, gladios, veruta, hastas, cassides, missilia, tormenta bellica majora, & minora, vel quæ eo spectant, vendendi, aut ad eos deferendi, ne instructi armis validiores reddantur, inhibita est licentia sub discrimine fortunarum & capitis *l. 11. pr. ff. de public. & vectigal. l. 2. C. quæ res expert. non deb. Gail. de P P. lib. 1. c. 1. n. 41. Straccha de mercatura p. 4. n. 17.* Jure Canonico excommunicatio decernitur & servi fiunt capientium Joh. Marquard. *de jure Mercat lib. 1. c. 16. n. 27. in fin. c. ita quorundam C. significavit c. quod clim c. ad liberandum X. de Judais.* Hodie poenam docentium barbaros artem extruendi naves cessare scribit sæpe citatus Marquard. *lib. 2. c. 1. n. 63.*

(VI.) Qui ex naufragiis lucrum captant, contra quos mandata si-⁵ ne clausulâ decernuntur Gail. *lib. 1. observ. 18. n. 6.* datur actio in quadruplum intra annum utilem, post annum in simplum *l. 1. ff. de incend. ruin. nauf. l. 18. C. de furt. & contra furripientes ex naufragio ut latrones proceditur l. 7. ff. de incend. si eo tempore, l. 1. & loro l. 2. quo naufragium sit, vel factum est quis rapuerit.* Sin postquam naufragium factum clanculū rem in littore jacentem abstulerit, in eâ conditione est, ut magis fur sit nec manifestus, quàm edicto Prætoris teneatur *l. 3. ff. de incend. ruin. nauf. l. 1. de vi bonor. rapt.* Deinde plurimum interest peritura collegerint, i. e. ejusmodi merces, quæ aquarum transmissione corrumpuntur, an quæ servari possint, flagitiosè invaserint. Ideoque si gravior præda vi adpetita videbitur: liberos fustibus cæsos in triennium relegari: aut si sordidiores sunt in opus publicum ejusdem temporis dari Divus Antoninus rescripsit *l. 4. ff. de incend.* Servos flagellis cæsos in metallum damnari. Si non magnæ pecuniæ res fuerint, liberos fustibus servos flagellis cæsos dimitti. Ex Friderici autem II. Imperatoris Consti-

tutione tales improbi bonorum publicatione multantur *Auth. Navigia C. de furtis Magnif. Dn. Brunn. in repet. Wefenb. ad tit. de incend. ruin. naufrag. qu. 6.* Interdum etiam si res exegerit, eorum audaciam capitali pœna compescere Magistratus potest *per d. l. 4. §. 1. ff. de incend. Farin. qu. 168.* ex qua lege & *l. ult. eod. tit.* quæritur: Numnam Nobilis remissius sit puniendus, quam plebejus? Quod intrepide negamus, ipsa enim delinquentis dignitas aliave personæ delinquentis qualitas nec auget, nec minuit delictum ipsum *l. 1. C. ubi Senator vel clarissimi civ. vel crim.* Sed Iudex ex delicti magnitudine, & meritis causæ, non personæ aut Majorum, lege tam divinâ quam humanâ statuere jubetur, humanâ *l. 31. ff. ad l. Corn. de fals. add. l. 11. pr. eod. l. 138. de reg. jur. text. in c. felicitis recodationis in fin. de pœnis lib. 6. & in Auth. Omnes peregrini C. communia de Success.* Divinâ: Nec eripit justum defectionis suæ tempore justitia. Quum avertens se justus à Justitia sua facit iniquitatem secundum abominations improborum, hiccine viveret? Omnia justa facta ejus non commemorabuntur propter prævaricationem ipsius, quâ prævaricatur, & propter peccatum ipsius, quo peccat, propter hoc morietur. Apud Deum enim nulla est personarum differentia, sed anima, quæ peccavit, ipsa morietur, ut habetur *Deut. c. 18. 2. Regum c. 14. Ezech. c. 18.* Hoc illud est moderamen, illa proportio ad quam Deus distribuere justitiam vicarios suos in his terris jubet. Ea propter observanda est proportio Arithmetica in pœnis, ut nullus respectus habeatur in puniendo. Namque pœnæ non distribuuntur, ut aliquid, quod commune est pluribus, sed cuilibet delinquenti pro suo delicto conveniens irrogetur pœna. Deinde quemadmodum facta in se licita, contractus nimirum corriguntur per proportionem Arithmeticam: Ita quoque hæc facta illicita. Ut autem cuilibet delinquenti pro suo delicto conveniens, & eadem æstimationis ratione irrogetur pœna, considerandum est (1.) tum ejus materiale, sc. læsio seu damnum, ac injuria in hunc vel illum illata, quæ ratione objecti, vel auget, vel minuit delictum *l. 16. §. 3. ff. de pœnis.* tum formale, vitiositas nimirum actus, atque *ανομία*, an dolus, vel culpa intervenerit, & delictum ex voluntate processerit *l. 11. §. 2. ff. de pœn. l. 1. §. 3. ad leg. Cornel. de sicar.* (2.) In infligendâ pœna personæ ratio habenda, cum personæ sint inæqualis conditionis ne si ejusmodi pœna æqualiter diversis imponatur personis, majorem pœnam sustineat nobilis, quam æquum foret *l. 11. ff. de pœn. l. 22. C. eod.* & inde aliqua inæqualitas resultet, e g. Si persona dives 100. aureis multaretur uti-

que gravis, & inæqualis erit pœna respectu pauperis. Item fustigatio est pœna gravissima Nobili, non ita gravis vili personæ. Sic propter senectutem minuitur pœna, quomodo in *l. 5. §. ignoscitur 7. ff. ad Syllan.* scribitur, ignosci ætate defectis & ætati succurri dicitur in *l. 108. ff. de reg. Jur.* propter debilitatem corporis, quæ pœnam corporis afflictivam iis graviolem facit. Quod verò non procedit in delictis atrocioribus, ubi pœna mortis dictatur, æquali, & eadem pœnâ nobilis & vilis afficiuntur, quia tunc differentia, seu conditio personæ diversa non inducit diversitatem in hâc pœnâ, præsertim si illa pœna jure divino morali statuta sit, hic enim, sicut Principi dispensandi, ita & mitigandi facultas ademta.

(VII.) In rem nauticam delinqvunt, qui Clavos de navi, vel unum de his sumpserint, quos Accursius exponit de gubernaculis clavo affixis, quorum pœna est, ut ratione omnium rerum teneantur *l. 3. fin. ff. de incend. ruin.* (IIX.) qui nautas spoliant, vel ab iis aliquid injustè extorquent, aut quocunque modo inquietant, cum quæcunque navis ex quolibet portu, seu littore, sine ullâ indignatione & concussione dimittatur, si Naucleri earum deponant, in quam Provinciam ituri sunt *l. unic. C. de littor. & itin. custod.* Multa decem librarum auri proponitur *l. 3. C. de navicul.* vel qui in hujusmodi rapinis deprehensus fuerit, pœnâ quadrupli tenetur *l. 5. eod.* Pœna vero viginti aureorum statuitur iis, qui navem, nautamve plus justo detinuerunt *l. 2. §. 2. & 3. ff. de Leg. Jul. de annonâ* Peculatum committit, qui pecuniam trajectitiam furatur *l. 9. §. 4. ff. ad L. Jul. pecul.*

Denique rei nauticæ usum impediunt, qui navigandi conditionem deteriore faciant, aut incommodant, factò, vel immisso aliquo in flumine publico, sive sit navigabile *l. 1. §. 12. ff. fluminib.* sive non *§. 15. & 18. l. 2. d. t.* ripæve ejus, quo portus, statio, iterve navigii deterius fiat *l. 1. pr. §. 12. 17. d. t.* Et deterior Statio, itemque iter navigio fieri videtur, si usus ejus corrumpatur, vel difficilior fiat aut minor, vel rarior, aut si in totum auferatur. Proinde sive derivetur aqua ut exiguior facta minus sit navigabilis: vel si dilatetur, aut diffusa, brevem aquam faciat: vel contra sic coangustetur, ut rapidius flumen faciat, vel si quid aliud fiat, quod navigationem incommodet, difficiliorem faciat, vel prorsus imediat *d. l. 1. §. 15.* Horum fluminum & riparum nomine duo proposita sunt interdicta, ne statio, vel iter Navigii hoc est navigatio impediatur *d. §. 15.* Quorum alterum est prohibitorium, quod datur

contra eum, qui publico flumine, vel mari aliquid molitur in hoc, ut caveat non fieri *d. l. 1. pr. §. 20. vid. Dn. Struv. ad tit. de flumin. tb. 87.* Alterum est restitutorium, quo jubetur is restituere, si quid factum immissumve habeat quo statio, vel navigium deterius fiat. *d. l. 1. §. 19. §. 20. licet non ipse fecerit, vel immiserit d. l. §. fin.* Si vero immissum nemini noceat, vel deteriore litteris, marisve usum faciat, ut qui pilas in mare proecerit, tuendus est per *l. 2. §. 8. §. l. 3. ff. ne quid in loco publico.* Exinde licet in flumine privato, vel publico non navigabili ædificare molendinum novum ad utilitatem suam, quamvis alter in superiori vel inferiori parte fluminis molendinum habeat, & ita minus lucretur Hering *de molendinis quest. 5. n. 39. per l. fluminum 24. §. fin. ff. de damn. infect. l. Proculus 26. ff. eod. si in meo 21. ff. de aqua, & aqua pluvie arcende, Gail, lib. 2. obs. 69. n. 27. Scheplitz de consuet. March. p. 4. tit. 13. §. 1. Cravetta de antiquit. temp. part. 4. n. 27.* Modo non ad æmulationem ejus fiat *text. notab. in l. opus novum ff. de oper. publ. l. in summa 2. §. 9. ff. de aqua, & aqua pluv. Hering. dict. tract. qu. 15. n. 32. §. 57. & commodum naturale ipsi adimatur, si flumen fuerit publicum, & alterutra pars habeat in flumine molendinum licite ædificatum text. in l. 1. §. 12. §. 13. ff. de aqua & aq. pl. Magnif. Dn. Brunnem. reper. Wesenb. ff. ne quid in flum. publ. fiat, quo, quest. 2.*

Posterioris generis sunt (1.) Si contra mandatum Principis navigetur, ad quod coercendum vel poena legis transgressoribus infligitur, vel arbitrio Principis relinquitur. Ab hac autem poena immunis est, qui post vetitum quidem tempus exportu profectus est, sed ante exierat, & tempestatâ obortâ in prædictum portum reductus erat per *l. 5. ff. de publ. & vect.* Rationes Bartolus assignat in *d. l.* quod initium, ex quo egressus fuerat, sit considerandum, huc facit *l. damni 8. §. 11. ff. de damno infect. & l. ait 21. ff. ad Leg. Aquil. l. si procuratorem pr. ff. mand. l. si id quod §. si filius familias ff. pro Socio.* Deinde casus fortuitus non debeat esse damno casum passo *l. fin. §. 1. ff. de L. Rhod. & l. que fortuitis C. de pign. act. & l. cum duobus §. damna ff. pro socio* nec finguntur venisse, quæ casu eveniunt *arg. l. ex facto 35 §. rerum pr. de hered. instituend. & quæ medio tempore contingunt, non videntur contigisse l. 12 §. 5. ff. de capt. & postlim. revers.* (2.) Si quis merces illicitas navi imponat, cujus poenam publicationem esse supra retulimus. (3.) Si quis fiscales species suscepit deportandas, & rectâ navigatione contemptâ, littora devia sectatus, eas avertendo distraxerit, capitalis poena est in *l. 7. C. de navicul. 4.* Si à nautis res in navem immisæ furto surripiantur *l. 1. pr. ff. furti adv. naut. caup. Stab. quod de egi-*
mus

mus etiam supra, ut supervacuum foret plura addere, nisi quis velit Actionem Oneris Aversi quoque intentari posse.

Adeo leges nostræ curam agunt reprimendæ improbitatis hoc genus hominum, ut hanc quoque actionem dederint adversus nautas, quo conveniri possent pluribus actionibus *Vid. Cujacius 7. obs. 39. Connanus ad l. 31. ff. locat. lib. 7. c. 11.* Quanquam nihil proprium habeat à furto, sed utraque ad eundem finem, & ejusdem pœnæ, ut frustra hanc actionem dari quis arbitrari possit: Tamen is, qui avertit, non idem prorsus videtur diltrahere, & contrectando sibi habere. Et hic magis culpa, & fraus avertentis; quam verum furtum punitur. Unde id absurdum sæpe eveniret, quod actio furti daretur, ubi furtum commissum non esset; Siquidem quædam res locantur, quæ continuo conductoris fiunt, in quibus de culpâ aut fraude argui potest, veluti cum argentum Aurifici datur, ut vasa conficiat, vel aurum, ut annulos, quo casu non idem argentum vel aurum, sed in simili re ejusdem generis solvi potest, quoniam argenti vel auri dominium translatum est in Aurificem, sive conductorem, & mutuum quodam genere contrahitur in hoc, ut non idem, sed tantundem reddatur *Vid. Arnoldus ab Haersold. de actione Oneris averse.* Hinc quæsitum est, cum plures in navem Saufeji frumentum confudissent, Saufejus vero uni ex his frumentum reddidisset de communi, & navis periisset; numne cæteri pro parte frumenti uni datâ adversus nautam hanc actionem instituere possint? Et responsum est, non posse, quoniam non aversum est onus, cujus Dominus nauta fuerat *d. l. 31. Bartolus ibidem.* Secus si distinctis cellulis cujusvis frumentum collocatum. Hic enim Domino frumenti vindicatio, contra illum, qui accepit, datur, ut & actio oneris averse contra nautam.

(5) Si merces impositæ dolo, vel culpâ nautarum pereant, vel deterior-
rentur *l. 3. 6. §. 1. ff. de rei vindicat.* Culpa autem multifariam in illis est, utpote (1) si vetito vel minus opportuno tempore navigaverint, idoneum autem tempus habebatur ex Kalendis Aprilis in diem Kalendarum Octobris *l. 3. C. de naufrag. l. 6. C. officio Rector. Provin.* (2) Si adverso tempore navigent *d. l. 36. ff. de rei vindic. l. 13. §. 1. ff. locat.* vel (3) post tempus conventum *l. 122. §. 1. ff. de verbor. obligat.* (4) Si cum prosperior flatus invitat ad navigandum, dimissâ navigatione sine causâ in portu immorantur *l. fin. C. de navicul. l. 2. §. 8. ff. si quis cautionibus in judicio sistendi caus. fact.* (5) Si quis rectâ navigatione contemptâ, littora devia sectatur *l. 7. C. de navicul. l. 3. C. de naut. fœnor.* (6) Si navem mi-

nus integram esse contingat, & deinde merces deteriores redditæ sint *arg. l. 19. §. 1. ff. locat. l. 6. §. 4. ff. de act. empt. l. 27. eod.* Debet enim nautā, priusquam in portu solvat, navem præstare fartam tectam, bene eam stipare, & picare, quod verbo nautico *Καλὰ τὴν ἀνέμω* vocant, ne rimis fatiscentibus unda perfluat. Joh. Marquard. *de Jur. Mercat. lib. 3. c. 4. n. 33.* Aut (7.) plus justo oneret *l. unic. C. ne quid oneri publ. lib. 11.* aut onus à privato imponi oneri publico patiat, punitur enim casu fortuito subsecuto, quia nullū jus habuit ad recipienda onera privata, sed solum vehendi species publicas. Nec privatus impunè fert, quia consensus nautæ super re prohibitā illum exonerare nequit *l. qui Roma 122. §. 1. ff. de verbor. obligat.* Et ita judicatum in Senatu Mechlinensi tradit Christinæus *ad tit. ne quid oner. decis. 63. n. 21.* (8) Si navem minus idoneis hominibus commiserint *l. 16. §. 1. ff. de rei vind. l. 27. §. 9. §. 11. ff. ad. Leg. Aquil. i. 21. §. 3. ff. de negot. gest.* (9.) Culpæ etiam annumeratur, qui imperitiā ad scopulos navem appulerit, fregerit, & propterea merces perierint, vel deteriores factæ sint *l. 6. §. 7. ff. de officio Præsidis §. 7. Inst. ad L. Aquil. l. 132. ff. de Regul. Juris.* (10.) Si mures merces roserint, ubi selem in navi non alit *arg. l. 13. §. 16. ff. de locat.* Ultimò tenetur nauta ex eo quod non providerit id, quod à diligenti fuisset provisum in *l. 31. ff. ad L. Aquil. Conf. Benev. Straccha de naut. part. 3.*

18 Denique si (6) navis alteram contra se venientem obruerit, vel quolibet modo læserit. Actio damni injuriæ in Dominum & nautas competit per notabilem *l. 29. §. 2. §. 4. ff. ad L. Aquil.* Imputandum est enim ei, qui non regit navem ut debet, & ut potest. Sed si fune rupto aut cum à nullo regeretur, navis incurrisset, neque cum Domino, neque cum Nautis agendum est. quippe culpa abest *d. §. 2.* nec propriè dici potest, navem deliquisse, aut damnum dedisse, quæ sensu caret *l. 1. ff. si quadrupes pauperiem fecisse dic. utputa si ortā adversā tempesta e gubernaculum fractum, & amissum est, quo temperari solet.* Aliàs si navis in flumen, aut in mare sine Gubernatore immititur & in currendo aliam obruit, in Dominum datur actio *arg. l. 13. §. 2. ff. locat.* Plura vide apud Johann. Marquard. *d. tract. lib. 3. c. 3. n. 36. & Straccham tract. de Naut. num. 43. 44.*

19 Clausulam Disputationi imponat Contumacia nauclerorum. Quæ
20 consistit in omissione demissionis velorum das Seegel streichen. Finis hujus submissionis est duplex, vel salutandi, ubi superior pars mali submittitur;

mittitur: Daß im Mittel Mast die oberste Flagge wann man gegen die Königl. Flotte, schiffen, oder ein Königl. Castel komt, ein wenig herunter gelassen, und alsobalden wieder aufgezogen wird, ejus exemplum est apud Sleidanum lib. 22. hist. vel imperii exercendi wann das Topsegel halb herniedergelassen, und nicht eher, biß man einen Canonschuß weit in die See ist, wieder aufgezogen wird, dafern die Schiffer nicht wollen pro contumacia einen jeden Schuß der nach ihnen geschieht, mit einem Rosenobel lösen, Stypman. p. 5. c. 1. n. 21. Mar- 21
 quard. d. tr. lib. 2. c. 5. n. 42. & 43. Dn. Strauch. de Imperio maris c. 6. §. 1. 22
 quæ lis armis agitata inter Belgas & Anglos; Obtinuerunt tamen
 hi per Pacis Articulos hanc à Belgis venerationem. Hæc
 pro ratione instituti sufficient,

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK
1871
JAN 10

Stryk, Samuel,

Disp. ... de iure navium

Francofurtum ad Viadrum 1718

4 Diss. 118#Beibd.19

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10641767-7

VD18 15193713-001